

**Термінологічний довідник для наукової
психофізіологічної детекції неправдивості (ПФД)**

3-є видання, 2012 рік

Дональд Крапол

Марк Хендлер

і

Ширлі Штурм

Переклад здійснили:

Назаров Олег Анатолійович (Україна)

Лисенко Андрій Борисович (Україна)

Автори

Норман Енслі

Гордон Барланд, Ph.D.

Віктор Цестаро, Ph.D.

Донні В. Дугтон

Натан Гордон

Джон Кірчер, Ph.D.

Майкл Лінч

Кетлін Мірітелло

Рол Мінор

Дін Полліна, Ph.D.

Стюарт Сентер, Ph.D.

Дженіфер Вендемія, Ph.D.

Клів Бакстер

Торй Браун, Ph.D.

Єндрю Доллінз, Ph.D.

Авітал Гінтон, Ph.D.

Вальтер Грини

Роберт Левін

Джеймс Алан Матте

Джон Мур, Ph.D.

Рой Ортіз

Єндрю Райан, Ph.D.

Шейла Томас

Вільям Д. Янкі, Ph.D.

Вступ

За 10 років з моменту, коли було актуалізовано цей термінологічний довідник, в галузі поліграфології відбулась низка значних подій. Можна навіть сказати більше, це десятиріччя було відзначено значними змінами в поліграфології. Частково ці зміни були запущені історичною доповіддю про поліграф, яку оприлюднила в 2003 році Національна дослідницька рада США. Іншим впливовим чинником стало значне зростання використання поліграфу для скринінгу, особливо в державному секторі, в межах підтримки програм по боротьбі з тероризмом, а також тестувань для допомоги в забезпеченні суспільної безпеки, найбільш відомі з яких “тестування сексуальних злочинців на схильність до здійснення сексуального злочину” (PSOT), в умовах, коли валідність цих заходів постійно ставилась під сумнів. На додаток до вище перерахованих факторів, було поставлене питання про виключення поліграфології з числа науково обґрунтованих методів досліджень, результати яких можуть використовуватись в судовій практиці. Ну і нарешті, наприкінці 2011 року, Американська Поліграфологічна Асоціація опублікувала доповідь щодо поліграфологічних технік, валідність яких була достатньо досліджена науковими методами, щоби їх використання вважалось виправданим. Сукупність цих викликів підштовхнула поліграфологічне середовище до історичної зміни акцентів з сповідування кожною школою поліграфології власної філософії, до розробки спільних науково обґрунтованих стандартів процедур.

Нові пріоритети з'явилися у потрібний для міжнародного товариства час. Помітне зростання поліграфології спостерігається у всьому світі, і наявність міцної основи може допомогти людям в усіх країнах досягти успіху і уникнути труднощів, які пережили поліграфологи Сполучених Штатів Америки. З цією метою, ми спробували викласти матеріал мовою і в формі, що якнайкраще відповідає потребам і практикуючих будь-де поліграфологів, і професії в цілому, враховуючи тенденцію руху в ній до наукових акцентів. Цей довідник також призначений для науковців і представників інших професій, оскільки поняття поліграфології пов'язані із основними поняттями гуманітарних дисциплін. Мета полягає в тому, щоби спільноти спілкувались краще. Як ми вже говорили в попередніх виданнях, ми сподіваємося, що читачі знайдуть цю працю корисною, коли шукатимуть інформацію, що стосується поліграфології.

В цьому виданні ми оновили наукові обґрунтування і додали нові терміни, які стали актуальними в галузі. Також, переглянули основні визначення, відповідно до останніх наукових висновків та актуальних подій. Звісно, покращення та оновлення — це постійний процес. Просимо читачів надсилати свої пропозиції та зауваження на електронну адресу APAKrapohl@gmail.com.

Увага! Використовування аббревіатури у словнику у вигляді «ПФД» застосовується для зручності, згідно українських національних традицій під яким

розуміється вираз - психофізіологічне дослідження з використанням (застосуванням) поліграфа.

3-position scale / 3-позиційна шкала

Скорочений варіант 7-ми бальної шкали, яка застосовується при аналізі даних психофізіологічних досліджень із використанням поліграфу. Основна відмінність полягає в тому, що діапазон значень для кожного порівняння лежить у межах від -1 до +1, тоді як в 7-ми бальній системі обрахунку він лежить у межах від -3 до +3. Цей процес заснований на простому й надійному принципі, згідно з яким фізіологічні реакції більшої величини викликані стимулами, які більш значимі для людини, що проходить випробування, через емоційні, когнітивні або поведінкові фактори. Див.: Capps and Ansley (1992); Harwell (2000); Krapohl (1998); Van Herk (1990).

7-position scale / 7-позиційна шкала

Система присвоєння величини значень індивідуальним фізіологічним реакціям у ході психофізіологічних досліджень із використанням поліграфу на підставі різниці реакцій на релевантні й порівняльні питання. Значення 7-ми бальної шкали являють собою цілі числа від -3 до +3, при тому, що негативні значення присвоюються лише в тому випадку, якщо реакція на релевантне питання була сильніше, а позитивні — якщо сильніше була реакція на порівняльне питання. Нуль, зазвичай, означає, що реакція на обидва питання були однакової сили, або реакції не було, або що ця ділянка не відповідає мінімальним стандартам інтерпретації. Отримані значення підсумовуються по всіх трьох параметрах психофізіологічних досліджень, по кожному питанню, на кожній ділянці й по всіх поліграмах. Для визначення правдивості або брехливості існують граничні значення, між якими перебуває інтервал невизначеності. У літературі по психофізіологічним дослідженням із використанням поліграфу 7-ми бальну шкалу іноді називають на-пів об'єктивною системою обрахунку балів. Було розроблено три основні варіації 7-ми бальної системи обрахунку балів: шкала Бакстера, Університету Юти й Федерального поліграфологічного інституту міністерства оборони США. Див.: Bell, Raskin, Honts, & Kircher (1999); Handler & Nelson (2008); Swinford (1999); Weaver (1985).

acetylcholine (Ach) / ацетилхолін

Медіатор нервових імпульсів у синапсах парасимпатичної нервової системи, у деяких синапсах ЦНС й інших синапсах; представляє собою складну хімічну сполуку, синтезовану в тканинах. Нейротрансмітер, перебуває в рухових нервах кістякових м'язів, прегангліонарних автономних закінченнях (симпатичних і парасимпатичних), постгангліонарних парасимпатичних нервах, постгангліонарних симпатичних нервах потових залоз, судино розширювальних м'язових закінченнях і багатьох частинах мозку, а також в деяких клітках сітківки. Нейрони, які виробляють Ach, називаються холінергічними нейронами.

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

acquaintance test / ознайомлювальний тест

Загальний термін для *стимулюючого тесту*. Тест на знайомство служить декільком цілям: ознайомити випробуваного із процедурою тестування; правильно встановити коефіцієнти підсилення й центрування; допомогти виявити заходи протидії й оцінити рівень можливостей психофізіологічних відповідей особи, що проходить випробування.

activity monitor / монітор рухової активності

Обладнання, прикріплене до стільця або вбудоване в стільці для проведення ПФД, призначене для реєстрації усвідомленої активності випробуваного і виконання ним інструкцій під час тестування на поліграфі.

adrenalin / адреналін

Назва торгівельної марки для епінефріна (назва *адреналін* поширене британськими джерелами), виявлена й названа Дж. Такаміном в 1901 році. Див. *Адреналін*.

adrenaline / адреналін

Британський термін для епінефріна. Див. *Адреналін*.

adrenal exhaustion / виснаженість надниркової залози

Стан, при якому сильно ослаблена (вичерпана) здатність надниркової залози виробляти для організму епінефрін. Він настає внаслідок значних фізичних навантажень або відсутності відпочинку. Оскільки цей стан послабляє хімічний механізм симпатичного збудження, деякі автори згадують виснаження надниркової залози серед можливих заходів протидії тесту релевантних/іррелевантних питань, тесту піку напруги і тесту приховуваної інформації, тому що при їхній інтерпретації відсутність фазних реакцій вважається ознакою правдивості. У більш ранній літературі є повідомлення, що подібне пояснення є підставою для виникнення помилкових негативних помилок, однак немає емпіричних або теоретичних підстав стверджувати, що виснаження надниркової залози приводить до відсутності фазного збудження за винятком окремих рідких випадків, наприклад, у військовополонених, що зазнали жорстоких знущань. Стимуляція відповідних частин тіла практично повністю здійснюється за допомогою прямих нейронних зв'язків через симпатичну нервову систему, так що гормональний вплив не є необхідним. В якості доказу цього твердження, Джон Рейд наводив дані про проведення успішних обстежень осіб, у яких були видалені надниркові залози.

adrenergic / адренергічний

Нейрони, що виробляють нейротрансмітерний норепінефрін, а також речовини, фізіологічний вплив яких імітує дію норепінефріна.

afferent nerves / аферентні нерви

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Нервові волокна, які передають імпульси від периферії до центральної нервової системи. Також називаються чутливими нервами.

Air Force Modified General Question Test (AFMGQT) / модифікований тест загальних питань Військово-Повітряних Сил США

Тест із питаннями порівняння, який використовується, головним чином, у державних органах США, із гнучким порядком питань і їх кількістю. AFMGQT може використовуватися для одноаспектних, багатоаспектних і багатотемних ПФД. AFMGQT використовує релевантні, порівняльні, жертвні релевантні й нейтральні питання. Симптоматичні питання не використовуються. Див. Senter, Waller & Krapohl (2008).

algorithm / алгоритм

Система стандартизованих кроків, які приводять до рішення. Серія правил прийняття рішення. Термін «алгоритм» часто використовується в контексті автоматизованого аналізу даних, який дозволяє одержати певне рішення або результат. Алгоритми мають безліч застосувань. Алгоритми психофізіологічних досліджень із використанням поліграфа дозволяють проаналізувати дані про фізіологічні показники, отримані в процесі структурованих обстежень, і оцінити достовірність наявності неправдивості, або визначити, яке питання викликало найдужчу фізіологічну реакцію. У теперішній час є як мінімум чотири алгоритми аналізу даних психофізіологічних досліджень із використанням поліграфа. Див.: Dollins, Krapohl & Dutton (1999); Nelson, Krapohl & Handler (2008).

alarm reaction / реакція тривоги

Перший етап загальної адаптації, викликаний впливом стресового фактору, що й характеризується підвищеною активністю симпатичної нервової системи.

all-or-none law / правило «усе або нічого»

Межовий стимул, який викликає в тканині або нейроні максимально можливу реакцію. На стимули, які не досягають або перевищують межове значення, реакція відсутня. Кістякові м'язи, серцеві м'язи, а також нервові тканини функціонують за правилом «усе або нічого».

allostasis / алостаз

Здатність центральної нервової системи забезпечити інтегровану мозкову реакцію, спрямовану на забезпечення життєздатності або виживання. Це відбувається в системах регулювання, які не мають запрограмованих спадково-настановних дій і складаються як з фізіологічних, так і поведінкових процесів, призначених для підтримки внутрішніх режиму роботи у межах, необхідних для життя. Див.: Handler, Rovner & Nelson (2008).

alpha / альфа

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Грецька буква альфа (α) використовується в поліграфологічній практиці для позначення ймовірності того, що при статистичних випробуваннях нульова гіпотеза буде помилково відкинута. Якщо ймовірність одержання результату вибірки менше, чим альфа (яка зазвичай ухвалюється рівної 0,05 або менше), результати вважаються «статистично значимими».

American Association of Police Polygraphists (AAP) / Американська асоціація поліцейських поліграфологів

Професійна організація, ціль якої - служити інтересам карного правосуддя й військових поліграфологів. Заснована в 1977 році, AAP нараховує близько 1500 членів і має штаб-квартиру в Уейнсвілле, штат Огайо.

American Polygraph Association (APA) / Американська поліграфологічна асоціація (американська асоціація поліграфологів)

Професійна організація, у яку входять професіонали з психофізіологічної детекції неправдивості, що працюють у правоохоронних органах, уряді й приватному секторі. APA була заснована в 1966 році у Вашингтоні внаслідок злиття декількох асоціацій поліграфологів, включаючи Академію наукових розслідувань, Національна рада поліграфологів поліграфа, Міжнародну асоціацію поліграфологів поліграфа й Міжнародну асоціацію поліграфологічних досліджень. У теперішній час в APA входять близько 2400 членів, а її штаб-квартира розташовується в м. Чаттаноога (штат Тенесі).

Americans with Disabilities Act (ADA) / закон США про осіб з обмеженими можливостями

«Закон про встановлення чіткої й всеосяжної заборони дискримінації за ознакою інвалідності». ПФД використовується при відборі співробітників і службових розслідуваннях як у державному, так і в приватному секторі, а деякі положення ADA обмежують типи питань, які можуть бути включені в тестові опитувальники. Деякі з питань, які як правило можуть включатися в перевірку у зв'язку з необхідністю, можуть не відповідати правилам ADA (наприклад, спрямовані на вживання алкоголю в минулому або наркотиків). Положення Закону можна знайти на веб-сайті Департаменту праці США: www.dol.gov. Поліграфологам, які проводять тестування на поліграфі, рекомендується проконсультуватися з юристом, щоб забезпечити в ході тестування дотримання правил ADA.

anacrotic limb / анакрота

Висхідна частина артеріальної пульсової хвилі.

analog instrument / аналоговий прилад

Прилад, який фіксує дані в безперервній формі. Аналоговий поліграф реєструє хвилі у вигляді безперервних ліній на стрічковій діаграмі, тоді як цифровий

прилад реєструє їх у вигляді окремих крапок. Хоча аналогові прилади зараз досить поширені, тенденція йде убік застосування цифрових комп'ютеризованих апаратів.

analog study / аналогове дослідження

Експериментальний проект, який намагається реалізувати діяльність реального світу в контрольованих умовах, наприклад, макет дослідження злочинної поведінки. Аналогові методики часто використовуються в дослідженнях валідності тестування на поліграфі, тому що допомагають установити правду, що дуже складно зробити при проведенні тестування по реальному злочину. Незважаючи на цю важливу особливість, аналогові дослідження на поліграфі по нібито умовних кримінальних злочинах були піддані критики за те, що вони не змогли викликати рівень винної емоційної участі в піддослідного або особистого відношення у нього до злочину, який би відповідав ситуації справжнього кримінального правопорушення (розслідування).

analysis spot / аналіз спота

Конкретне місце розташування на графіку ПФД, до якої застосовується концепція бального аналізу, із прив'язкою до перевірного питання.

anecdote / історія

Оповідання у вільній формі, пов'язане із проблемою або подією. Історія і її зміст відносяться до неемпіричних спостережень й іноді використовуються для можливих висновків, по яких немає явних доказів.

ANOVA / аналіз варіантів

Дисперсійний аналіз. Група статистичних методів, які дозволяють розділити всі відхилення в серії балів на дві групи: ті, які можна й ті, які не можна пояснити незалежними змінними. ANOVA часто використовується в психофізіологічних дослідженнях із використанням поліграфу (можливе скорочення – ПФД/PDD).

anticlimax dampening concept / теорія спаду реакції

Пояснення, запропоноване Клівом Бакстером для моделей фізіологічної реакції, які він спостерігав під час тестування на поліграфі. Бакстер припустив, що страхи, тривоги й побоювання людини будуть спрямовані на ту ситуацію, яка в даний момент несе найбільшу погрозу її добробуту або самозбереженню. При тестуванні на поліграфі турбота винного випробуваного по серйозному актуальному питанню може привести до повної або часткової вгасанні реакцій на інші, менш важливі перевірені й контрольні питання. Див.: Backster (1963a).

anti-countermeasures / захід нейтралізації протидії

Превентивні заходи, що вживаються поліграфологами для блокування або нейтралізації спроб протидії з боку обстежуваних. Наприклад, якщо необхідно зробити так, щоб обстежуваний під час тестування не тиснув пальцями ніг на

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

підлогу, у якості заходу нейтралізації такого виду протидії можна запропонувати обстежуваному підняти стопи ніг над підлогою. Лін Марсі розрізняє заходи проти протидії (активні) і заходи від протидії (пасивні).

aorta / аорта

Головна системна артерія, що йде від серця. Кров в аорту надходить із лівого шлуночка через аортальний клапан. Верхня частина, що збільшує, називається висхідною аортою, а вигин униз - дугою аорти. Та частина аорти, яка проходить у грудній клітці, називається грудною аортою, і кров з неї поступово розподіляється по всіх частинах тіла людини.

apnea / апное

Тимчасова зупинка подиху. Апное вважається крайнім проявом придушення подиху. Якщо випадки апное пов'язані з конкретними питаннями поліграфологічного обстеження, вони вважаються значними фізіологічними реакціями і яскравими ознаками неправдивості. Апное частіше зустрічається в нижній точці циклу видиху.

a posteriori / апостеріорі

(У перекладі з латинської мови - З наступного), те, що відбувається після експерименту. Цей вираз часто зустрічається в дослідницькій літературі. Приклад типового апостеріорного вирішення - проведення згодом статистичного аналізу даних, який не планувався дослідниками споконвічно. Антонім апріорі.

applied stimulus / прикладний стимул

Зовнішній стимул, що навмисно дається, зазвичай у формі питання людині, що проходить поліграфологічне обстеження. Даний стимул може використовуватися для демонстрації людині характеристик реакції в момент його застосування.

a priori / апріорі

(У перекладі з латинської мови - З попереднього). Відноситься до того, що робиться до проведення експерименту. Прикладом може служити визначення числа й характеристик обстежуваних, яких необхідно залучити для експерименту. Антонім апостеріорі.

Areopag Polarg / поліграф Поларг

Комп'ютерний поліграф, виготовлений у Росії.

Army Modified General Question Test (Army MGQT) / армійський модифікований тест загальних питань

Формат тесту, сформований на підставі тесту Рейда й розроблений американськими військовими. На відміну від тестів порівняння зон, у нього більше релевантних питань, ніж порівняльних питань й також він не має симптоматичні

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

питання, хоча в деяких версіях застосовується жертвне релевантне питання. Використання цієї версії MGQT в теперішній час скоротилося, тому що дослідження показали його низьку валідність. Див.: Blackwell (1998); Krapohl & Norris (2000); Podlesny & Truslow (1993).

arousal / збудження

Стан хвилювання, активації. Лейсі виділяє три типи збудження: 1) поведінкове; 2) автономне; 3) коркове. Поведінкове збудження здійснюється за допомогою зовнішніх реакцій людини, автономне можна зафіксувати по психофізіологічних змінах у периферичній нервовій системі, а коркове - через збудження синхронізації електроенцефалограми. Див.: Lacey (1967).

arousal theory / теорія збудження

Одна з декількох теорій, яка розроблена з метою пояснення принципів психофізіологічної детекції неправдивості. Згідно із цією теорією, кожний стимул має свій внутрішній потенціал пізнавального й / або емоційного збудження, обстежуваного. Внаслідок цього відрізнити винних і невинних обстежуваних можна, оцінивши, стимули якого типу викликали найбільш сильну реакцію, яка опосередкована за допомогою поведінкової обумовленості.

arrhythmia / аритмія

Будь-які зміни нормального ритму серця вважаються аритмією. Прикладом регулярної зміни, пов'язаної з дихальною активністю, є синусова аритмія. Приклади нерегулярних змін включають передчасні скорочення, серцевий блок, флаттер, фібриляцію й інші ектопічні удари. Швидкі аритмії називаються тахікардіями, а повільні аритмії називаються брадикардії.

Arther technique / техніка Арчера

Техніка з питаннями порівняння ймовірної неправди, розроблена Річардом О. Арчером, яку він викладав у своїй освітній школі в Нью-Йорку. Вона була побудована на методах школи Рейда, учнем якого він був. Техніка Арчера в значній мірі залежить від поведінкових показників при визначенні неправдивості. Його серія питань унікальна тим, що містить у собі відоме псевдорелевантне питання. Арчер викладав тисячам студентам у США й за кордоном і зосередився в основному у своїй роботі на правоохоронній сфері діяльності.

Associated Research, Inc. / компанія Associated Research

Виробник поліграфа Кілера, вже знятий з виробництва.

attention / увага

Фокусування або концентрація ментальної активності. Увага є ключовим поняттям теорії психологічного настрою – на сьогодні найбільш популярна теорія,

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

що пояснює різні схеми збудження, спостережувані при застосуванні техніки порівняльних питань.

autogenic training / аутогенне тренування

Є однієї з форм самогіпнозу. Навчання одному з видів саморегуляції, яка дозволяє людині навчитися вводити себе в стан глибокого розслаблення за допомогою набору простих вправ. Тому що аутотренінг може дозволити людині вплинути на своє фізіологічне збудження, деякі фахівці вважають його потенційним заходом протидії психофізіологічної детекції неправдивості. Відомостей, що підтверджують або спростовують це твердження, мало. Тому що аутотренінг будується на саморегуляції тонічних рівнів фізіологічної активності, а традиційна поліграфологія заснована на фазних схемах реакції, його корисність, з погляду протидії сучасним методикам психофізіологічних досліджень із використанням поліграфа, імовірно, дуже обмежена.

automatic mode / автоматичний режим

У поліграфологічній практиці це режим автоматичного настроювання каналу електродермічних реакцій, при якому для центрування значень може використовуватися фільтр верхніх частот, фільтр нижніх частот, що згладжує фільтр. Ця функція є у всіх сучасних як аналогових, так і цифрових поліграфів, зроблених у США. Хоча із практичної точки зору багатьом поліграфологам подобається використовувати автоматичний режим самоцентрування, деякі фахівці незадоволені тим, що він відфільтровує певну інформацію, яку не можна потім відновити по підсумковому сигналу. Прихильники деяких поліграфологічних шкіл рекомендують використовувати ручний режим, щоб уникнути цих проблем. Сучасні поліграфологічні виробництва тепер часто включають як ручний, так і автоматичний режим для усунення зазначеної проблеми.

autonomic nervous system (ANS) / вегетативна нервова система (ВНС)

У хребетних - система нервів, яка регулює всі іннервовані тканини й органи, крім полосатих м'язових волокон. ВНС ділиться на симпатичну й парасимпатичну системи. ВНС виконує вегетативні функції й регулює рівень збудження. Усі звичайні методології ПФД досліджують активність ВНС. Див.: *Симпатичні й парасимпатичні нервові системи. Примітка: також використовується термін «автономна нервова система» - термін, що підкреслює відносну самостійність окремих регуляторних механізмів в організмі людини. Насправді все без винятку відділи нервової системи (центральні, периферичні) тісно зв'язані між собою, і їх відносна автономія спостерігається тільки в стані спокою.*

Avex / Авекс

Комп'ютерний поліграф, виготовлений у Росії.

Axciton / Аксітон

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Американський виробник комп'ютерних поліграфів, розроблених та розповсюджуваних Брюсом Уайтом з Х'юстона, штат Техас.

Ахон / аксон

Довгий основний відросток нейрона. З кожної соматичної клітки нейрона виходить один аксон, який іде до синапсу або кінцевому органу й відповідає за передачу нервового імпульсу. У людей і інших хребетних більшість периферичних аксонів укладені в шар жиру, який називається мієліном. Мієлін відокремлює аксони від навколишніх тканин. У мієліновій оболонці є розриви, що називаються перехопленнями Ранв'є, які забезпечують передачу електричних імпульсів з одного перехоплення на інший (стрибкоподібна передача) на відміну від передачі через аксон, за допомогою більш повільного процесу хімічної деполіризації.

Backster, Cleve / Бакстер, Клів (1924-2013)

Автор тесту трьох зонового тесту із питаннями порівняння, який зазвичай називають технікою зонового порівняння (ZCT). Бакстер також ввів у діяльність поліграфологів такі концепції, як «психологічна готовність», зони, споти, надсильне заспокоєння (супер-розслаблення), розслаблення внаслідок спаду напруги, симптоматичні питання (на сторонні теми), порівняльні питання виключення, а також 7-ми позиційну систему аналізу поліграм. Концепції, розроблені Бакстером, активно застосовуються в психофізіологічних дослідженнях із використанням поліграфу, і деякі сучасні поліграфологічні методики засновані саме на його розробках. Бакстер очолював приватну освітню установу в Сан-Дієго (Каліфорнія) і, починаючи із другої половини 1940-х років, підготував тисячі поліграфологів. Він також стояв у джерел поліграфологічної програми ЦРУ, яка була запущена в 1949 р.

Barland Chart Overlay / метод накладення кривих Барланда

Метод накладення поліграм, роздрукованих на прозорій плівці, яку в 1982 р. розробив доктор Гордон Х. Барланд для інтерпретації криволінійних кривих на поліграмах, отриманих за допомогою аналогових приладів. Див.: Matte (1996).

baseline arousal / підвищення базової лінії

Термін психофізіологічної детекції неправдивості, що характеризує зсув нагору/униз стосовно ізолінії всієї кривої. Підвищення базової лінії не завжди відповідає неправді, однак є надійною ознакою стресу. Іноді підвищення базисної лінії є досить короткочасним і триває всього кілька дихальних циклів, тоді як в інших випадках може зберігатися досить довго.

base rate / базовий рівень

Частка чогось у вибірці, яка зазвичай виражається у вигляді дробі або відсотка. Базовий рівень може вплинути на загальну точність методики. Виявити неправду при відносно високій базовій частці набагато простіше, чим при низькій. Як приклад: у медицині кількість неправильних позитивних помилок при

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

використанні того або іншого методу набагато нижче, якщо базовий рівень цього явища становить 50%, чим, якщо вона рівна 0,1%. Точно також, здійснюючи психофізіологічні дослідження із використанням поліграфа, набагато легше знайти одного винного серед 2 обстежуваних (базовий рівень 50%), ніж серед 1000 (базовий рівень 0,1%). Заяви про рівень вірогідності психофізіологічних досліджень із використанням поліграфа не повні, якщо не зазначені характеристики тестуємої вибірки. Проблема базового рівня не унікальна для психофізіологічних досліджень із використанням поліграфа, а характерна для всіх діагностичних тестів. Див.: Gastwirth (1987); Kircher & Raskin (1987); Murphy (1987).

behavioral analysis / поведінковий аналіз

Метод аналізу інформації, яка отримана без поліграфа й може виявитися корисною при визначенні правдивості або неправдивості. Цікава із цього погляду поведінка може мати місце як безпосередньо під час обстеження на поліграфі, так і може бути наслідком питань, які поліграфолог задає під час бесід з обстежуваним. Відповідь на запитання про доцільність включення поведінкового аналізу в процес ухвалення рішення про результати поліграфного обстеження неоднозначні.

behavior countermeasures / поведінкові заходи протидії

Тип заходів протидії, за допомогою яких обстежуваний намагається вплинути на поліграфолога або на хід проведення обстеження. Їх ціль полягає в тому, щоб вплинути на поліграфолога, який проводить дослідження, або не дати йому провести повноцінне достовірне обстеження. Поведінкові заходи протидії по визначенню не впливають на криві фізіологічних показників. По своїй природі вони мають соціопсихологічні (міжособистісна динаміка), а не психофізіологічні властивості. Див.: Krapohl (1996).

Berkeley psychograph (or Lee Polygraph) / психограф Берклі (або Поліграф «Лі»)

Двоканальний поліграф з маркером подій, який сконструював К. Д. Лі з Берклі. Він зазвичай використовується для обстеження підозрюваних у кримінальних злочинах. Психограф Берклі містить у собі маркер стимулів, пневмограф і кардіограф, а запис кривих цих каналів проводиться одночасно на стрічці, що рухається. Він був сконструйований портативним, щоб уміщатися у валізу. Чи продавав свої психографи Берклі з 1930-х по 1950-ті роки у комплекту з пір'ям, датчиками, папером і інструкцією.

Benussi, Vittorio / Бенуссі, Вітторіо (1878-1927)

Один з перших дослідників, що вивчали застосування кривих подиху для детекції неправдивості. Хоча Бенуссі був італійцем, більшу частину дослідницької роботи він провів в Австрії, в Університеті Грац. Див.: Benussi (1914).

beta blocker / бета-блокатор

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Адренергічна блокувальна речовина, що впливає на силу реакції серцево-судинної системи, яка застосовується для лікування певних захворювань серцево-судинної системи, таких як підвищений кров'яний тиск і аритмія. Оскільки бета-блокатори, гіпотетично, послаблюють фазну реакцію серцево-судинної системи, вони являють собою проблему для поліграфологів, потенційно їх вживання розглядалось як фармакологічний метод протидії. Але тестування обстежуваних, які вживають бета-блокатори за призначенням лікаря, є звичайною практикою, тому що деякий ступінь реактивності серцево-судинної системи звичайно зберігається навіть при вживанні медикаментів.

bias / упередженість

У процесі дослідження упередженість підходу є джерелом систематичних помилок, які можуть вплинути на підсумок експерименту. Упередженість дослідження може бути наслідком таких факторів, як не випадкова вибірка, неправильний інструктаж обстежуваних або очікування дослідника, або учасників. Наприклад, якщо при проведенні «сліпого обрахунку балів» поліграм у рамках дослідження вірогідності фахівець ураховує тільки ті випадки, які були підтверджені поліграфологом, що споконвічно проводили обстеження, результати дослідження будуть, швидше за все, перекошені, тому що ті випадки, коли перший поліграфолог зробив невірний висновок, можуть систематично виключатися з розглянутої вибірки. Дослідники намагаються стежити за неупередженістю досліджень за допомогою, розробки відповідних експериментальних методів і схем.

biphasic response / двофазна реакція

Фізіологічна реакція, яка складається із двох різноспрямованих від ізоліній фазних реакцій. При проведенні поліграфологічних процедур двофазні реакції частіше спостерігаються при аналізі реакцій шкіри й серцебиття.

biofeedback / біологічний зворотний зв'язок

Використання обладнання для виміру й передачі фізіологічної інформації назад суб'єктові. Він був запропонований у якості потенційного методу протидії. Деякі фахівці підкреслюють необхідність його розгляду з погляду протидії. Сам по собі зворотний біологічний зв'язок протидією не є, однак дозволяє навчити обстежуваного впливати на свої автономні реакції. Дослідження показують, що зворотний біологічний зв'язок більше підходить для саморегулювання тонічної активності, чим фазної. У результаті, він може допомогти послабити або підсилити загальну реактивність під час тесту, але меншою мірою - у відношенні конкретного тестового питання. Фахівці вважаються, що зворотний біологічний зв'язок більшою мірою може вплинути на такі тестові методики як тест релевантних-іррелевантних питань і тест пику напруги, і в меншій – на техніки Рейда й зонні методи. Біологічний зворотний зв'язок можна також використовувати для того, щоб підвищити загальну силу реакцій обстежуваного в процесі тестування. Була висловлена гіпотеза, що моментальний зворотний зв'язок дозволяє викликати більш сильні реакції на ті питання, відповідаючи на які, обстежуваний бреше. Ця гіпотеза

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

підтверджується деякими емпіричними даними, але поки її не можна вважати одностадно доведеною.

vizone / двозоновий

Невірний термін, яким називають тест зон порівняння, що містить два релевантні питання. Див.: Зона.

black zone / чорна зона

У схемі Бакстера цим терміном позначається на поліграмі 35-секундний відрізок часу поліграфного обстеження, який починається із симптоматичного питання, що є із психофізіологічної точки зору винятково значимим для обстежуваних, які бояться, що поліграфолог може поставити запитання, що не стосується предмета обстеження й не обговорений раніше. Оскільки наступні дослідження не підтвердили цю гіпотезу щодо симптоматичного питання, значення чорної зони було поставлено під сумнів. Див.: Backster (2001); Krapohl & Ryan (2001).

blind chart analysis / «сліпий» аналіз поліграм

Оцінка результатів тестування на підставі тільки даних тестування на поліграфі (поліграм, таблиць, графіків) і опитувальників без використання такої інформації, як особливості поведінки обстежуваного, дані справи, більш ранні визнання, дані про базовий рівень винних і т.і. Існують різні рівні «сліпоті». «Сліпий» аналіз поліграм є популярним дослідницьким методом оцінки стабільності результатів одного методу в різних фахівців. При аналізі точності методик оцінки тестів психофізіологічної детекції неправдивості також практикується «сліпий» аналіз поліграм.

blind stimulation test / «сліпий» стимулюючий тест

Тест загальної стимуляції (настроювальний тест), у якому обраний тестуємим стимул невідомий експериментаторові. Див. «стимулюючий тест».

blocking / блок подиху

При поліграфологічному тестуванні іноді на лінії пневмографа спостерігається відсутність коливань кривої. Це відбувається, коли обстежуваний перестає дихати на піку вдиху (Блок на вдиху) або після видиху (Блок на видиху). Блокування відрізняється від звичайного апное тим, що останнє найчастіше відбувається практично перед завершенням видиху. Блокування може бути навмисною спробою обстежуваного вплинути на фізіологічну активність, яка фіксується поліграфом.

blood pressure / кров'яний тиск

Сила тиску крові на стінки кров'яних судин, яка зазвичай вимірюється в міліметрах ртутного стовпа, називається кров'яним тиском. У процесі

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

психофізіологічних досліджень із використанням поліграфа поліграфологи можуть оцінювати тільки відносні зміни обсягу крові, тому що сучасні поліграфи не можуть вимірювати абсолютне значення артеріального тиску. Також див. *Систолічний артеріальний тиск, диастолічний артеріальний тиск, середній кров'яний тиск і пульсовий тиск.*

blood volume (BV) / об'єм крові

Кількість крові в органі або кінцівці, яке зазвичай реєструється у вигляді відносного збільшення або зменшення окружності. Це явище пов'язане з хімічними й нейронними механізмами, такими як скидання крові до основних груп м'язів у процесі активації симпатичної нервової системи.

bogus pipeline (BPL) / ефект уявного джерела інформації

Процедура з'ясування установок випробуваних за допомогою діагностики неправдивості. Спочатку учасників експерименту переконують, що новий прилад виявить їхні особистісні установки, вимірявши психологічну реакцію. Потім випробуваних просять передбачити результати вимірів і в такий спосіб виявляють їхні установки. Соціально-психологічний ефект полягає в тому, що обстежуваний більш відверто розповідає про себе, навіть неприємну інформацію, якщо вірить, що приєднаний до нього прилад покаже, що він насправді знає, або думає. Ефект уявного джерела інформації був уперше описаний Джоунсом і Сигаллом (1978 р.), які переконали обстежуваних, що застосовуваний електроміограф дозволяє зафіксувати їхні сховані почуття й емоції. Джоунс і Сигалл відзначили, що в цьому випадку обстежувані легше розповідали про свою непорядну поведінку. Деякі супротивники поліграфології стверджують, що поліграф - усього лише ускладнений приклад «уявного джерела інформації», який тільки полегшує одержання визнання, але не дозволяє оцінити правдивість або брехливість. Див.: Jones & Sigall (1971).

bootstrapping / бутстрепінг

Статистичний метод, який має на увазі об'єднання даних по двом вибіркам і повторний витяг вибірок із заміщенням, для створення єдиного розподілення. Кількість вибірок, використовуваних для обчислення розподілення, зазвичай обчислюється тисячами. Після цього на підставі підсумкового розподілу як показника дійсної сукупності проводиться порівняння вихідних вибірок, ціль якого - визначити, є чи між ними значимі відмінності. Альтернативне визначення бутстрепінга (статистика) — метод визначення статистичних імовірнісних розподілів, заснований на багаторазовій генерації псевдовибірок методом Монте-Карло на основі наявної вибірки. Див.: Farwell & Donchin (1988); Honts & Devitt (1992); Maclaren & Taulkulis (2000).

brachial artery / плечова артерія

Основна кровоносна судина у верхній частині руки. У місці проходження цієї артерії на руку часто містяться притискні датчики кров'яного тиску, крім того, це місце вважається кращим для закріплення манжети виміру кров'яного тиску в ПФД.

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

bradycardia / брадикардія

Знижена частота серцевих скорочень (серцебиття із частотою менш 60 ударів на хвилину). Брадикардія часто зустрічається в спортсменів і людей, що страждають гіпотиреозом. Уповільнене серцебиття також може бути наслідком впливу медикаментів.

bradypnea / брадипное

Дуже повільний і аномальний подих, більш тривалий за часом цикл подиху. Цей термін відноситься до вегетативного й навмисного вповільненого подиху.

brain stem / стовбур мозку

Містить у собі структури мозку дорослої людини, тобто структури середнього мозку, продовгуватий мозок, включаючи таламус, третій желудочок мозку й гіпоталамус. Ці структури необхідні для автоматичного керування подихом і серцево-судинною системою.

breakdown (or breakout) test / метод прогресивних бар'єрів

Тест, у якому перевіряється наявність конкретної проблеми, виявленої після пред'явлення багатотемного тесту, який указує, що досліджуваний постійно реагував на цю проблему. Звичайне тестування проводиться в одному з перевірених форматів тесту, таких як тести порівняння зон або модифікований тест загальних питань, в яких зміст питань може бути багатотемним. Хоча багатотемне скринінгове обстеження дуже корисне для визначення наявності конкретної проблеми, серед декількох проблем, з якими зустрічався досліджуваний, питання полягає в тому, що, зазначеним форматам тестів не вистачає можливостей однотемних тестів при виявленні неправдивості, що і є обґрунтуванням двоетапного підходу (прогресивних бар'єрів) у тестуванні при проведенні ПФД. Цей підхід використовується в багатьох скринінгових тестах, щоб максимізувати як корисність, так і точність проведення ПФД в області вивчення кадрів.

Brilograf / Брилограф

Прилад для виміру зміни електричного опору шкіри. Брилограф був сконструйований в 1940-х рр. кримінологом Жаком Брилом і ґрунтується на подібній роботі, яку він проробив з Уолтером Саммерсом при створенні «Патометра». Зараз не використовується і є тільки частиною історії.

Burt, Harold E. / Бертт, Харольд Ернест (1890-1991)

Дослідник тестів на перевірку правдивості на основі змін параметрів дихання. Бьортт розробив формулу для оцінки дихальних реакцій задля виявлення неправдивості, яка значною мірою заснована на співвідношенні тривалості вдиху й тривалості видиху. Див.: Burt (1918, 1921).

Calibration Verification of Sensitivity Test (CVOS) / калібруваний тест контролю чутливості

Тестова методика, яка проводиться в якості першого тесту й була розроблена для того, щоб оцінити здатність обстежуваного сприймати інформацію, виявляти психологічні або хімічні заходи протидії й відрегулювати прилад відповідно до особливостей обстежуваного, а також визначити, чи був встановлений з обстежуваним контакт на необхідному професійному рівні, і послабити зайве хвилювання обстежуваного.

card test / картковий тест

Один з декількох видів стимуляційних тестів, використовуваних у комбінації зі стандартним проведенням ПФД. У традиційному картковому тестуванні випробуваному пропонується вибрати карту з колоди карт, а потім встановлюється, який номер, буква, колір або символ на обраній карті. Див. *Стимуляційний тест*.

cardioactivity monitor (CAM) / контролер серцевої активності

Один з декількох видів датчиків серцево-судинної активності, який застосовується в психофізіологічній детекції неправдивості. САМ кріпиться на кінчику одного з пальців і фіксує зміни периферичного обсягу крові за допомогою маленьких тензодатчиків, приєднаних до металевої діафрагми. Для застосування САМ необхідний кардіограф з електронним посиленням. Хоча деякі фахівці вважають САМ корисним, він застосовується рідше традиційної манжети для виміру кров'яного тиску.

Cardiograph / кардіограф

Загальний термін для позначення будь-якого приладу, що фіксує показники серцевої діяльності. У психофізіологічній детекції неправдивості застосування манжети виміру кров'яного тиску для контролю над відносними змінами артеріального кров'яного тиску й пульсовою хвилею більш точно можна назвати сфігмографією (реєстрація артеріального пульсу) або окклюзійною плетизмографією (часткове блокування кровотока для виміру змін обсягу в тієї або іншій частині тіла). Хоча застосування терміну кардіограф у цьому контексті не можна назвати невірним, він недостатньо точно позначає конкретний феномен, який реєструється при психофізіологічній детекції неправдивості. Термін *кардіограф* у психофізіологічній і медичній літературі найчастіше відноситься до електрокардіографа.

cardiograph notch control / контрольні мітки каналу серцево-судинної активності

Одна з функцій вибіркового посилення в аналогових поліграфах, розроблена «Лафайет Інструмент Компані» в 1979 році для регулювання чіткості дикротичної мітки на кривій електронного кардіографа за допомогою фільтрації певних частот.

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

cardiograph response control / контроль відповіді каналу серцево-судинної активності

Одна з функцій вибіркового посилення в аналогових поліграфах, розроблена «Лафайет Інструмент Компані» в 1979 році. Перебудований фільтр верхніх частот дозволяв поліграфологу регулювати амплітуду компонента повільних хвиль (відносний обсяг крові) електронного кардіографа.

cardio-pneumo-psychograph / кардіо-пневмо-психограф

Двоканальний поліграф, розроблений Джоном Ларсоном в 1920-х роках, що реєструє показники подиху й серцево-судинної діяльності. Він застосовувався для викриття неправдивості при розслідуванні карних злочинів на початку ХХ століття.

cardiosphygmograph / кардіосфигмограф

Альтернативний термін для позначення каналу, що реєструє пульсову хвилю й відносний кров'яний тиск при психофізіологічного дослідження із використанням поліграфа. Хоча термін кардіосфигмограф широко використовувався в 1950-х рр., зараз він застосовується набагато рідше, навіть, незважаючи на те, що він більш точний, чим сучасний варіант – кардіограф або його скорочена форма кардіо.

cardiotachometer / кардіотахометр

Інструмент, що вимірює частоту серцебиття. Так як частоту серцебиття можна точно виміряти тільки за кілька секунд, у режимі реального часу зазвичай відображається інтервал між ударами, який конвертується у зворотну величину для одержання даних про серцевий ритм.

card stimulation test / картковий стимуляційний тест

Див. картковий тест або *стимуляційний тест*.

catacrotic limb / катакрота

Спадання артеріальної пульсової хвилі. Примітка: (Ката- + греч. krotos удар) - спадна частина сфигмограми, отриманої з великих артерій, що відбиває поступове зниження артеріального тиску під час діастоли.

central nervous system (CNS) / центральна нервова система (ЦНС)

Ця частина нервової системи складається з мозку й спинного мозку. Активність ЦНС, хоча й тісно пов'язана з вегетативною нервовою системою, окремо не розглядається в традиційних підходах ПФД. Вона використовується у зв'язку з викликаними потенціалами у тесті приховуваної інформації.

chart / графік (діаграма)

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Графічне відображення явища. При поліграфологічних обстеженнях у цій якості виступає поліграма, на якій у процесі тестування реєструється фізіологічна активність. Іноді терміни "Поліграма" (крива) і "тест" використовуються як взаємозамінний вираз, що не є методично вірним.

chart identification / ідентифікаційні дані поліграми

Інформація, яку поліграфолог надписує на поліграми для позначення дати, часу, номера тесту, поліграфолога, номера справи; підписів, відбитки пальців або інші необхідні деталі. Цей термін не можна плутати з *маркуванням кривих*.

chart markings / маркування кривих

Позначки на кривих фізіологічних показників для позначення початку стимулу (питання) і його закінчення, відповіді обстежуваного, номера питання, позначення питання, артефактів та інших деталей, важливих з точки зору інтерпретації фізіологічних даних.

chemical countermeasures / хімічні заходи протидії

Див. *Фармакологічні заходи протидії*.

Cheyne-Stokes respiration / подих Чейна-Стокса

Періоди циклічної зміни амплітуди респіраторних циклів, що чергуються з періодами апное. Такий тип подиху характерний для людей з ушкодженнями мозку, закупоркою серця, хворобами нирок і в наркоманів.

chi-square test (χ^2) / перевірка за критерієм Х-Квадрат

Непараметричний статистичний критерій, заснований на розподілі х-квадрат. Критерій х-квадрат часто застосовується для визначення випадковості відхилень між спостережуваними й прогнозованими значеннями. У загальному цей метод використовується для оцінки гіпотез, що стосуються взаємозв'язку між двома категоричними змінними й адекватністю тестів. Перевірка за критерієм х-квадрат не має таку чутливість, як інші наявні методи, і використовується в основному тоді, коли дані доступні тільки в табличній формі. Цей тест часто згадується в літературі по психофізіологічній детекції неправдивості, особливо в контексті порівняння груп результатів тестів.

cholinergic / холінергічний

Це нейрони, які випускають нейромедіатор називаний ацетилхолін.

classical conditioning / класичні уявлення

Характеризується встановленням реакції на стимул, який зазвичай не викликає реагування. Російський фізіолог Іван Павлов описав вироблення в собак умовних рефлексів. Він показував їм їжу (безумовний стимул), щоб викликати в

собаки слинотечу (безумовна реакція) і культивував у них ментальний зв'язок між їжею й дзвінком, внаслідок чого звук дзвінка став умовним стимулом. Теоретично можливо виробити умовні фізіологічні реакції, які будуть виникати, тільки коли обстежуваний говоритиме неправду. Див.: Petty & Сасіорро (1981).

clearing chart / прояснювальне пред'явлення

Зазвичай, це скринінговий тест релевантних / іррелевантних питань, який був проведений після переривання тестування. Включає в себе тестові питання, які раніше не були задані в ході перерваного тесту. Зазвичай проводиться одне пред'явлення.

clinical approach / клінічний підхід

Методика оцінки, використовувана в психофізіологічних дослідженнях із використанням поліграфа, яка включає використання інформації, отриманої без допомоги поліграфа, для ухвалення рішення про правдивість або неправдивість. Також називається *загальним аналізом*.

closed-eyes technique / техніка закритих очей

Як випливає із назви, це метод поліграфологічного обстеження, при якому обстежуваного просять під час тестування тримати очі закритими. Цей метод використовують не дуже багато поліграфологів, і питання про те, що більш ефективно: коли очі обстежуваного відкриті або закриті, залишається відкритим.

community safety examinations / тестування для допомоги в забезпеченні суспільної безпеки

Широка категорія перевірок, які служать для виявлення й запобігання протиправної поведінки, які ставлять під загрозу суспільну безпеку. Типи перевірок в межах забезпечення суспільної безпеки містять у собі тестування сексуальних злочинців на схильність до здійснення сексуального злочину (PCSOT), водіїв-порушників, що перебувають на випробному терміні, які управляли транспортним засобом у стані алкогольного сп'яніння (IDOP) і тестування громадян-порушників, схильних до здійснення насильства в родині (DVOT).

comparison question / порівняльне питання

Тип питань, що викликає в обстежуваного реакції, які згодом порівнюються з реакціями на релевантні питання. Є два основні види: порівняльні питання «керованої неправдивості» і порівняльні питання «вірогідної неправдивості». Питання «керованої неправдивості» діляться на банальні й особисті. Питання «вірогідної неправдивості» діляться на «виключаючі» та «не виключаючі». Зустрічається назва: контрольне питання, питання порівняльної реакції й емоційний стандарт.

Comparison Question Technique (CQT) / техніка контрольних питань

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Зоновий тест для стандартних форматів тестування, який використовує контрольні питання ймовірної або керованої неправдивості. До даної техніки відносяться тести - Рейда, модифікований тест загальних питань, зонного порівняння, позитивний/контрольний тест, техніка зонового порівняння Юта, квадратичного зонового порівняння, а також тест на шпигунство й саботаж. Жоден з тестів, зазначених нище, не відноситься до техніки контрольних питань: релевантний/іррелевантний тест, тест піка напруженості й тест на приховувану інформацію.

comparative response question / питання порівняльної реакції

Термін, яким Джон Рейд в 1947 році уперше позначив питання, які згодом будуть називатися контрольними питаннями, а після - порівняльними питаннями. Див. також *Порівняльне питання*.

Computer Assisted Polygraph System CAPS / Комп'ютерна Допоміжна Поліграфологічна Система

Система, розроблена Девідом Раскіним і Джоном Кірчером з Університету Юти; дозволяє інтегрувати модифіковані польові аналогові поліграфи з комп'ютером. Сигнали з датчиків надходили в конвертер (аналогово-цифрові), де вони перетворювалися в цифрову форму, зберігалися, редагувалися й аналізувалися. Для оцінки й порівняння вимірів використовувався дискримінантний аналіз, а комп'ютерна програма видавала результат – оцінку ймовірності неправдивості. Аббревіатура CAPS – Комп'ютерна Допоміжна Поліграфологічна Система – згодом була замінена на CPS - комп'ютеризована поліграфологічна система, у якій комп'ютер використовується без аналогового поліграфа. У даний момент CPS робить «Столтінг Інструментс».

Computer Voice Stress Analyzer (CVSA) / Комп'ютерний Аналізатор Голосового Стресу

Національний Інститут перевірки достовірності (США) з 1988 року виробляє CVSA. У рекламі компанії стверджується, що цей прилад був розроблений на основі аналізатора психологічної напруги (АПН) і активно використовується правоохоронними органами. Для роботи необхідний сертифікат поліграфолога. Метод тестування із застосуванням CVSA відрізняється від методів психофізіологічного дослідження із використанням поліграфа. У ході досліджень, відомості про які були опубліковані в літературі, не вдалося підтвердити точність CVSA так само, як і інших методів детекції неправдивості, заснованих на аналізі голосу.

Concealed Information Test (CIT) / тест на приховувану інформацію

Тест також відомий за назвою «Тест на знання винного». CIT - це тести, які складаються, наприклад, з 10 серій, кожна з яких має тільки одне перевірочне питання в кожній серії, як і більш відомий тест Піка напруги. Тести сконструйовані так, що порядок пред'явлень питань вибирається випадковим чином, за винятком

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

першого питання, яке використовується в якості нульового (буфера). Теоретичний механізм роботи СІТ полягає в збільшенні значення сигналу в перевірочному питанні для винних випробуваних, чим в іррелевантних (нейтральних) питаннях. Вважається, що СІТ опирається на когнітивні процеси й тому уникає неправильного спрацьовування у нервових обстежуваних. Тести СІТ можна використовувати в невеликій кількості кримінальних справ, у яких є маловідомі широкому колу осіб подробиці злочину для можливості формулювання перевірочних питань, однак у більшості випадків такі мало відомі подробиці відсутні або відомі стороннім особам через засоби масової інформації або самих співробітників слідства. Незважаючи на твердження про теоретичну перевагу СІТ над тестом контрольних питань, в СІТ є практичні обмеження, які перешкоджали його широкому поширенню серед практичних поліграфологів. Більше того, результати незалежних досліджень показують, що в СІТ можуть бути брехливі обвинувачення, що є проблемою. Див. Lykken (1959); Maclaren (2001); Podlesny (1993).

conditional probabilities / умовна ймовірність

Статистична концепція, у якій ймовірність явища прогнозується на підставі набору умов. Умовна ймовірність позначається як $p(A/B)$, що можна розшифрувати в такий спосіб: яка ймовірність, що відбудеться подія А, якщо відбулася подія В? У нашому випадку неправильну негативну помилку при обстеженні на поліграфі можна представити, як р (немає можливості зробити висновок Неправдивість виявлена - людина говорить неправду). Умовна ймовірність важлива при оцінці точності психофізіологічної детекції неправдивості. Критики застосування поліграфа для проведення обстежень благонадійності приводять як ілюстрації наступної ситуації. Припустимо, що психологічна детекція неправдивості дозволяє вірно виявити 90% і неправдивих, і правдивих обстежуваних. Також припустимо, що проводиться обстеження 1000 державних службовців, з яких тільки один замішаний в діях, що цікавлять поліграфолога, наприклад, зраді Батьківщині. Ймовірність того, що єдиний винний буде знайдений, - 90%. З 999 невинних співробітників 899 (90%) успішно пройдуть обстеження, а тестування 100 осіб, які залишилися, закінчиться неправильною позитивною помилкою. Співвідношення дійсних позитивних результатів (1 винний) і неправильних позитивних помилок (100 невинних) явно погане, якщо наслідком неправильних позитивних помилок є звільнення або кримінальне переслідування. У цьому випадку не враховується можливість методу прогресивних бар'єрів і інших факторів, які можуть зменшити кількість неправильних позитивних результатів. Треба пам'ятати, що процентні показники самі по собі недостатньо повно характеризують вірогідність психофізіологічної детекції неправдивості, але із цього прикладу видно, що оцінки вірогідності ПФД можуть бути недостатньо добре представлені малим відсотком. Див. *Базові ставки*.

conditioned response theory / теорія умовних реакцій (умовних реакцій)

Теорія, що розглядає фундаментальні механізми психофізіологічної детекції неправдивості. Згідно з теорією умовних рефлексів, фізіологічна реакція є наслідком емоційної реакції, яку викликає умовний стимул. Коли цей стимул пов'язаний із сильними емоціями, реакція буде сильніше. Цю теорію до деякої міри підтверджує

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

встановлена наявність прямого зв'язку між силою фізіологічної реакції й особистою значимістю тестового питання. Однак вона не пояснює, як психологічна детекція неправдивості працює в умовах низької мотивації й відсутності погрози. Теорію умовних реакцій не можна назвати превалюючим поясненням ПФД.

conductance / провідність

Пропускна здатність матеріалу забезпечити проходження потоку електроенергії (збудження). Провідність шкіри є одним із психофізіологічних показників, використовуваним у ПФД. Із цим показником так само зв'язаний інший показник провідності шкіри – опір шкіри, який відповідно є протилежною стороною провідності.

confabulation / конфабуляція

(confabulari — бовтати, розповідати) Повідомлення відомостей про вигаданий досвід для заповнення пробілів у пам'яті без явного бажання обдурити, хоча відомості, швидше за все, є неправильними. Конфабуляція може бути симптомом деяких мозкових порушень, хоча інші випадки можуть пояснюватися факторами розвитку. Вплив цього явища на детекцію неправдивості вивчено не було.

confession criterion / критерій наявності визнання

Потенційна омана в польових дослідженнях з використанням поліграфа. Ознака, по якій відбираються для статистичного аналізу валідності тестів особи, яка пройшла тестування на поліграфі. Якщо для дослідження відбираються ті справи, результат яких був підтверджений визнанням, вибірка може бути не випадковою (сформованою упереджено) з наступної причини: по стандартній процедурі допит обстежуваного проводиться тільки в тому випадку, якщо, згідно з результатами обстеження, він неправдивий. Таким чином, визнання будуть отримані тільки від тих обстежуваних, які не змогли пройти перевірку, але не від тих, хто зміг «обманути» поліграф. У результаті у вибірку увійдуть ті випадки, де поліграфолог зміг відразу викрити винного, а не всі випадки, коли обстежувані вводили в оману. Вважається, що при використанні для аналізу вірогідності поліграфа справ, підтверджених зізнанням, оцінка вірогідності буде перебільшена, тому що будуть розглядатися ті поліграми, по яких виявити неправду простіше всього. У більшості поліграфологічних досліджень вплив цього джерела помилок не був виявлений, хоча палкі суперечки із цього приводу ще йдуть серед американських поліграфологів. Див.: Horvath (1977); Honts (1996); Iacono (1991); Krapohl, Shull & Ryan (2002); Patrick & Iacono (1991); Raskin, Kircher, Honts, & Horowitz (1988).

confirmatory testing / підтверджувальне тестування

Поліграфологічне обстеження, проведене з метою перевірки показань підозрюваних, свідків і потерпілих.

conflict theory / теорія конфлікту

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Теорія, що пояснює фундаментальні механізми психофізіологічної детекції неправдивості. Згідно з теорією конфлікту, одночасна активізація двох суперечливих один одному тенденцій, таких, як бажання сказати правду і неправду, викликає фізіологічне збудження. Чим сильніше конфлікт, тем сильніше реакція. Ця теорія заснована на роботах Лурії 1930-х рр. По теорії конфлікту у психопатів внаслідок викривлення свідомості реакція збудження буде не таке сильне, як у не психопатів, і це було продемонстровано в лабораторних дослідженнях за участю психопатів. Однак ця теорія не пояснює, чому фазові реакції виникають навіть у тому випадку, якщо обстежуваному не треба відповідати на запитання або навіть якщо обстежуваний відповідає на нього правдиво. Теорію конфлікту рідко приводять у якості принципового обґрунтування психофізіологічної детекції неправдивості. Див.: Gardner, (1937).

conspicifcance / специфічний відгук

Мнемічна особливість у поведінці людини, яка проходить ПФД. Це означає послідовність, специфічність і значимість – три характеристики фізіологічної реакції, які свідчать про обман. Щоб якісні психофізіологічні ознаки реакцій, указували на результат пов'язаний із наявністю неправдивості в ході дослідження, вони повинні регулярно з'являтися на тих же питаннях, бути пов'язаними із цими питаннями й бути значимою величиною, що відрізняється від нейтральної.

constant current method / метод постійного струму

Метод виміру провідності шкіри, при якому струм, який підводиться до шкіри, є постійним.

constant voltage method / метод постійної напруги

Метод виміру провідності шкіри, при якому напруга, яка підводиться до шкіри, залишається постійною.

containment approach / групи стримування

Система карної юстиції, група підтримки і поліграфолог, що працюють у команді, розподіляючи спільні дії, рівною мірою обмінюючись інформацією один з одним. Як наслідок, деякі групи стримування тепер містять у собі одного з наступних представників: правоохоронних органів, служби захисту дітей, кризового центру по роботі з особами потерпілими від зґвалтування, прокуратури, суду, а в деяких випадках шкільних консультантів, адвокатів, потерпілих й медичних працівників. Див.: Cooley-Towel, Pasini-Hill, & Patrick (2000); English, Pullen, & Jones (1996); Neil, Ahlmeyer, Mccullar, & Mckee (2000).

control group / контрольна група

Група, яка при проведенні досліджень відрізняється від експериментальної тільки тим, що до неї не застосовується позитивне маніпулювання, пов'язане з незалежною змінною. Контрольна група необхідна для того, щоб підтвердити, що

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

зміни, спостережувані в експериментальній групі, є результатом дії незалежної змінної. Наприклад, якби дослідник прагнув визначити, як препарат діазепам (незалежна змінна) впливає на електродермальні реакції (залежна змінна), група, члени якої не приймали ліки, називалася б контрольною, а та, члени якої приймали препарат, експериментальною.

control question / контрольне питання

Застаріла назва, нині *питання порівняння*. Тип запитань, які використовуються під час тестувань із використанням поліграфа і здатні викликати більш значимі фізіологічні реакції у непричетних осіб, які проходять тестування, в порівнянні із релевантними питаннями. Існує кілька типів таких питань, як то охоплююче, не охоплююче, вірогідної неправдивості, керованої неправдивості, позитивне і інші типи, що менш застосовуються на практиці. Термін «контроль» у ПФД прослідковує своє коріння до 1930-х років від того, що тепер називається стимуляційними тестами. Ці тести використовувалися в якості «контролів» для створення шаблонів реакцій на обман, які пізніше зіставлялися з реакціями на релевантні питання в релевантному / іррелевантному тесті. В 1947 році Джон Рейд опублікував статтю, у якій послався на два типи питань як на контрольні: один з них називав «комплексом провини», а інший порівняльне (контрольне) питання - питанням ймовірної неправдивості. Порівняльне питання було названо «контрольним питанням» у статті, опублікованої Фредом Інбау в 1948 році, і назва стала термінологічним стандартом у ПФД протягом майже 50 років. Однак це не було першим використанням цього класу питань. Уолтер Саммерс використовував подібні питання за допомогою свого приладу патометра, які він назвав *емоційними стандартами* ще в 1939 році, і вони використовувалися штабами штату Нью-Йорк із 1939 року принаймні до 1952 року. Елізабет Марстон, вдова Вільяма Марстона й Олива Річард, секретар Марстона, повідомили, що кілька років назад вони брали участь у діагностиці обману з Марстоном, у яких для порівняння використовувалися «гарячі» питання. Типовим «гарячим» питанням було б: «Ви коли-небудь думали про те, щоб украсти гроші із цього сейфа?» Елізабет заявила під час інтерв'ю, що вони не вважають розумним, публікувати ці типи питань, і, отже, їм взагалі не приписують цей внесок у науці. Починаючи з 1970-х років, критики ПФД відзначили, що слово «контроль», використовуване в тестах ПФД, не відповідало змісту терміну, використовуваного в різних наукових дисциплінах. У публікаціях Американської Асоціації Поліграфологів (APA), Американського Суспільства Тестувань і Матеріалів (ASTM), федеральних поліграфологічних програмах і наукових працях цей термін був замінений на термін *порівняльне питання*.

comparison / control question validation test / Порівняння / контрольне питання дослідницьке з метою підтвердження результатів

Процедура тестування, у якій контрольні питання ймовірної *utghfdlbdjcsn* перевіряються з відповідними питаннями по надуманому злочину, щоб теоретично перевірити, чи буде суб'єкт адекватно відповідати на порівняльні питання. Ці питання потім переносяться у фактичне тестування. Це питання пропонується й викладається Джеймсом Матте, а також, використовується в його техніці тестування

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

як авторський підхід, хоча не є широко розповсюдженою практикою, так само не має опублікованих даних у свою підтримку. Див.: Matte (1976).

control test / контрольний тест

Альтернативна назва тесту відомих чисел, що можна зустріти в літературі. Див. *Стимуляційний тест*.

correlation / кореляція

Показник того, як одна змінна взаємозалежна з інший змінної, наприклад, між умінням проводити обробку кривій і досвідом є позитивна кореляція. Значення кореляції коливаються від - 1,00 (абсолютна негативна кореляція - при збільшенні змінної X змінна Y зменшується) до +1,00 (абсолютна позитивна кореляція - при збільшенні змінної X змінна Y збільшується). Кореляція, рівна нулю, означає, що між двома змінними немає лінійного зв'язку. З кореляції не можна робити висновків про причинно-наслідковий зв'язок; між двома змінними може існувати кореляція й без неї. Наприклад, у більшості міст між кількістю церков і кількістю злочинців є позитивна кореляція, хоча жодна із цих величин не є наслідком іншої. Обидві корелюються із третьою величиною - розміром населення.

cortisol / кортизол

Глюкокортикоїд або гормон, що знаходиться в крові, який виробляється корою надниркової залози як реакції на стрес. Кортизол поповнює запаси енергії, виснажені під час дії адреналіну, перетворюючи різні джерела їжі у форми зберігання енергії, такі як глікоген або жир.

counterbalance (or counterweight) / контрбаланс (або противага)

Функція пишущого елемента аналогових поліграфів, яка використовується для регулювання сили тиску пишущого елемента на папір.

counter-countermeasures / заходи нейтралізації протидії

Превентивні заходи, що вживають поліграфологи для блокування або нейтралізації спроб протидії з боку обстежуваних. Наприклад, якщо необхідно зробити так, щоб обстежуваний під час тестування не дав пальцями ніг на підлогу, у якості заходу нейтралізації такого виду протидії можна запропонувати обстежуваному підняти стопи ніг над підлогою. Лінн Марсі розрізняє заходи проти протидії (активні) і заходи від протидії (пасивні).

Counterintelligence-Scope Polygraph (CSP) / поліграфологічний тест контррозвідки

Перевірка благонадійності із використанням поліграфа, якій федеральний уряд США піддає осіб, що мають доступ до секретних відомостей, для виявлення й запобігання шпигунства, порушення правил безпеки, саботажу або інших злочинів проти уряду. Іноді цей метод називають перевіркою лояльності.

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

countermeasures / заходи протидії

Як правило, методи, використовувані для введення в оману поліграфолога. Навмисні спроби хімічного, розумового або фізичного опору проведенню тестування, вчинені обстежуваним, щоб спотворити поліграфологічні графіки й вплинути на кінцевий результат поліграфного обстеження. Існує кілька видів заходів протидії, залежно від дій, що вживають, обстежувані. У деяких випадках було встановлено, що поліграфологічні заходи протидії ефективні, наприклад, коли випробуваний проходить спеціальну підготовку зі зворотним зв'язком відносно якості своїх дій по протидії. Більшість спонтанних спроб є грубими й неефективними. Практикуючі ПФД поліграфологи розробили різні методи для стримування й виявлення протидії. Див. Honts (1987); Krapohl (1996).

cover question / включаюче питання

Кілер придумав цей термін для питання, яке пізніше буде називатися одним з видів контрольних *питань*. Включаючі (охоплюючі) питання, також використовувалися для виявлення злочинів, що перевіряються при проведенні ПФД.

CPS / КПС

Комп'ютерний поліграф, розроблений доктором Девідом Раскіним і доктором Джоном Кірчером з Університету Юти. CPS означає комп'ютерна поліграфна система, яку продає «Стоелтінг Інструмент Компані». Як і в її попередника (CAPS), у CPS математичний апарат заснований на алгоритмі дискримінантного аналізу, який зважує й комбінує фізіологічні показники для розрахунків імовірності неправдивості.

craniosacral division of autonomic nervous system / краніосакральний відділ вегетативної нервової системи

Анатомічний відділ автономної нервової системи, який являє собою місця виходу нервових волокон.

credibility assessment / оцінка вірогідності інформації

Зонове вираження для різноманітних міждисциплінарних галузей знань, яке використовує фізіологічний і поведінковий аналіз при перевірці відповідності між справжніми спогадами випробуваного і його твердженнями, показаннями. Підходи до оцінки вірогідності включали тест часу реакцій, тести асоціації слів, поліграф, можливості оцінки центральної нервової системи й поведінковий аналіз. Див.: Krapohl & Trimarco (2005).

critical item / значиме питання

У тестах «Пік напруженості» або «тест на приховувану інформацію» значиме питання є стимулом, який винні впізнають із числа інших питань, які пов'язані з розслідуваним злочином, подією, представляють інтерес або безпосередньо відносяться до основної теми перевірки. Іноді називається «ключовим».

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

current exclusive comparison question / виключаюче порівняльне питання про актуальне

Виключаюче (не охоплююче) порівняльне питання можливої неправдивості, яке з тимчасової точки зору стосується того ж періоду, що й релевантна проблема, але не стосується її з погляду категорії, місця або будь-якого іншого обмежувального параметра. Див. Matte (1996).

curvilinear tracing / криволінійний запис

Лінії, одержувані за допомогою записуючих елементів польових аналогових поліграфів, які можуть тимчасово спотворюватися, коли перо переміщається нагору або вниз по графічному паперу. Це відбувається через те, що із часом діаграмний папір переміщається по прямій лінії, тоді як пір'я оберталося навколо осі. Таким чином, криві на поліграми мають округлу форму. Виробники запропонували робити криволінійні тимчасові оцінки на діаграмному папері, щоб компенсувати цей ефект, однак поліграфологи не прийняли цю ідею. У сучасних комп'ютеризованих поліграфах ця проблема вирішується завдяки прямолінійним записам.

Daubert v Merrell Dow Pharmaceuticals, Inc. / Дауберт проти Меррелл Доу Фармасьютикалз Інкорпорейтед

Хоча справа не в ПФД, у справі «Дауберта» скасовано положення «загальної прийнятності» правила Фрая на користь Федеральних правил доказу. Ця справа стала підставою для прийнятності доказів поліграфологічних досліджень у більшості юрисдикцій. Стандарт *Дауберта* є правилом доказу прийнятності перевірки на поліграфі показань свідків. По суті, він стверджує, що суддя приймає рішення і визначає, що входить до числа доказів. Суддя визначає, чи має доказ відношення до цієї справи і чи є він достовірним. Суддя також вирішує, чи засновані дані на науковому знанні або методології: 1) ненаукові, спростовані дані й такі, що потребують перевірки; 2) чи існує можливість проведення експертної оцінки й публікації по даній темі; 3) чи відомий потенційний коефіцієнт помилок; 4) чи вимагається отримання даних виконання стандартів і заходів контролю відносно їх отримання; 5) ступінь, у якому теорія й техніка загальноприйнятні відповідним науковим співтовариством. Див.: Daubert v Merrell Dow Pharmaceuticals, Inc. (1993).

deception / неправдивість

Навмисне викривлення дійсності з метою ввести навколишніх в оману. Частіше всього виражається в змісті мовних повідомлень. Ключовий момент визначення - усвідомлення джерелом хибності повідомлення. При відсутності наміру обману не можна говорити про неправду незалежно від точності повідомлюваної інформації. Наприклад, багато років тому людство мало помилкову уяву про природу Сонячної системи, але проповідники геоцентричної теорії Всесвіту не брехали. Цей момент дуже важливо враховувати в контексті психофізіологічної детекції неправдивості. Розбіжності між базовою правдою й думкою обстежуваного можуть бути помилково сприйняті як наслідок недоліків методу психофізіологічної детекції неправдивості. Одне з основних труднощів лабораторних досліджень

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

психофізіологічної детекції неправдивості - змусити добровольця, що брав участь в експерименті, повірити, що він прагне обдурити поліграфолога, а не просто додержується інструкцій.

deception exemplar / еталон неправдивості

Фізіологічна характеристика реакції, яка виникає у випробуваних у якості еталона або прикладу, у той момент, коли вони обманюють відповідаючи на запитання, і яка використовується для порівняння з їхніми реакціями при відповідях на інші питання. Див. Matte (2000).

Deception Indicated (DI) / неправдивість виявлено

Разом з *NDI* (неправдивості не виявлено) і *Inconclusive* (непереконливий результат) є загальноприйнятим терміном для позначення одного з варіантів результату обстеження на поліграфі. Результат «Неправдивість виявлено» (DI) у психофізіологічній детекції неправдивості означає, що: 1) фізіологічні дані стабільні й підходять для інтерпретації, і 2) оцінний критерій, який застосовував поліграфолог, дозволив йому зробити висновок, що обстежуваний не правдивий щодо релевантної проблеми. Варіанти DI і NDI використовуються переважно в тестах однієї проблеми й відповідають варіантам SR (наявні значимі фізіологічні реакції) і NSR (немає значимих фізіологічних реакцій) в обстеженнях декількох проблем або перевірок благонадійності, проведених урядом США.

deception test / тест на неправдивість

Це методи, що безпосередньо вирішують завдання діагностики неправдивості, які прояснюють причини численних поведінкових проблем, що викликають заклопотаність у суспільстві, і вибір яких залежить від зроблених вчинків або даних показань. Існують дві великі категорії методів діагностики неправдивості, які склалися історично: релевантні/іррелевантні тести й тести порівняльних/контрольних питань (CQT). Використовуваний термін протилежний терміну - *тест на знання винного*.

decision rule / правило ухвалення рішення

Вимога, яка дозволяє включити результати тестування в певну категорію. Правила ухвалення рішення – фінальний етап числового обрахунку балів поліграм, у результаті якого робиться один з висновків: Неправда виявлена, Неправдивості не виявлено та Непереконливий результат. Для оптимального вирішення необхідно наступне: виділення ознак кривих; розробка кращих правил обрахунку балів з урахуванням базової пропорції; збір і оцінка допоміжної й суперечної інформації; проведення аналізу вартості й ефективності для визначення досяжного рівня точності й помилок, які відповідають потребам споживача. У поліграфології виділення ознак і правила обрахунку балів були ретельно вивчені. У деяких системах аналізу поліграфологічних обстежень є правила прийняття рішень, які враховують допоміжну інформацію (отриману не за допомогою поліграфа), хоча поки не було опубліковано даних ні про один з методів, вірогідність якого була б доведена. Однак

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

у найбільш широко використовуваних правилах прийняття рішень не враховується базова пропорція. Крім того, у літературі немає даних ні по одному з формальних методів аналізу вартості й ефективності, який визначав би граничні значення, виходячи з набору умов. Див. Swets, Dawes & Monahan (2000).

defensible dozen / правдива дюжина

Вираження, використовуване для позначення 12.

degrees of freedom (df) / ступені волі

З будь-якого набору величин можна вільно вибрати будь-яку, крім останньої, яка є заданою. Або, інакше кажучи, коли залишається тільки одна величина, підсумковий вибір не може вільно коливатися. Технічно, теорія ступені волі відноситься до кількості незалежних спостережень за мінусом кількості оцінюваних параметрів. Ступені волі необхідні для розрахунків граничного значення або критичного значення розподілу критеріїв.

delayed answer test (DAT) / тест затримки відповіді

Експериментальний метод, який дозволяє визначити, чи була фізіологічна реакція викликана питанням-стимулом або брехливою відповіддю. Експериментальним шляхом було показано, що фізіологічне збудження більш тісне зв'язане зі стимулом, ніж із брехливою відповіддю. У польових обстеженнях психофізіологічної детекції неправдивості DAT не застосовується. Див. Dawson (1980).

dendrite / дендрит

Постсинаптичний рецептор нейрона, який проводить нервові імпульси в тілі нейрона.

Department of Defense Polygraph Institute (Dodpi) / поліграфологічний інститут Департаменту оборони США

Див. Національний центр оцінки достовірності.

dependent variable / залежна змінна

Змінна величина, яка змінюється в результаті маніпуляцій дослідника з незалежної змінною. Наприклад, електродермальна активність може бути залежною змінною відносно змін сили стимулу (незалежна змінна), при навмисній/ненавмисній зміні навколишнього середовища.

devil's finger / палець диявола

Див. *Палець диявола*.

Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM), 4th Edition (Text Revision) / діагностичний і статистичний посібник із психічних розладів, 4-е видання (текстове редагування)

Офіційна система класифікації психіатричних і психологічних розладів, підготовлена й опублікована Американської психіатричною асоціацією в червні 2000 року. Скорочена назва DSM-IV-TR.

diastole / діастола

Фаза серцевого циклу, під час якої серцеві м'язи розслаблюються й камери серця наповнюються кров'ю. Ліва, желудочкова діастола представлена на кривій сфігмографа при психофізіологічній детекції неправдивості у вигляді спадаючого сегмента кривій пульсу (дікротичний сегмент).

diastolic blood pressure / диастолічний артеріальний тиск

Найнижче значення кров'яного тиску, який має місце в момент розслаблення серцевого м'яза.

dichotomization theory / теорія дихотомізації

Теорія, згідно з якою є відмінності у швидкості звикання в реакціях на релевантні й порівняльні питання. Згідно із цією теорією, винні обстежувані звикають до релевантних питань повільніше, а невинні обстежувані продовжують більш сильно реагувати на порівняльні питання навіть із часом. Теорія дихотомізації не є загальноприйнятою в психофізіологічній детекції неправдивості. Див.: Ven-Shakhar, G. (1977).

dichotomous variables / дихотомічна змінна

Змінна, для якої можливі тільки два значення, що взаємно вичерпні і виключаючи по відношенню одне до одного: чоловік або жінка, так чи ні, 0 або 1 і т.і.

dicrotic notch / дикротичний зубець

При поліграфному тестуванні звичайна ознака диастолічного сегменту хвилі пульсу, зафіксованої за допомогою сфігмографа поліграфа. Він розташований між систолою й наступної за нею діастолюю. Основною причиною наявності дикротичного зубця є відлив крові від закритого клапана аорти після систоли. Також називається *incisura* (виїмка).

differential responsivity (reactivity) / диференціальна чутливість (реактивність)

Термін, який часто зустрічається в літературі по психофізіологічній детекції неправдивості, коли мова йде про різницю в реакції на два типи питань. У техніках порівняльних питань диференціальна чутливість зв'язана з порівнянням сили реакції на релевантні питання із силою реакції на порівняльні питання. У нормальних

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

границях ця різниця в чутливості зберігається, навіть коли загальна сила реакції зменшується або відбувається звикання. Тести піку напруги й приховуваної інформації, навпаки, засновані на відмінності в реакціях на ключові й нейтральні питання. Рішення по тестах приховуваної інформації ухвалюються не на основі типу питання, яке викликає реакцію, а на основі наявності або відсутності значимої реакції тільки на ключові деталі. Таким чином, тип диференціальної чутливості, яка використовується при прийнятті рішень по психофізіологічній детекції неправдивості, а також залежність тесту від певних заходів протидії, багато в чому залежить від поліграфологічної техніки.

differential salience / теорія диференціальної значущості

Вираз, що характеризує позитивну кореляцію між ступенем психофізіологічної значимості й інтенсивністю фізіологічної реакції. Теорія диференціальної значущості заснована на передумові, що чутливість може виявляти основні психічні процеси, які можуть бути використані для виявлення неправдивості або застосуванні в контрольованих і структурованих умовах. Вона не обмежує механізм роботи, щоб боятися, але припускає загальний шлях для фізіологічного вираження тих когнітивних і емоційних процесів, які викликали психологічну значимість. Вона пропонується в якості заміни більш старої теорії психофізіологічної установки. Див.: Handler & Nelson (2007); Handler, Shaw & Gougler (2010); Senter, Weatherman, Krapohl & Horvath (2010).

directed-lie comparison (DLC) question / порівняльне питання навмисної неправдивості

Тип питання, яке використовується для того, щоб викликати реакцію для порівняння з реакцією на релевантне питання. Порівняльне питання навмисної неправдивості (DLC) відрізняється від порівняльного питання можливої неправдивості (PLC) тим, що поліграфолог просить обстежуваного відповісти на це питання неправду, щоб зрівняти його з відповіддю на теж питання даним нібито правдиво. Суть порівняльного питання можливої неправдивості (PLC) полягає в тому, що поліграфолог направляє обстежуваного до неправдивої відповіді на це питання, не розкриваючи його мети. Порівняльні питання навмисної неправдивості (DLC) можна розділити на тривіальні (банальні) і особисто значимі, які, як впливає із назв, відрізняються по змісту. Порівняльні питання навмисної неправдивості ще не так добре вивчені, як питання можливої неправдивості. А так як їх ціль очевидна обстежуваному, є серйозні сумніви щодо їхньої залежності від впливу заходів протидії. Більше того, джерело фізіологічних реакцій на порівняльні питання навмисної неправдивості може відрізнитися від джерела фізіологічних реакцій на порівняльні питання можливої неправдивості. Дійсна перевага порівняльних питань навмисної неправдивості в тому, що їх набагато легше стандартизувати, чим порівняльні питання можливої неправдивості, вони менш нав'язливі, а їх ефективність менше залежить від навичок поліграфолога. Порівняльні питання навмисної неправдивості застосовуються в тестах «Правда-Неправда». Див.: Horowitz, Kircher, Honts, & Raskin (1997); Raskin & Honts (2002).

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Directed Lie Screening Test (DLST) / скринінговий тест питань навмисної неправдивості

Скринінг-тест правоохоронних органів США складений на основі техніки й процедури тесту на шпигунство й саботаж (TES). DLST використовує повторювану серію із двох релевантних і двох порівняльних питань навмисної неправдивості, а також стандартну систему оцінки по 7-мі позиційній шкалі. Див.: Blalock (2009); Handler, Nelson & Blalock (2008). Reed (1994); Research Staff (1995,1998).

disclosure examination / викриваюче обстеження

Див. *Обстеження сексуальної біографії*.

discontinuous blood pressure method / метод переривчастого кров'яного тиску

Метод діагностики неправдивості, розроблений Вільямом Марстоном до 1915 року. У якості встаткування Марстон використовував стандартний сфігмоманометр, за допомогою якого він робив періодичні виміри систолічного кров'яного тиску, задаючи питання на релевантні й нейтральні теми. Він фіксував ці виміри від руки, малюючи криву, яку потім інтерпретував, оцінюючи наявність неправдивості. В 1923 році Марстон спробував добитися застосування результатів свого тесту на неправду як доказу при розгляді справи про вбивство у Вашингтоні. Справа Фрайя, при розгляді якого було вперше поставлене питання про використання тестів на брехливість, створило прецедент виключення результатів «детектора неправдивості» із числа доказів. Метод переривчастого кров'яного тиску не одержав широкого поширення, і немає відомостей про його застосування після 1930-х років. В 1920-х Вільям Марстон з метою вдосконалювання свого методу став також застосовувати кардіопневмополіграф. На практиці Марстон і його дружина Елізабет зазвичай ставили запитання або проводили виміри тиску, а Олив Річард, помічниця, займалася встаткуванням. Якщо в кімнаті також був присутній стенографіст, виходило, що крім самого обстежуваного, в обстеженні беруть участь ще 4 людини. Зазвичай поліграфологом був Вільям Марстон, але Елізабет Марстон і Олив Річард іноді проводили обстеження й без нього, завдяки чим стали першими жінками в цій професії. Враховуючи значні відмінності в методології й устаткуванні, метод переривчастого кров'яного тиску Марстона не можна назвати прямим попередником сучасної поліграфології, хоча про нього часто розповідають на уроках історії в поліграфологічних школах. Див.: Marston (1917; 1938).

discovery test / тест на викриття

Див. *Тест на розкриття інформації / disclosure test*.

discriminant analysis / дискримінантний аналіз

Регресійний аналіз із категоріальним критерієм, тобто спробою передбачити групову приналежність однієї або декількох незалежних змінних. Алгоритм комп'ютерної програми CPS заснований на дискримінантному аналізі.

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

disguised comparison question / замасковане порівняльне питання

Порівняльне питання, яке має викликати реакцію в правдивої людини, але видається обстежуваному релевантним, оскільки його дійсна мета схована. Це питання корисне при обстеженні потерпілих або тих, хто обізнаний про методики поліграфологічних перевірок. Зазвичай використовується в багатотемному скринінговому тесті. Наприклад, у випробуваного може бути наступне замасковане порівняльне питання: «Ви коли-небудь обманювали в школі?» Очікується, що майже кожний випробуваний буде сумніватися у своїй правдивості протягом усього свого академічного навчання, а також буде думати, що для перевірки на поліграфі потрібна правдивість по цьому питанню. Іноді називається *сховане порівняльне питання*.

dissociation / дисоціація

Методика протидії за рахунок ослаблення одних видів інформації при збереженні інших. Психологи використовують термін "дисоціація" для позначення більшою мірою несвідомих процесів, внаслідок яких звичайні зв'язки в думках, пам'яті, відношенні або інших психологічних феноменах не встановлюються, як потрібно, і стають окремими й незалежними. Цей термін також застосовується в психофізіологічній детекції неправдивості для позначення навмисного відволікання обстежуваним уваги від ситуації тестування. Таке тактичне переспрямування уваги вважається психофізіологічним заходом протидії. Обстежувані, використовуючи цей підхід, сподіваються, що зможуть придушити фізіологічні реакції, подумки відсторонившись від тестових питань. Дисоціація може бути ефективна проти тих методів, де обстежувані відповідають на кожне питання однаково, наприклад, тесту пику напруги. Під час цього тесту обстежуваному потрібно просто дослухати до того моменту, коли поліграфолог замовчить, і машинально дати відому напам'ять відповідь. Відносно тих тестів, де використовуються й відповідь «так» і відповідь «ні», а порядок питань обстежуваному невідомий заздалегідь або де обстежуваний при відповіді на запитання повинен використовувати ключове слово з питання, дисоціація вважається менш ефективним заходом протидії. Див.: Elaad & Ben-Shakhar (1991); Kircher, Woltz, Bell & Bernhardt (2006).

domestic violence offender testing / тестування порушника насильства в родині

Програма, що застосовується в США, призначена для включення поліграфа в спробу перевірити дотримання умов випробного терміну для засуджених за насильство в родині. Як і при тестуванні сексуального правопорушника (PCSOT), що проводиться після суду, і водіїв-порушників, що керували авто в нетверезому стані та перебувають на випробному терміні (IDOP), дане тестування покликано сприяти забезпеченню суспільної безпеки, виявляючи й перешкоджаючи поведінці, яка являє загрозу для суспільства, особам, що продемонстрували схильність до скоєння певних злочинних дій.

double verification test / подвійний контрольний тест

Альтернативний термін для *карткового тесту*. Див. *Стимуляційний тест*.

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

dyspnea / задишка

Важкий або ускладнений подих, як правило, викликаний хворобою
Примітка: при задишці порушується частота, ритм, глибина подиху. Існують: 1) гемітична задишка, обумовлена гіпоксією дихального центру при порушенні транспорту кисню кров'ю; 2) інспіраторна задишка - у вигляді порушення вдиху; 3) рефлекторна - обумовлена рефлекторним впливом на дихальний центр; 4) серцева - обумовлена серцевою недостатністю; 5) центральна - при отруєнні деякими отрутами.

Easterbrook Hypothesis / припущення Істербрука

Припущення про те, що ресурси уваги більш обмежені при підвищеному ступені збудження. Див.: Easterbrook (1959).

eccrine glands / екринні залози

Один із двох типів потових залоз, що впливають на електричну активність шкіри, яка є одним з показників психофізіологічної детекції неправдивості. Вони розташовані по всій поверхні шкіри тіла з найбільшою концентрацією на кистях і ступнях. Див. Handler et al. (2010).

efferent nerves / еферентні нерви

Нерви, нейрони які переносять нервові імпульси від центральної нервової системи до відповідних органів або м'язів. Також називаються *рухові нерви*.

Either-Or Rule / правило «або-або»

Правило обрахунку балів поліграм, запропоноване Клівом Бакстером. За цим правилом, якщо релевантне питання не викликає фізіологічну реакцію, його слід співставляти із суміжним порівняльним питанням, якому відповідає більш сильна реакція. Якщо ж релевантне питання викликає значну реакцію, його слід співставляти із суміжним порівняльним питанням, що відповідає більш слабкої реакції. Див.: Matte (1996); Meiron, Krapohl & Ashkenazi (2008).

electrocardiogram (EKG or ECG) / електрокардіограма

Відстеження електричної активності серця. Цей ендосоматичний сигнал складається із хвиль P, Q, R, S, T і U. Пошук діагностичної інформації в ECG для цілей ПФД дотепер не був плідним. Є попередні дані, що свідчать про те, що обмірюваний період (PER) активності серця, який зафіксований на ECG імпульсного кардіографа (ICG), є надійним показником збудження симпатичної нервової системи. Що так само знайшло своє підтвердження в певних публікаціях. Див.: Kircher, Packard, Bell & Bernhardt (2003).

electrodermal activity (EDA) / електродермальна активність

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Усі екзосоматичні й ендосоматичні зміни електричної активності шкіри.
Примітка: швидкість проходження по тілу електричного сигналу на стимул становить близько 100 метрів у секунду. Див. Handler et al.(2010).

electrodermal response (EDR) / електродермальна реакція

Реакція шкіри, вимірювана на підставі змін її електричних властивостей, включаючи опір шкіри (SR), провідність шкіри (SC) і шкіряний потенціал (SP). Див. Handler et al. (2010).

electroencephalogram (EEG) / електроенцефалограма

Діаграма електричної активності мозку. В останні роки методологія EEG застосовується для тестів на неправду й тестів приховуваної інформації. Див. P300.

electromyograph (EMG) / електроміограф

Обладнання, що фіксує ендосоматичні електричні властивості довільних м'язів. Ця активність фіксується за допомогою датчиків, розташованих на шкірі близько відповідних м'язів. EMG можна використовувати для детекції фізичних заходів протидії, якщо правильно вибрати місця кріплення датчиків.

electrooculograph (EOG) / електроокулограф

Запис електричної активності, що виникає при русі очей. Електроокулографи застосовуються при детекції неправдивості із двома основними цілями. По-перше, у якості індикатору неправдивості. Деякі дослідження показали, що рух очей у сторони допомагає довідатися, чи приховує людей якусь інформацію. Друга мета застосування пов'язана з викликаними корковими потенціалами, які також використовуються в тестах приховуваної інформації. Активність мозкових хвиль створює сигнали з невеликою електричною напругою, а руху очей створюють могутніші електричні потенціали. Дані EOG часто віднімають із сигналів мозкових хвиль.

embarrassing personal question (EPQ) / збентежуюче особисте питання

Якесь питання, найчастіше із сексуальним підтекстом, який іноді включався в тест релевантних/іррелевантних питань Л. Кілера наприкінці 1940-х - початку 1950-х років. Леонард Кілер експериментував з особистими питаннями, що бентежать, виходячи з гіпотези, що винні обстежувані не повинні на них реагувати, тому що їхня увага прикута до релевантних питань, тоді як невинні підозрювані будуть реагувати зворотним чином. Особисті питання, що бентежать, не одержали широкого поширення й не входили в програму навчання в Школі Кілера після 1951 року. Кодекс етики й принципів професійної діяльності Американської Асоціації Поліграфологів і відповідні закони деяких штатів забороняють використання таких питань. У більш пізні періоди поліграфологи поліграфа під час тестування іноді використовували інший підхід: обстежуваного запитували, чи не буде той проти, якщо йому буде задане не обговорюване заздалегідь питання, а відповідні

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

фізіологічні реакції будуть використовуватися в якості показника еталона реакції. У даній роботі це питання не представлено.

emotional standard / емоційний стандарт

Термін, запропонований Уолтером Саммерсом у його дослідженні з детекції неправдивості. Емоційним стандартом він назвав питання, яке провокує на емоції, на яке обстежуваний відповідає правдиво, хоча відповідаючи на це питання він мав би бажання з брехати. Це питання включалося в серію тестів для того, щоб порівняти викликану їм реакцію з реакцією на релевантні питання. Схема тестування Саммерса включала пари релевантних питань і емоційних стандартів, розташованих у встановленому порядку, а також іррелевантні питання, вставлені в тест у міру необхідності. Це перше згадування в літературі про питання такого типу, яке передусе питанням порівняльної реакції Рейда. Див.: Summers (1939).

empirical / емпіричний підхід

Заснований винятково на спостереженні, а не на міркуваннях. Більшість досліджень в галузі психофізіологічної детекції неправдивості є по природі емпіричними, хоча існує кілька теорій.

Empirical Scoring System / емпірична система підрахунку балів

Емпірична система підрахунку балів (ESS) являє собою засновану на фактичних даних чисельну шкалову модель для ручного аналізу даних випробувань (TDA) даних тесту ПФД на поліграфі, проведених з використанням форматів тесту контрольних питань (CQT). ESS включає опис фізіологічних характеристик даних, які корелюють із правдою й обманом, методи математичної трансформації для присвоєння й агрегування числових балів, правила прийняття рішень для класифікації числових балів, що вказують на правдивість або обман, і числові границі балів, які визначають *априорні* пороги статистичної значимості. Границі балів ESS засновані на нормативних даних, які дозволяють розраховувати ймовірність помилкового результату тесту. Таким чином, ESS дозволяє вибирати статистично оптимальні границі балів на основі оперативних потреб у дозволі й точності результату тесту. Див.: Blalock, Cushman & Nelson, (2009); Handler, Nelson & Blalock (2008); Nelson, Krapohl & Handler (2008).

Employee Polygraph Protection Act of 1988 (EPPA) / Закон про захист працівників від поліграфа 1988 року США

Федеральний законодавчий акт, який обмежує проведення «тестів детекції неправдивості» приватними роботодавцями за винятком деяких конкретних умов. Роботодавці не мають права змушувати або вимагати від співробітників або кандидатів на роботу проходити тестування на поліграфі або використовувати які-небудь їхні результати для несприятливих дій відносно працівників або кандидатів на роботу. Державні органи будь-якого рівня не підпадають під дію EPPA. Також є виключення для служб безпеки й тих компаній, які займаються виробництвом і

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

зберіганням речовин, що перебувають під державним контролем. Ці компанії можуть застосовувати поліграф для обстеження кандидатів на роботу. Роботодавець може зажадати від працівника пройти обстеження на поліграфі, якщо воно є частиною розслідування крадіжки в компанії, якщо працівник мав доступ до украденого майна і є розумні підстави припускати, що працівник має відношення до крадіжки. У цьому випадку роботодавець зобов'язаний повідомити працівника за 48 годин до обстеження, а також повідомити йому інформацію про те, який злочин розслідується й з яких причин даний працівник перебуває під підозрою. Однак роботодавець не має права вживати які-небудь заходи проти працівника, який відмовляється співробітничати з слідством і проходити обстеження психофізіологічної детекції неправдивості. Два основні наслідки прийняття ЕРРА: різке зменшення кількості приватних поліграфологів в США, а також тенденція в роботі професійних асоціацій поліграфологів у бік підвищення стандартів професійної діяльності. Повний текст закону можна знайти в Інтернеті. Web www.dol.gov/dol/compliance/comp-eppa.htm.

endosomatic / ендосоматичний

Щось, що виникає усередині самого організму. Наприклад, один з типів електродермальної реакції - шкіряний потенціал – виникає внаслідок електричної активності дерми. Його вимір вимагає розміщення одного електрода над областю, добре забезпеченою потовими залозами (активною ділянкою), а іншої - на площі, позбавленої їх (еталонна ділянка). Активна ділянка негативна стосовно еталонної ділянки на величину, яка варіюється від декількох до 50-60 мілівольтів. Попереджувачий стимул зазвичай викликає збільшення негативного потенціалу, за яким іде позитивна хвиля, зазвичай порівнянна з утвором поверхневого поту, а іноді й із другою негативною хвилею. Точно так само сигнали ЕЕГ виникають внаслідок біоелектричних процесів у мозку, а ЕКГ – у серці. Протилежне поняття – екзосоматичний.

enveloping questions / обрамляючі питання

Питання, які задаються на початку й іноді наприкінці пошукових тестів, тесту піка напруги й вибираються по тому принципу, що про них точно відомо, що вони не можуть бути ключовими. Обрамляючі питання, можуть використовуватися для того, щоб викликати орієнтуючі реакції, які на думку деяких поліграфологів, можуть перешкодити інтерпретації результатів, у разі якщо вони виникнуть у відносному можливо критичному моменті перевірки. Іноді ці питання називають «порожніми» питаннями.

epinephrine / епінефрін

Гормональний стимулятор симпатичної нервової системи. Він скорочує периферичний кровоток, підвищує кров'яний тиск, підсилює серцеву активність, прискорює метаболізм за допомогою вироблення глюкози й пригнічує травні процеси. Епінефрін вважається психогенним гормоном, тому що в більших кількостях впливає на психологічні процеси, наприклад, при стресі. Епінефрін

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

виробляється наднирковою медуллою, яка розташована безпосередньо над кожною ниркою. У британській літературі епінефрін називають адреналіном.

Epos / Епос

Комп'ютерний поліграф, виготовлений у Росії.

error-related negativity (ERN) / помилка, пов'язана з негативним вибором

Мозкова хвиля, що блокує реакції у відповідь на неправильне рішення. Досліджується як одне з декількох електоркортикальних явищ як ознаки виявлення неправдивості. *Примітка: стійкий показник ERN спостерігається після того, як помилки відбуваються під час різних завдань вибору, навіть якщо учасник явно не усвідомлює помилку: однак, у випадку несвідомих помилок ERN зменшується. ERN також спостерігається, коли примати роблять помилки (результати проведений досліджень з шимпанзе).*

eupnea / вільний, рівномірний подих

Нормальний спокійний подих.

event marker / маркер подій

Анотації, маркування або аббревіатури, поміщені на кривих фізіологічних показників, попереджають поліграфолога про важливий момент. До них можуть відноситися: початок і зупинка тестового питання, читання питання, відповідь випробуваного, рухи, розмови, глибоке подихи і т.і. Багато маркерів подій у цілому мають універсальні значення.

event-related potentials (ERPs) / потенціали, обумовлені подіями (викликані потенціали)

Зміна електричної активності мозку як реакції на стимул, як сучасний підхід до обробки сигналів дозволяють усередняти і виявляти сигнали дуже маленької величини на тлі перешкод. Потенціали обчислюються усередненням мозкових хвиль за допомогою декількох повторів стимулюючих питань. Учені використовують їх як маркери певних процесів у мозку. Існує кілька типів, наприклад, N100, N200, P300 і N400. "N" і "P" - загальноприйняті позначення полярності сигналів: негативні й позитивні. Число позначає затримку після стимулу в мілісекундах. P300 вважається залежною ознакою приховуваної інформації, хоча й не є загальноприйнятим показником при детекції неправдивості. Вони є результатом функціонування центральної нервової системи. Ідея застосовувати їх для детекції неправдивості дуже приваблива, тому що приблизно вони не піддаються протидії.

evidence-connecting question / питання, доказу причетності

Тестове питання, у якому випробуваному ставлять запитання про конкретний речовинний доказ, який може обвинуватити винного. Це можуть бути предмети, що залишилися на місці злочину злочинцем, украдене майно, яке може бути виявлене в

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

його розпорядженні, або навіть сумніви в тому, що він залишив відбитки пальців, які його інкримінують. Наприклад, якщо для дозволу шахрайського використання кредитної карти ведеться перевірка ПФД, тестове питання може бути зосереджений на підписі на квитанції, наявності фотографії шахрая, зробленої в банкоматі, де була використана карта, або володінні майном, незаконно отриманого з використанням банківської карти. Питання, доказу причетності, може бути більш значимим для випробуваного, чим питання «чи зробив це ви», тому що випробуваний знає, що це може привести до фізичних доказів, які будуть указувати на нього.

evidentiary decision rules / правила прийняття рішень

Правила прийняття рішень, запропоновані Креполом (2005), які починаються з асиметричних показників виключення: якщо підсумкова сума балів рівна -6 або нижче, висновок DI (неправда виявлена); Якщо підсумкова сума всіх балів рівна +4 або вище, виклик – NDI (неправда не виявлена). У тих випадках, коли підсумкові суми варіювалися від -5 до +3, оцінюються попередні бали (оцінки балів). У тих випадках, якщо одне релевантне питання має сумарну суму -3 або нижче, той рішення буде DI. Усі інші висновки називаються – «немає думки», невизначений результат (Inconclusive). Див. Krapohl (2005); Krapohl & Cushman (2006). Примітка: правила ухвалення рішення - фінальний етап числовий обрахунку балів поліграм, у результаті якого робиться один з висновків: Неправда виявлена, Неправдивості не виявлене й Непереконливо. Для оптимального вирішення необхідно наступне: виділення ознак кривих; розробка кращих правил обрахунку балів з урахуванням базової пропорції; збір і оцінка допоміжної й суперечної інформації; проведення аналізу вартості й ефективності для визначення досяжного рівня точності й помилок, які відповідають потребам споживача. У поліграфології виділення ознак і правила обрахунку балів були ретельно вивчені. У деяких системах аналізу поліграфологічних обстежень є правила прийняття рішень, які враховують допоміжну інформацію (отриману не за допомогою поліграфа), хоча поки не було опубліковано даних ні по одному формальному методу, вірогідність якого була б доведена. Однак у найбільше широко використовуваних правилах прийняття рішень не враховується базова пропорція. Крім того, у літературі немає даних ні по одному з методів аналізу вартості й ефективності, який визначав би граничні значення, виходячи з набору умов.

evidentiary examination / процесуальне поліграфологічне дослідження

Поліграфологічне дослідження, у якому ціль (завдання) дослідження заявлена в письмовій формі й погоджена зацікавленими сторонами судового процесу. З урахуванням привласненого їй статусу сторонами, складене поліграфологом, поліграфологічний висновок розглядається як доказ і йому надається оцінка в ході судового розгляду.

evoked cortical potentials / викликані коркові потенціали

Викликані стимулами мозкові хвилі, контрольовані експериментатором.

examination / психофізіологічне дослідження з використанням поліграфа

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Увесь процес ПФД, включаючи елементи предтестового етапу, тестування й посттестового етапу, від початку й до завершення проведення ПФД.

exclusive (exclusionary) comparison question / виключаюче порівняльне питання, яке не збігається за часом з релевантним питанням

Порівняльне питання можливої неправдивості, який по типу або категорії збігається з релевантним, але не категорично, не включає той часовий період, коли відбулася релевантна подія. Цей тип порівняльного питання розробив і популяризував Клів Бакстер. Існує думка про те, що випробувані можуть плутати контрольні питання з порівняльними питаннями, якщо ці два типи питань не відпрацьовані, щоб уникнути якого-небудь ступеня збігу. Це досягається шляхом побудови порівняльних питань, які відрізняються від контрольних питань по періоду часу, місцю розташування або типу діяльності. Незважаючи на те, що виключаючи порівняльні питання, мають більш ефективну юридичну чинність у порівнянні з виключаючими порівняльними питаннями, проведені дослідження віддали перевагу версії, не виключаючого питання. Див.: Amsel (1999); Podlesny & Raskin (1978); Horvath (1988); Horvath & Palmatier (2008).

exculpatory examination / виправдувальне (реабілітуюче) дослідження

Обстеження психофізіологічної детекції неправдивості, яке пропонують у США пройти обвинувачуваному, проти якого є докази нібито його вини. Реабілітуюче обстеження часто проводиться в армії, якщо аналіз сечі показав, що службовець ужив заборонений наркотик. У цьому випадку службовець не зобов'язаний проходити обстеження у військових слідчих органах, але тому що на підставі одного аналізу сечі проти нього можуть бути вжиті несприятливі заходи, багато так званих обвинувачених, воліють не упускати таку можливість. Виправдувальним (реабілітуючим) дослідження назване тому, що воно призначено для надання доказів на підтвердження своєї невинності.

exosomatic / екзосоматичний

Явище, що виникає поза організмом. Наприклад, провідність шкіри й опір шкіри є екзосоматичними показниками, тому що електричний струм (DC) для визначення електродермальної активності шкіри (EDA) подається із зовнішніх джерел. Система визначення електродермальної активності шкіри реєструє провідність шкіри (SC), для яких одиницями виміру є сименс (S) або мо (англ. mho), що представляє собою прочитане назад слово «ом» (ohm), які є таким же зворотним і при обчисленнях. Системи постійного струму вимірюють і реєструють опір шкіри (SR), яке виміряється в Омах. EDL є прийнятою аббревіатурою для електродермального рівня й відноситься до тонічного або базового рівню в будь-який момент, тоді як EDR зарезервований для фазової відповіді або реакції на стимуляцію. Позначення R і L можуть бути відповідним чином застосовані до типу вимірів, наприклад, SRR (рівень опору шкіри) або SCL (рівень провідності шкіри). Як провідність шкіри, так і опір шкіри є екзосоматичними зовнішніми вимірами, тому що електричні струми застосовуються від зовнішніх джерел для виявлення

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

електродермальної активності. Протилежне поняття: ендосоматичний. Див.: Handler, Nelson, Krapohl & Honts (2010).

ex parte phenomenon / проблема однобічного (загального) рішення

Буквально, від латинського - однобічний. Юридичний термін, який використовувався для позначення загального рішення двох сторін - «дружній поліграф». Див.: Ome (1973).

experimental group / експериментальна група

При проведенні досліджень обстежувані діляться на дві основні категорії: експериментальну й контрольну групи. Експериментальна група зазнає впливу незалежної змінної, тобто визначається вагою зробленого злочину. З контрольною групою відбувається все теж саме, що й з експериментальної, за винятком того, що вона не зазнає впливу незалежної змінною, тому що не "робила" злочини. Коли порівнюються залежні змінні експериментальної й контрольної груп, їх відмінності обумовлюються незалежної змінною. Розглянемо дослідження, що вивчає вірогідність ПФД: одна група буде призначено мати безневинний стан, а інша – випробувати почуття провини. Оскільки змінною, що представляє інтерес, є результат виявлення неправдивості на поліграфі, то випробувані із призначеним почуттям провини буду експериментальною групою й гіпотетично складуть модель злочину, а особи, яких призначили бути не винними й не придумувати яких-небудь моделей участі в злочині буде контрольною групою.

exploratory test / періодичний (скринінговий) тест

Методика тестування, що використовує технологію зонового порівняння для вирішення декількох проблем.

extrapolygraphic / дані, що доповнюють поліграфологічні дослідження

Інформація, яка не виходить винятково з даних тестування на поліграфі (психофізіологічні сигнали і т.і.). Деякі поліграфологічні школи вчать, що є джерела інформації, які можуть допомагати поліграфологові в ухваленні рішення, навіть якщо вони не є даними вираженими у фізіологічних показниках. Ці джерела, що доповнюють ПФД можуть містити в собі дані справи, показники поведінки обстежуваного, дані про базову частку винних. «Сліпий» аналіз поліграм - це один зі способів аналізу інформації, яка може в себе включати як дані тестування на поліграфі, так і інформацію, отриману з інших джерел.

extrasystolic beat (ESB) / екстросистолічний ритм

Див. Передчасне скорочення желудочков. Примітка: екстросистоля - передчасне скорочення серця, яке не залежить від нормального ритму і яке виникає у відповідь на імпульс у деякій частині серця, але не в сіноаурикулярному вузлі, або від якого-небудь незвичайного стимулу. Екстрасистола з'являється в кардіокривих поліграфної діаграми як перерва в нормальному ритмі серця. Екстрасистола

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

відбувається протягом або наприкінці діастолу й характеризується недоліком систолічного удару й наступної більш низькою діастолою тиску (компенсаційна пауза). Екстрасистола відновлюється із сильним систолічним поштовхом, супроводжувальним періодом підвищення серцевого тиску з відновленням нормального ритму.

false key / неправильне ключове питання

Термін, уперше вжитий Арзером (1970 р.) для позначення фальшивого відволікаючого питання, навмисно включеного в тест пику напруги в числі інших питань. Поліграфолог натякає обстежуваному, що саме це питання є ключовим. Таке питання допомагає перемкнути увагу невинного обстежуваного, який не знає точно, яка ж ключова інформація/питання. Неправильне ключове питання містить інформацію, яка видається невинному обстежуваному найбільш імовірної ключовою проблемою, хоча, по суті, це не так. Неправильне питання застосовується тільки в тестах пику напруги відомого рішення. Немає ніяких опублікованих досліджень по використанню неправильного ключового питання.

F3 / Ф3

Див.: Боятися, бігти, завмерти.

false negative / неправильний негативний результат/помилка

Невдача при спробі діагностувати наявність певного події або інформації. У психофізіологічній детекції неправдивості неправильний негативний результат позначає помилковий висновок про те, що обстежуваний не брехав. Також називається помилкою 2 типу.

false positive / неправильний позитивний результат/помилка

Помилкове діагностування чогось, чого насправді немає. З погляду психофізіологічної детекції неправдивості, помилковий висновок про те, що обстежуваний брехав. Також називається помилкою 1 типу.

fear of detection model / модель страху викриття

Одне з декількох теоретичних обґрунтувань психофізіологічних механізмів, що лежать в основі збудження в момент неправдивості. Згідно із цією моделлю, обстежувані на рівні психофізіологічних параметрів реагують на тестові питання, відповідаючи на які, брешуть, тому що турбуються, що їх неправда буде викрита, що приведе до несприятливих наслідків. Чим сильніше страх, тем сильніше реакція. Незважаючи на те, що це неповна й дискусійна теорія, вона превалює серед практикуючих поліграфологів, тому що пояснює більшість (хоча й не всі) аспектів психофізіологічної детекції неправдивості й має деяку юридичну чинність. На жаль, вона ігнорує великий обсяг наукової літератури, присвяченої пізнанню, емоціям і поведінковому навчанню. Як приклад, одне очевидне виключення стосується тих випадків, коли психофізіологічна детекція неправдивості продовжує залишатися

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

ефективної, навіть у тому випадку, коли викриття неправдивості не має наслідків або вони зовсім незначні, як, наприклад, у деяких лабораторних дослідженнях або, коли використовуються порівняльні питання зі спрямованою неправдою.

fear of error / страх помилки

Концепція, запропонована Джеймсом Матте, яка пояснює частину неправильних позитивних результатів у поліграфології. Згідно із цією теорією невинний обстежуваний може дати виражені фізіологічні реакції на релевантні питання, якщо він занадто боїться, що в результатах обстеження на поліграфі буде допущена помилка. Щоб виправити це, Матте виступає за включення в тестові питання «внутрішнього треку» питань (страх помилки винності й надії помилки виправданя). Емпірична підтримка внутрішнього треку поки невідома. Див.: Matte (1996); Nelson & Cushman (2011).

feature / значима ознака

У поліграфології термін відноситься до конкретного аспекту форми хвилі, малюнка або графіка на поліграмі. Значимими ознаками є основні компоненти інтерпретації діаграм, від яких залежать правила оцінки й прийняття рішень. У теперішній час є 12 індивідуально перевірених функцій ручного підрахунку балів. У дихальному каналі це: апное, збільшення базової лінії, придушення, збільшення коефіцієнта інгаляції / видиху й збільшення часу циклу (уповільнення). Для електродермального каналу це пікова амплітуда, заплутаність і тривалість. У кардіографі функції амплітуди і тривалості. Плетизмографія заснована на тривалості й величині зменшення амплітуди імпульсу. Інші функції іноді викладаються як частина систем оцінки, хоча їх вірогідність спростовується або відсутня. Див.: Kircher & Raskin (1988); Bell, Raskin, Honts & Kircher (1999).

field research / польове дослідження

Наукове тестування з використанням реальних обстежень психофізіологічної детекції неправдивості, проведених практикуючими поліграфологами на підозрюваних, свідках і потерпілих. Протилежне поняття - лабораторне дослідження.

fight, flight, freeze / боротися, утекти, завмерти

Три стереотипні поведінкові реакції на погрозу, іноді просто називані *F3*. Супровідні їхні фізіологічні реакції однакові - мобілізація ресурсів організму для витрат енергії при звуженні фокуса уваги на характеристиках погрози. Ці підготовчі дії організму пояснюють схеми реакцій збудження, які спостерігаються під час обстеження психофізіологічної детекції неправдивості. Handler і Honts (2007; 2008) запропонували альтернативне пояснення, засноване на теорії системи гальмування поведінки поведінкового інгібування, запропоновану Gray і Mc Naughton (2003). *Примітка: Поняття гальмування прийшло в теорію поведінки з фізіології, де воно розглядалося й вивчалось протягом більш 100 років. Рене Декарт, що заклав основи сучасної фізіології, розглядав можливість фізіологічного гальмування — гальмування, яке могло проявлятися в спостережуваній поведінці. Першу*

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

експериментальну демонстрацію гальмування здійснив в 1823 році Чарльз Белл, що вивчав контроль очних м'язів. В 1838 р. А. В. Фолькман показав, що робота серця може вповільнюватися під впливом блукаючого нерву. Але ключовим експериментом — ключовим не стільки для самого спостереження феномена гальмування, скільки для висновків, що пішли з нього, — була демонстрація в 1863 р. І. М. Сеченовим того, що спинномозкові рефлекси можуть гальмуватися під впливом подразника, кристалика повареної солі, що прикладається до розрізу зорових бугрів жаби. Звідси Сеченов дійшов висновку, що гальмування поведінки є функцією ЦНС і що психічні процеси — це збудливі й гальмуючі рефлекси, організовані як антагоністичні функції.

finger of death / палець смерті

Трохи забавна, неформальна (жаргонна) назва кривої, що іноді зустрічається на електродермальній реакції на стимул, який приблизно пов'язаний з неправдою. «Палець смерті» являє собою несподіване різке зниження кривої електродермальної реакції незабаром після пред'явлення релевантного питання, після якого крива вертається до нормальної базової лінії, у результаті чого з'являється зображення, схоже на палець. Різкому падінню й відновленню може передувати фаза або, можливо, відповідь. Деякі автори пояснюють це явище втратою контакту між датчиками й шкірою, наприклад, коли практикуються певні типи фізичної протидії. Причина цього явища недостатньо зрозуміла, і він не був науково встановлений як надійний показник діагностики неправдивості. Іноді його називають *пальцем диявола*.

finger pulse amplitude (FPA) / амплітуда пальцевого пульсу

Кардіографічна характеристика хвилі пульсу, зафіксованого плетизмографом через палець. Зниження амплітуди характерно при порушенні симпатичної нервової системи. Див.: Handler & Krapprohl, (2007); Kircher & Raskin (1988).

Fleiss' kappa / каппа Флейса

Статистична метрика для оцінки заходу погодженості між декількома оцінками при класифікації предметів. У ПФД каппа Флейса забезпечує метрику надійності рішень між різними підрахунками, що інтерпретують тестові діаграми, і є кращим методом для виміру межоціночної угоди. Див.: Fleiss (1971).

foil / орієнтовне питання

Іррелевантний елемент тесту на знання винного. Іноді його називають *не ключовим, вступним питанням, буферним, питанням керування або некритичним питанням*.

forensic psychophysiological detection of deception examination / судово-психофізіологічне дослідження, спрямоване на виявлення неправдивості

Процес, який охоплює всі дії за участю поліграфолога й обстежуваного під час певної серії актів взаємодії. Ця взаємодія включає предтестову бесіду;

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

застосування поліграфа для збору фізіологічних даних про обстежуваного під час проведення серії тестів; фазу діагностики, у яку входить аналіз фізіологічних даних у взаємозв'язку з питаннями, заданими під час кожного тесту для обґрунтування висновку; а також післятестовий етап, який може включати або не включати усне опитування обстежуваного. Див.: Yankee (1995).

forensic psychophysiological / судовий психофізіолог

Пропонована альтернативна назва для екзаменатора поліграфа (поліграфолога, оператора поліграфа). Це людина, яка успішно завершила академічне навчання (14 тижнів) за фахом «Судова психофізіологія», включаючи необхідне стажування по програмі (шість місяців), яка здала підсумковий екзамен й була акредитована Американською Асоціацією Поліграфологів.

forensic psychophysiology / судова психофізіологія

По визначенню доктора Вільяма д. Янки (1992) наука, яка займається вивченням застосування тестів психофізіологічної детекції неправдивості (психофізіологічної детекції неправдивості) у судовій системі. Це академічна дисципліна, яка надає студентам та практикуючим фахівцям і дослідникам, теоретичні й практичні психологічні, фізіологічні й психофізіологічні основи для глибокого розуміння тестів психофізіологічної детекції неправдивості, а також навички й знання, необхідні для проведення обстежень. Прикметник «судова» окреслює й розмежовує цю дисципліну від більш загальної дисципліни «психофізіологія». Див.: Yankee (1992).

format / формат

Окремий порядок представлених питань або правил, який визначає порядок, а також типи питань. «Формат» іноді неправильно використовується підмінюючи поняття «техніки», яке є більш широким терміном і охоплює не тільки формат, але й усі методи на етапі попереднього тестування й тестування.

frame of reference / документальні підстави проведення дослідження

Обставини або факти (звіт про злочин, рішення суду, протоколи допиту потерпілих і т.і.), які надаються поліграфологові й становлять законну підставу для проведення ПФД. Див.: Holden (2000).

“friendly polygrapher” hypothesis / гіпотеза «дружнього поліграфа»

Гіпотеза, сформульована Мартіном Орне, згідно з якою поліграфологові, який проводить обстеження за дорученням адвоката обстежуваного, складніше викрити неправду, тому що обстежуваний не боїться несприятливих наслідків. Перевірок цієї гіпотези з використанням CQT не проводилося, і жодне польове дослідження не підтвердило наявності цього ефекту. Див.: Honts (1997); Ishida & Sevilla (1981); Matte & Reuss (1990); Ome (1973); Raskin (1976).

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

functional Magnetic Resonance Image (fmri) / функціональне магнітно-резонансне зображення

Зображення процесів, що відбуваються в мозку, яке отримано на підставі метаболізму нейронів. Існує три типи зображень fmri, у яких використовуються показники кровотока, обсягу крові й рівня змісту кисня у крові (BOLD). Метод BOLD є найпоширенішим методом, використовуваним, оскільки він має найвищі функціональні можливості. Коли ділянки мозку беруть участь у якій-небудь дії, їм потрібно більше крові. fmri - відображення змін кровотока відповідно до потреб вирішальних задач. fmri є одним з інструментів дослідження, щоб знайти показники неправдивості. Див.: Kozel, Johnson, Grenesko, Laken, Kose, Lu, Pollina, Ryan & George (2009); Pollina, Horvath, Denver, Dollins & Brown (2008).

Galvanic Skin Response (GSR) / гальванічна реакція шкіри

заміщувальний термін для електродермальної реакції, вимірюється екзосоматичною зміною електричного опору шкіри. Іноді GSR помилково називають гальванічним опором шкіри або гальванічним шкіряним рефлексом. Сполученим терміном є *електродермальна реакція (EDR)*. Примітка: GSR - електричний потенціал тканин організму, активності потових залоз або циклічні зміни, які відбуваються в результаті їх роботи, емоцій або комбінації того чи іншого. У поліграфології, ці зміни записуються на поліграми.

galvanograph / гальванограф

Поліграфічний компонент, відповідальний за створення графічного запису опору шкіри.

ganglion / ганглії

Скупчення нервових кліток (рі. *ganglia*), *нервовий вузол*. Примітка: група нервових кліток, розташованих у вісцеральних сплетеннях, що складаються, насамперед, із симпатичних постгангліонарних нейронів.

general state countermeasures / заходи протидії, що впливають на загальний стан організму

Спроби спотворити результати обстеження на поліграфі, змінюючи тонічну фізіологічну активність і фазну лабільність організму. Типові методи цього класу: уживання наркотичних речовин, медитація, біологічний зворотний зв'язок і стомлення. Ціль таких заходів протидії - послабити/підсилити реакцію організму на потрібні питання поліграфного обстеження. Заходи протидії можуть впливати на техніки тестування, які засновані на наявності або відсутності реакцій при діагностики неправдивості, таких як тест на приховувану інформацію або тест піка напруженості (напруги). Оскільки тести на порівняльні питання використовують диференціальну чутливість до різних типів питань, заходи протидії з більшою ймовірністю приведуть до невизначених результатів, чим до помилок. Див.: Honts & Amato (2002).

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

generalizability / узагальненість

Ступінь, у якому набір результатів дослідження може використовуватися в інших дослідницьких парадигмах або в реальному світі.

general nervous tension (GNT) / загальна нервова напруга

Вираження, уживане практикуючими поліграфологами для позначення зафіксованих фізіологічних реакцій, які вказують на те, що базовий рівень збудження, обстежуваного високий. Це збудження саме по собі не є ознакою неправдивості. GNT іноді проявляється в дуже частому серцебитті, незвичайної лабільної електродермальної активності й нерівному циклі подиху. Експерти поліграфологи для оптимізації точності інтерпретації поліграм намагаються довести емоційний стан обстежуваного до середнього рівня збудження.

general question technique / техніка загальних питань

Альтернативний вираз для техніки релевантних/іррелевантних (нейтральних) питань Кілера.

global analysis / загальний аналіз

Оцінка поліграм у цілому, на відміну від систематичного зіставлення певних питань. Загальна оцінка може також відбивати застосування для формулювання рішення інформації, отриманої крім застосування поліграфа, такої, як поведінка обстежуваного й матеріали справи. Прихильниками цього підходу є Рейд і Арзер. Підхід, при якому для ухвалення остаточного рішення крім кривих фізіологічних реакцій, використовують і інші дані, також називають клінічним.

green zone / зелена зона

Термін, використовуваний Клівом Бакстером для опису частини поліграфологічної діаграми від 20 до 35 секунд, з початку пред'явлення порівняльного питання, що виключає, не збігається за часом з релевантним питанням, на якому особливо зосереджено фіксують свою увагу невинні (правдиві) випробувані. Див.: Backster (1963c).

Groteck / Гротек

Комп'ютерний поліграф, виготовлений у Росії.

ground truth / земна правда

Реальність. У контексті ПФД цей дійсний стан правдивості, який якщо порівнювати з дослідницькою роботою в ході проведення ПФД, відповідає такому поняттю як валідність (вірогідність). Установлення основної істини - це невліва особливість польових досліджень, через те, що майже в кожному дослідженні доводиться долати труднощі для самостійної перевірки наявності провини або невинності у випробуваного. У лабораторних дослідженнях правда встановлюється в

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

лабораторних випробуваннях, яких призначають у групи осіб нібито «винних» у здійсненні злочину й у групи нібито «невинних».

GSG / технічне позначення провідності шкіри

Винахідниками аббревіатури є виробники поліграфа, вона позначає собою захід провідності шкіри. Зміна загальноприйнятого терміну GSR, відбулося шляхом заміни останньої букви «R» на «G», що стало технічним позначенням провідності. Проте, GSR означає гальванічну реакцію шкіри (Galvanic Skin Response), а не її опір (Resistance). Явище, називане GSG, більш правильно розшифровувати як *провідність шкіри (SC)*.

guilt complex reactor / реакція комплексу провини

Гіпотетична риса характеру, яка змушує невинних обстежуваних реагувати на будь-яке питання, яке, на їхню думку, містить обвинувачення. У багатьох сучасних методиках тією чи іншою мірою застосовувалися питання на комплекс провини, щоб виявити обстежуваних, тестування яких дасть неправильний позитивний результат внаслідок цієї особливості. Відсутні емпіричні дослідження, що підтверджують існування комплексу провини у випробуваннях пов'язаних з використанням тестових питань, спрямованих на їхню ідентифікацію.

guilt complex test / тест на комплекс провини

Метод тестування психофізіологічної детекції неправдивості, коли обстежуваного тестують із приводу сфабрикованого злочину. Тест на комплекс провини має кілька завдань, основна з яких - виключити неправильні позитивні помилки. Результати цього тесту також мають важливе значення при судовому розгляді, якщо показують, що обстежуваний правдивий, тоді як результати інших тестів говорять, що він бреше. Проведенню тесту на комплекс провини в ранні роки навчали в школах Рейда й Кілера. Див.: Abrams (1977).

Guilty Knowledge Test (GKT) / тест на знання винного

Тест, опублікований доктором Девідом Ліккеном, заснований на інформаційній парадигмі приховуваної інформації. Хоча аналогічні тести були описані в літературі ще в 1904 році (Wertheimer & Klein), а Хьюго Мюнстерберг викладає порівняльний підхід у своїй книзі 1908 року «На місці свідка (під присягою)». Ліккен формалізував процедури й виступав за його використання замість CQT. Останні автори тесту перейменували даний тест в «тест на виявлення приховуваної інформації» (CIT), затверджуючи, що це більш правильна назва, тому що знання не може бути винним ні в чим. Див.: Lykken (1959); Verschuere, Ben-Shakhar & Meijer (2011).

habituation / звикання

Адаптація до стимулу в часі. У міру того як організм звикає до стимулу або навколишнього середовища, частота й сила його реакції на них знижується. У

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

психофізіологічній детекції неправдивості явище звикання може бути виявлено в межах одного тесту, але мало або взагалі не було встановлено в межтестовий період дослідження. Див.: Dollins, Cestaro, & Pettit (1998); Kircher, Raskin, & Honts (1984).

halo effect / ефект ореолу

Схильність спостерігача перебувати під надмірним враженням якоїсь однієї характерної риси людину. Термін був запропонований Торндайком в 1920 році в контексті психологічного аналізу. Для поліграфолога цей ефект може бути потенційним джерелом помилок, якщо при ухваленні підсумкового рішення по обстеженню невірно аналізується інформація по взаємодії поліграфолога й обстежуваного. Див.: O'sullivan (2003); Thorndike (1920). *Примітка: прикладом ефекту ореолу може служити враження, що у людей з привабливою зовнішністю великі розумові здібності. В управлінні персоналом ефект ореолу є джерелом помилок в оцінці особи, коли спостерігач користується лише першим враженням або рисою, що запам'ятовується, в оцінці індивідуальності.*

heart rate / частота серцебиття

Частота скорочень шлуночків серця, яка зазвичай вимірюється в ударах у секунду. Це один з показників фізіологічного збудження. Недавні дослідження показали, що іноді після початку стимулу спостерігається негайне вповільнення серцебиття, якщо реакція є реакцією, яка орієнтує (OR). Частота серцебиття й інтервал між ударами - зворотні один одному показники.

hertz / герц

Величина виміру частоти коливань у секунду. Наприклад, частота серцебиття в 80 ударів у хвилину буде рівна 1,33 герцам. У психофізіології частоту зазвичай вимірюють у герцах, особливо при описі інженерних характеристик устаткування. Ця величина названа на честь німецького фізика Генріха Герца. Її також позначають як кількість циклів у секунду (*cps*).

Hg / ртуть

Хімічний символ для елемента ртуті. Міліметри ртуті є еталоном для виміру тиску, такого як барометричний і артеріальний тиск. Звичайний поліграфологічний запис тиску повітря в сфігмоманометрі вимірюється в міліметрах ртуті тобто 72 міліметра ртутного стовпа. Назва Hg походить від латинського *hydrargyrum* (від ін.-греч. *ὕδωρ* «вода» і *ἄργυρος* «срібло»). Також має назву - живе срібло.

hidden comparison question / сховане порівняльне питання

Питання, яке повинен викликати реакцію в правдивої людини, але видається обстежуваному релевантним, так що його дійсна мета схована. Це питання корисне при обстеженні потерпілих або тих, хто обізнаний про методику поліграфологічних перевірок CQT. Іноді називається замасковане порівняльне *питання*.

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

hidden key / схований ключ

Перевірочне питання у відомому вирішенні тесту піка напруги. Воно називається *схованим*, тому що невідомо, що це перевірочне питання для невинного випробуваного, і воно включається в список, собі подібних питань. У кожному тесті є один ключ.

Hobson's Choice / вибір Хобсона

Ситуацію нібито вільного вибору, при якому ніякої справжньої альтернативи не існує. Томас Хобсон - власник стайні 16 століття, яке пропонувало клієнтам взяти або коня, найближчого до дверей, або ніякого. У клієнтів Хобсона була лише ілюзія вибору, але ніяких реальних альтернатив. Вибір Хобсона застосовується в поліграфології при проробленні питань можливої неправдивості в ході предтестової бесіди. Обстежуваному здається, що він/вона повинен упоратися із цим питанням, щоб успішно пройти обстеження. Підчас предтестової бесіди питання озвучується обстежуваному й допрацьовується доти, поки обстежуваний не віддасть перевагу збрехати, замість того щоб вибрати значно менш приємний варіант зізнатися у вчинках, не схвалюваних суспільством. Правда в цих обставинах насправді не є реальною альтернативою, внаслідок чого неправда є наслідком не вільного вибору, а Вибору Хобсона. Відсутність альтернатив або «запасних варіантів», які пов'язане зі станом «виученої безпорадності», може бути механізмом регулювання збудження. Див.: Vendemia (2002).

homeostasis / гомеостаз

Гомеостаз - це термін, використовуваний у науковому співтоваристві для опису підтримки внутрішньої рівноваги й життєздатності організмів. Слово гомеостаз походить від двох давньогрецьких слів «однаковий, стабільний» і «стояння, нерухомість», таким чином, «залишаючись стабільним, залишаючись однаковим». Уолтер Кеннон придумав термін «гомеостаз», як назву для «координованих фізіологічних процесів, які підтримують більшість стійких станів організму». Клод Бернард сформулював виставу про сталість внутрішнього середовища: «Усі життєві механізми мають тільки одне середовище, щоб зберегти в ньому постійний стан внутрішньої рівноваги». Дослідження в області фізіології й медицини інтерпретували це твердження як означаюче, що певні аспекти внутрішнього середовища фіксуються в певній заданій крапці. Історична теорія гомеостазу є основою сучасних теорій автономного регулювання й контролю. Також дивитися *аллостаз*.

hope of error / надія на помилку

Концепція, уведена Джеймсом Матте, що стала центральним елементом його техніки квадратичного зонового порівняння. Матте стверджує, що винні підозрювані зазвичай втрачають щось важливе, якщо поліграфолог викриє їхню неправду, вони зазвичай сподіваються, що в результатах обстеження буде допущена помилка. Аналогічним образом, правдивий суб'єкт оманливий до порівняльних питань можливої неправдивості, і він теж може сподіватися на помилку. Матте включає в

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

тестування пряме запитання про те, чи сподівається обстежуваний на помилку, і враховує його при підрахунку балів як релевантний. Див.: Matte (1996); Matte & Reuss (1989); Nelson & Cushman, (2011).

Horizontal Scoring System / горизонтальна система підрахунку балів

Метод, розроблений Гордоном і Кочетті в 1890-х роках. По цьому методу всі реакції по кожному каналу ранжуються від найдужчої до самої слабкої. Порівняльним питанням привласнюються позитивні ранги, а релевантним - негативні. Наприклад, якщо в тесті було по 3 релевантних і порівняльних питання й по силі реакції по даному каналу питання розташувалися в наступному порядку: R3, R1, C1, R2, C3 і C2, їх ранги будуть наступними: - 6, -5, +4, -3, +2 і +1 відповідно. Ці дії повторюються для всіх каналів і всіх тестів, після чого результати підсумуються, і виходить загальний бал. Гордон і Кочетті запропонували використовувати граничне значення в 2 бали для кожного релевантного питання в будь-якому тесті при мінімумі у два тести. Через підхід ранжування ця система підрахунку балів може бути обмежена одноаспектним тестуванням по одній ситуаційній проблемі. Крім того, деякі з діагностичних критеріїв і трансформаційних процедур не підтверджені емпіричними дослідженнями. Див.: Gordon (1999); Gordon & Cochetti (1987); Gordon, Mohamed, Faro, Platek, Ahmad & Williams (2005); Krapohl, Gordon & Lombardi (2008); Nelson & Handler (2011).

hot questions / гарячі питання

Неформальний синонім для релевантних питань.

hydrosphygmograph / гідросфігмограф

Прилад, який Чезаре Ломброзо використовував наприкінці XIX століття для визначення змін кров'яного тиску під час діагностики неправдивості, хоча гідросфігмограф був винайдений багато років тому для медичних цілей. Він складався з контейнера для води й гумової прокладки, через яку рука випробуваного містилася у воду. Після того, як контейнер запечатувався, зміни обсягу крові передавалися в закриту систему, і могли бути записані за допомогою трубки, яка приводила перо до запису на копченому барабані. Це перше механічне обладнання, яке описується в літературі як спеціально створене для тестування (детекції) обману. Див.: Trovillo (1939).

hyperventilation / гіпервентиляція

Збільшення частоти й глибини подиху. *Примітка: надлишкова стосовно рівня необхідного обміну речовин легенева вентиляція, обумовлена глибоким і/або частим подихом, що й приводить до зниження рівня вуглекислоти й підвищеному вмісту кисню в крові.*

hypnosis / гіпноз

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Змінений стан свідомості, у якому суб'єкт дуже сприйнятливий до впливу й підлеглих. Гіпноз викликає стурбованість у поліграфологів, тому що вважається, що попередній тестуванню гіпноз може бути заходом протидії. Є ймовірність, що, увівши винного, обстежуваного в стан легкої сугестивності, можна заблокувати, змінити або замінити його спогаду про зроблені злочини, у результаті чого його фізіологічні реакції не будуть надійним показником неправдивості. Гіпноз можна також застосувати для прискореного зниження чутливості або регулювання автономної нервової системи. Дослідження із цієї теми одиничні, і їх результати не дозволяють зробити остаточний висновок. Див.: Weinstein, Abrams, & Gibbons (1970); Timm (1991).

hypothenar eminence / піднесення мізинця

Виступ на долоні, у підставі мізинця, відноситься до мускулатури мізинця. Поряд з піднесенням великого пальця, це одна з ділянок продуктивної реєстрації для датчиків електродермальної реакції. Див See Handler, Nelson, Krapohl & Honts (2010).

Identifi / алгоритм обрахування поліграм Identifi

Назва алгоритму обрахування поліграм, розробленого Кіт Хеджес. *Примітка: Identifi дозволяє поліграфологові вибирати обрахування поліграм - автоматичний або експертний. Остання версія програми Identifi - 6.17.*

Inbau, Fred / Інбау, Фред (1909-1998)

Інбау найбільш відомий у співтоваристві поліграфологів завдяки своєму співробітництву з піонером поліграфа Джоном Рідом. Хоча він був адвокатом, в 1933 році в Чикаго став першим директором першої створеної наукової лабораторії вивчення злочинності, на запрошення Департаменту поліції Чикаго, тому що захоплювався судовою медициною. До адвокатської діяльності Інбау повернувся в 1941 році, а в 1945 році перейшов на роботу на юридичний факультет Північно-Західного університету США. Крім того, Інбау був плідним письменником, а його книга "Карний допит і сповідь" вважається класикою американської юридичної літератури. *Примітка: Північно-Західний університет — приватний дослідницький американський університет, розташований у північному пригороді Чикаго — місті Еванстон, штат Іллінойс.*

intoxicated drivers on probation (IDOP) / водії порушники за водіння в нетверезому стані із призначеним випробним терміном

Програма, яка використовує поліграф для перевірки відповідності умов випробного терміну засуджених п'яних водіїв. Як і обстеження на поліграфі сексуальних злочинців після винесення вироку суду (PCSOT), а також тестування правопорушників насильства в родині (DVOT), вона покликана сприяти суспільній безпеці шляхом виявлення й запобігання поведінки, яка являє загрозу для суспільної безпеки, а також здійснення контролю над поведінкою осіб, які демонструють схильність скоювати злочинні дії.

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

imagery / накладення образу

Використання додаткової інформації, для того, щоб обстежуваний ще раз зміг пережити спогади про розслідувану подію. Було встановлено, що накладення образу викликає сильні фізіологічні реакції. Обстежуваний може користуватися цим методом потаємно. Поліграфологи стурбовані можливістю використання накладення інших подій, не пов'язаних з розслідуваною проблемою, для використання його в якості заходу протидії. Накладення образу - одна з форм дисоціації.

impedance cardiogram (ICG) / реокардіограма

Фіксація зміни опору біотканини під впливом нагнітальної функції серця. Дозволяє визначити хронометраж і ударний обсяг серця. Хоча в теперішній час реокардіограми в психофізіологічній детекції неправдивості не використовуються, було відзначено, що в комбінації з ЕКГ вони дозволяють виміряти симпатичне збудження. Див Harrell & Clark (1985).

incisura / виїмка

Вилучення або поглиблення на якому-небудь графіку. Див *дикротичний зубець*. Примітка: будь-яке виїмка частини поліграми або зарубка, виділення відрізка на кривій поліграми.

inclusive (inclusionary, non-exclusionary) comparison question / включаюче порівняльне питання

Порівняльне питання, яке потенційно містить у собі сферу інтересів перевірюваних питань. У той час як сучасний практика, як правило, виступає за використання, включаючих порівняльних питань, відсутні дослідження, у яких би вказувалося про більш високу точність при ухваленні рішення в ході використання інших контрольних (порівняльних) питань у порівнянні з включаючими порівняльними питаннями. Використання включаючого порівняльного питання, у практиці тестування на поліграфі підтримується проведеною більшістю досліджень в цьому питанні. Див.: Amsel (1999); Podlesny & Raskin (1978); Horvath (1988); Horvath & Palmatier (2008).

incomplete / незавершене дослідження

Результат ПФД, використовуваний у тих випадках, коли вказується, що тестування було припинено до того моменту, який необхідний для збору достатньої фізіологічної інформації для дачі висновку. Це може бути пов'язане з раптово виниклими проблемами зі здоров'ям, прикордонним емоційним розладом, небажанням або нездатністю випробуваного залишатися для подальшого тестування. Це може так само означати, що випробуваний може повідомити й іншу інформацію, яка буде вимагати проведення повторного дослідження, тобто утома випробуваного, обмежений період часу, виділений для тестування або наявні проблеми з устаткуванням. Прийнятий висновок "незавершене дослідження" припускає, що проведення тестування може бути продовжене в майбутньому.

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

inconclusive / немає думки

Результат ПФД, де було закінчене тестування, але ні неправда, ні правда не була встановлена, тому що фізіологічні дані були суперечливі, неадекватні, помилкові або перекручені. Існує розбіжність чи потрібно результат «немає думки» уважати помилкою при обчисленні результату ПФД. Деякі стверджують, що випробувані або правдиві, або мають мету ввести поліграфолога в оману, але не займати позицію стосовно процедури тестування вони не можуть; Таким чином, такий результат обов'язково пов'язаний з помилкою. Напроти, у судово-експертних дисциплінах (криміналістиці) стверджується, що результат «немає думки» використовується для оцінки корисності, але не його застосування до дійсності, тому що зразки в судовій експертизі часто недостатні, або перекручені, забруднені. Наприклад, дані відбитків пальців часто неякісні, чим чіткі, хоча їх аналіз вважається дуже точним, незважаючи на відносно невеликий відсоток випадків валідного (достовірного) результату, який сприяє позитивної ідентифікації. У зв'язку з даною суперечкою, при дослідженні на поліграфі, зобов'язано враховуватися як тестування з результатами "немає думки", так і без них, із вказівкою для якої категорії випробуваних був отриманий даний результат. На практиці результат "немає думки" за замовчуванням виникає завжди, коли не виконуються критерії ухвалення рішення про наявність неправдивості або наявність правди, у цьому випадку вони відносяться до встановлених порогів, що дозволяють ухвалити таке рішення. Альтернативним терміном є «невизначений результат» або «немає висновку».

indefinite / невизначений результат

Див. *немає думки*.

independent variable / незалежна змінна

Змінна, якою маніпулює експериментатор, щоб визначити вплив на залежну змінну. Як приклад, якщо дослідник був зацікавлений у полових відмінностях при проведенні ПФД, то незалежна змінна буде статтю обстежуваного, а залежна змінна буде точністю методу ПФД для кожної статі.

Inex / Інекс

Комп'ютерний поліграф, виготовлений у Росії.

information gain / коефіцієнт інформаційного виграшу

Статистичний підхід до визначення корисності методики в порівнянні з наявністю аргументів, що заперечують її використання. У судовій експертизі було показано, що поліграф створює значний ефект отриманою інформацією, позитивно впливає на прийняття судових рішень у широкому діапазоні базових ставок отриманої інформації. Тільки в скринінгу вішення по встановленню обману привело до значного поліпшення стану одержуваної інформації при відборі персоналу. Див Honts & Schweinle (2009).

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

innervation / іннервація

Забезпеченість органів і тканин нервовими клітинами.

inside-issue comparison question / порівняльне питання внутрішньої проблеми

Тестове питання, яке використовується винятково в техніці квадратичного зонового порівняння, щоб викликати реакцію в правдивого обстежуваного, який боїться неправильного позитивного результату тестування. Емпірична підтримка змішана, неоднозначна виходячи з результатів незалежних досліджень. Див.: Matte (1996); Mangan, Armitage & Adams (2008); Nelson & Cushman (2011); Shurany, Stein & Brand (2009).

inside-issue relevant question / релевантне питання внутрішньої проблеми

У тестовому завданні використовувалася тільки техніка квадратичного зонового порівняння. Прихильники техніки заявляють, що вона призначена для того, щоб викликати реакцію в брехливого обстежуваного, який сподівається на неправильний позитивний результат. Емпірична підтримка суперечлива, неоднозначна виходячи з результатів незалежних досліджень. Див.: Matte (1996); Mangan, Armitage & Adams (2008) Nelson & Cushman (2011); Shurany, Stein & Brand (2009).

inside track / внутрішній трек

Один із чотирьох треків техніки квадратичного зонового порівняння. Крім внутрішнього, виділяють первинний, вторинний і зовнішній треки. Внутрішній трек включає 2 питання. Один з них спрямований на виявлення страху, обстежуваного перед неправильною позитивною помилкою (помилка винності) і використовується як порівняльне питання. Другий стосується надії обстежуваного на неправильний негативний результат (помилка виправдання) і інтерпретується як релевантне питання. Емпірична підтримка суперечлива, неоднозначна виходячи з результатів незалежних досліджень. Див.: Matte (1996); Mangan, Armitage & Adams (2008); Nelson & Cushman (2011); Shurany, Stein & Brand (2009).

inspiration (inhalation)/expiration (exhalation) ratio (I/E ratio) / коефіцієнт вдиху/видиху

Співвідношення тривалості вдиху й тривалості видиху. У людині в стані спокою це відношення в нормі становить близько 1 : 2 і міняється в ситуації стресу. Явище було вперше описане Venussi в 1914 році. Коефіцієнт I/E ratio і його зміни є діагностичним критерієм психофізіологічної детекції неправдивості, хоча дане явище може мати й випадковий характер залежно від зміни швидкості дихання. Див.: Kircher, Kristjansson, Gardner, & Webb (2005).

instant offense examination / моментальне обстеження злочинців

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Одна з форм обстеження, засуджених за злочини на сексуальному ґрунті після винесення вироку, яка застосовується, якщо обстежуваний заперечує злочин або якийсь важливий аспект злочину, за який він засуджений, щоб зруйнувати бар'єр заперечення. Цей тест також може проводитися в тому випадку, якщо в період умовно-дострокового звільнення обстежуваному було пред'явлено нове обвинувачення. У цьому випадку завдання поліграфного обстеження - визначити, чи вірні ці обвинувачення. Цей метод також називають обстеженням конкретної проблеми. Див.: Cooley-Towel, Pasini-Hill, & Patrick (2000); Dutton, (2000); English, Pullen, & Jones (1996); Heil, Ahlmeyer, Mccullar, & Mckee (2000).

Integrated Zone Comparison Technique (IZCT) / інтегрована техніка зонового порівняння

Метод тестування був розроблений в 1987 році Натаном Д. Гордоном, Вільямом Уейдом і Пилипом Кочетті з Академії навчання науковим розслідуванням. IZCT будується на науково обґрунтованих принципах техніки зонового порівняння, хоча має істотні відмінності. Розроблювачі IZCT дозволяють поліграфологам використовувати ту саму структуру тесту й для дослідження однієї проблеми, і для обстеження декількох проблем. IZCT унікальний тим, що використовує систему ранжування порядку, названу *Горизонтальною системою обрахунку балів*. Крім того, на відміну від інших популярних технік, ця має на увазі проведення першого тесту у формі тесту мовчазних відповідей, а в третьому тесті порівняльні і релевантні питання міняються місцями на релевантні і порівняльні. Див.: Gordon, Fleisher, Morsie, Nabib, & Salah (2000); Nelson & Handler (2011).

integument / зовнішній покров

Покров тіла (шкіра). Шкіра людини складається із трьох основних шарів: *епідерміс*, *дерми* й *підшкірно-жирової клітковини*. Вона складається зі складного набору органів, які забезпечують захисні й значені функції. Шкіра захищає організм від екологічних погроз, таких як температура, хімічні, механічні й інфекційні агенти, діючи як селективний бар'єр. Шкіра може допомогти у видаленні таких речовин, як вода й розчинені речовини із кровотока через потові залози. Із сенсорної точки зору шкіра містить різні рецептори для одержання аферентної інформації, пов'язаної з дотиком, болем і температурою. Див.: Handler, Nelson, Krapohl & Honts (2010).

intent question / питання про намір

Питання поліграфологічного тестування, ціль якого визначити, чи зробив обстежуваний якусь дію зі злочинним наміром або випадково, (ненавмисно, помилково і т.і.) Цей тип питання вважається найменш надійним видом релевантних питань і рідко використовується. Деякі поведінкові акти містять у собі визначення поняття наміру, наприклад, «сексуальний контакт».

interbeat interval (IBI) / інтервал між серцевими поштовхами

Період між піками серцевого пульсу, який зазвичай вимірюється від систоли до систоли. Було встановлено, що IBI у більшості людей зменшується відразу після

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

початку вираженого стресу, якщо виявлена реакція захисту. На противагу цьому, ІВІ, як було встановлено, спочатку збільшується під час орієнтовної реакції. ІВІ і частота серцевих скорочень є взаємозалежними.

inter-chart stimulation / межтестова (специфічна) стимуляція

Процедура впливу на психіку обстежуваного особи, яку проводять, перед проведенням певних тестів. При цьому поліграфолог нагадує обстежуваному про необхідність чесно відповідати на перевірочні питання або ще раз акцентує увагу на порівняльних питаннях. Процедура може проводитися як стосовно всіх тестів, так і вибірково до певних питань або груп питань. Результати деяких досліджень свідчать про те, що таке стимулювання може підвищити вірогідність поліграфологічних методик, однак думки про цю процедуру залишаються неоднозначними. Див.: Abrams (1999); Honts (1999; 2000); Matte (2000).

international 10-20 system / міжнародна система 10-20

Стандартна інструкція з розміщення на шкірі голови електродів для реєстрації біострумів мозку. У цій системі для позначення місця розташування на поверхні голови використовуються букви й цифри. Хвиля потенціалу мозку P300, фіксується завдяки наявності певної інформаційної парадигми, максимально точно в крапці Pz. *Примітка: компонент P300 одержують за допомогою парадигми «oddball», а саме при включенні в послідовність із однакових стимулів рідких сигналів (із частотою не більш 20%), що відрізняються по висоті тону. Хвиля P300 реєструється у викликаних реакціях, отриманих усередненням від рідкого стимулу, і її розглядають як індекс процесів уваги й пам'яті, пов'язаних з упізнанням стимулу й визначенням його значимості (Chagas, 1975).*

introductory test / вступний тест

Альтернативний термін для стимуляційного тесту. Див. *Стимуляційний тест*.

investigative examination / обстеження при проведенні розслідувань

Поліграфологічне дослідження, яке призначено для доповнення й / або сприяння розслідуванню, однак у рамках якого поліграфолог досить не інформується у виді недоцільності і як наслідок може мати не обґрунтоване уявлення, про те, що результати ПФД будуть використані в якості доказу в судовому розгляді. Типи слідчих перевірок можуть включати тестування заявника, скринінг для служб контррозвідки, дослідження з питань суспільної безпеки (наприклад, тестування сексуального злочинця після суду, тестування на домашнє насильство, перевірки водіїв зловживаючих алкогольними напоями за кермом у період випробного терміну і т.і.), а також рутинні специфічні проблеми або багатоаспектне діагностичне тестування.

irrelevant question / іррелевантне питання

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Питання, сформульоване так, щоб воно мало нейтральне емоційне забарвлення для обстежуваного. Найчастіше іррелевантні питання ставлять першими в тесті, тому що після завдання першого питання зазвичай впливає реакція, що орієнтує, не має діагностичної цінності. У форматах SQT (тестах контрольних питань) воно також використовується після релевантного або порівняльного питання, яке викликало сильну реакцію, щоб рівень фізіологічного збудження повернувся до базової лінії перед завданням наступного діагностичного питання. Іррелевантні питання використовуються практично у всіх методиках психофізіологічної детекції неправдивості. Їх іноді називають нормальними або *нейтральними*.

jackknife procedure / метод складного ножу

Статистична техніка тестування, яка іноді використовується для тестування моделей. Модель розробляється з урахуванням усіх масивів даних, крім одного, а потім модель перевіряється на виключеному масиві даних. Ця процедура повторюється доти, поки кожний масив даних не буде по разі виключений з моделі, побудованої з обліком усіх інших результатів. Результатом застосування цього методу є розподіл результатів, отриманий з окремих результатів для кожного масиву даних. Іноді цей метод використовується для перевірки вірогідності моделі. Метод складного ножа використовувався при розробці алгоритмів психофізіологічної детекції неправдивості.

Karpman's classification of lying / класифікація неправдивості по Карпману

Класифікація неправдивості мотивів, що й спонукують до неї. Карпман виділяє наступні види неправдивості: незначна (для відповідності соціальним нормам); істерична (для привертання уваги); захисна (щоб уникнути несприятливої ситуації); компенсаційна (щоб зроби́ти враження на іншу людину); злочинна (з корисливих міркувань); використання слухи (перебільшення); ймовірна (обман частковою правдою); сп'яніння від любові (ідеалістичне перебільшення) і патологічна (саморуйнуюча або неадекватна). Див.: Karpman (1949).

Keeler, Leonarde / Кілер, Леонард (1903-1949)

Учень Джона Ларсона й один з авторитетних основоположників психофізіологічної детекції неправдивості. Серед іншого, Кілер додав до поліграфа електродермічний канал, заснував першу школу психофізіологічної детекції неправдивості й розробив техніку Кілера.

Keeler Polygraph / поліграф Кілера

Апарат, який споконвічно проводився Західною електромеханічною компанією, але після 1938 року його виробництво було припинено. У поліграфа Кілера було 3 каналу: один для кардіосфигмографа, інший - для пневмографа й третій - або для другого пневмографа, або для приладу, що фіксує м'язові рухи. Поліграф можна було настроїти на рух діаграмного паперу зі швидкістю 3, 6 або 12 дюймів у хвилину. Пізніше «Ассошіейтед Рісерч Інкорпорейтед» випускала поліграф Кілера

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

відповідно до первісного дизайну, за двома виключеннями: у поліграф був включений гальванограф, а швидкостей руху діаграмного паперу стало дві - 6 і 12 дюймів у хвилину. У теперішній час поліграф Кілера не випускається.

Keeler Technique / техніка Кілера

Метод релевантних/іррелевантних питань, розроблений Леонардом Кілером, який використовується для обстежень однієї або декількох проблем. Хоча популярність цього методу знизилася після появи методик, що використовують тести контрольних питань (CQT), багато поліграфологів і сьогодні застосовують цю техніку, яка вважається відповідаючою професійним стандартам.

key / ключова проблема/питання

Найважливіше питання в ряді подібних, але нейтральних питань у тестах піка напруги (POT). В POT відомого рішення ключовим є релевантне питання, у яких вміститься інформація, що викриває та відома тільки винному. Ключове питання в пошуковому POT стосується інформації, яку знає тільки винний, і яку поліграфолог намагається з'ясувати. У стимулюючих тестах ключовим є те питання, відповідаючи на яке обстежуваний повинен брехати по інструкції поліграфолога. Також див.: Неправильне ключове питання.

key word method / метод ключового слова

Процедура обстеження на поліграфі, при якій обстежуваного просять відповідати тільки «так» або «ні», але при цьому повторювати ключове слово з питання. На основі теорії стимул-реакції, у якій когнітивна активність бере участь як проміжний крок між стимулом і реакцією. Ключове слово в тестовому питанні пов'язане з збудженням думки обстежуваного, яку він повинен представляти. Метод ключового слова використовується для нейтралізації дисоціативних заходів протидії.

Kircher features / параметри Кірчера

Набір вимірюваних фізіологічних параметрів на традиційних поліграмах, які мають найбільш високу кореляцію з неправдою. У нього входять: довжина лінії подиху, амплітуда електродермальної реакції, амплітуда артеріального тиску й амплітуда пальцевого пульсу. Див.: Kircher & Raskin (1988).

known numbers acquaintance test / ознайомлювальний тест відомих чисел

Стимулюючий тест із декількома варіантами, основна особливість якого полягає в тому, що ключовий варіант заздалегідь відомий і обстежуваному, і поліграфологу. Див. Стимулюючий тест.

Known Solution Peak of Tension test (KSPOT) / тест піка напруги відомого вирішення

Тест «пік напруги», у якому відповідь на перевірочне (ключове) питання відоме тільки слідчим, поліграфологові, винній особі або особі з інкримінуючими

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

знаннями. Ключове питання міститься в серії питань серед інших питань, однаково правдоподібних для безневинного випробуваного й пред'являється суб'єктові, щоб визначити, чи відбувається послідовне фізіологічне збудження на ключове питання. Як і всі процедури тести піка напруги, на додаток до конкретних реакцій при інтерпретації записів використовують поняття тенденції реакцій. Також відомий як тест типу «А» для випускників школи поліграфологів Кілера.

known truth question / відоме питання правди

Питання в техніці Арчера, засноване на сфабрикованому злочині, але такому, яке видається правдоподібним для випробуваного. Воно служить для того, щоб випробуваний не реагував на всі питання, пов'язані зі злочинністю, незалежно від провини. Відоме питання правди також забезпечує потужний опитний клин на етапі посттеста для тих випробуваних, які давали реакції, що свідчать про обман фактичного злочину, але не при відповідях на сфабрикований злочин.

kymograph / кімограф

Механізм, який з певною швидкістю рухає діаграмний папір. Сучасний стандарт швидкості руху паперу в чорнильно-пишучих приладах у психофізіологічній детекції неправдивості - 6 дюймів у хвилину, хоча в минулому використовувалися й інші швидкості.

labile / лабільний

Нестабільний, непослідовний або динамічний. Лабільними називаються криві поліграм психофізіологічної детекції неправдивості, які характеризує виражена мінливість величин за короткий проміжок часу.

laboratory research / лабораторне дослідження

Наукове дослідження, у якому експериментальні процедури імітують реальні життєві обставини, при цьому дослідник має безпосередній контроль над незалежними змінними.

Lafayette Instrument Company / Лафайєт Інструмент компані

Американська компанія виробник аналогових і комп'ютеризованих поліграфів, заснована Максом Уостлом. Штаб-квартира перебуває в Лафайєтте, штат Індіана.

Lantern / Лантерн

Обладнання для виміру голосового стресу. Компанія Diogenes робить Лантерн, який уперше був представлений в 1998 році. Для роботи потрібне навчання екзаменатора (поліграфолога). Формат проведення тестування на Лантерне відрізняється від форматів ПФД. Див. *Аналіз стресу голосу*.

Larson, John / Ларсон, Джон (1892-1965)

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Один з перших сучасних дослідників психофізіологічної детекції неправдивості. Доктор Ларсон уперше використовував безперервні записи дихальної й судинорухової активності в тестовій методиці з використанням релевантних і іррелевантних питань. У книзі доктора Ларсона 1932 року «Неправда і її детекція» містився кращий науковий аналіз психофізіологічної детекції неправдивості того часу.

latency / період затримки

Затримка між виставою стимулу й реакцією. Затримка включення пов'язана із затримкою між виставою стимулу й початком реакції, тоді як піковий період затримки настає в момент максимальної амплітуди реакції і є її другою крапкою. Періоди затримки конкретних фізіологічних реакцій відрізняються. Наприклад, затримка електродермальної реакції з початку стимулу становить у середньому 1-3 секунди, а для гормонального впливу на кров'яний тиск необхідно на кілька секунд більше. Значне відхилення від нормального періоду затримки може означати, що дана реакція не зв'язана зі стимулом, що є проблеми з концентрацією уваги обстежуваного або що обстежуваний використовує заходи протидії. Внаслідок наявності індивідуальних відмінностей необхідний аналіз різних даних по тому самому обстежуваному.

law of initial values (LIV) / закон споконвічних величин

Сила певної фізіологічної реакції, обмежена рівнем збудження в момент початку реакції. Якщо реакція виникає в той момент, коли збудження вже високо, амплітуда реакції від її початку до максимуму буде менше, чим якби така ж реакція виникла в той момент, коли збудження було на середньому рівні. Хоча існують різні думки щодо цього психофізіологічного принципу, можна точно сказати, що у всіх біологічних систем є верхня границя потенціалу реакції і обмежуючі бар'єри дійсно мають місце. Це відбувається тому, що компенсуючі системи, такі, як симпатична й парасимпатична нервові системи, обмежують інтенсивність реакцій, прагнучі підтримати гомеостаз організму. Крім того, можуть існувати конкретні обмеження, такі як кінцева кількість потових залоз, що впливають на одержувану максимальну електродермальну реакцію.

Layered Voice Analysis (LVA) / багаторівневий аналіз голосу

Голосова технологія продається як засіб виявлення емоцій і діагностики неправдивості. LVA була розроблена в Ізраїлеві Аміром Ліbermanом, власником Nemesysco, Ltd, і продається в США через Voice Analysis Technologies у Медісоні, штат Вісконсін. Програмне забезпечення LVA працює на портативному комп'ютері й застосовує численні алгоритми по аналізу голосового сигналу за допомогою оцінки широкого спектра факторів. У компанії дуже активна рекламна кампанія. Компанія також намагається дистанціювати свою технологію від комп'ютерного аналізатора голографічного стресу (CVSA) частково через наявність повідомлень про його низьку вірогідність CVSA і іншого підходу до аналізу мовних даних. Дослідження, проведені у відношенні LVA, показали не валідність цієї технології. Див.:

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Dampousse, Pointon, Upchurch & Moore (2007); Hamsberger, Hollien, Martin & Hollien (2009); Hollien & Hamsberger (2006).

law of intensity / закон інтенсивності

Закономірність між силою реакції й інтенсивністю стимулу, яка має логарифмічно-лінійну залежність. Чим сильніше стимул, тим більше величина реакції. У психофізіологічній детекції неправдивості сила реакції використовується для виявлення того типу питань, які найбільше є значимими для обстежуваного або загрожують йому.

lens model / модель призми

Модель принципу прийняття рішень людиною, уперше запропонована І. Брансвіком на початку 1950-х років. Концептуально ця модель описує процес ухвалення рішення як вибір і оцінку сигналів реальності. Центральний аспект цієї моделі - які сигнали використовуються і яке значення їм надається. Термін модель призми заснований на ідеї про те, що людина бачить реальність через призму (лінзу) цих сигналів. Цей підхід застосовувався при вивченні процесу формулювання висновків по обстеженнях психофізіологічної детекції неправдивості в Університеті Юти. Модель призми корисна для оцінки діагностичного потенціалу реакцій виявлення того, як поліграфологи використовують фізіологічні дані у визначенні комбінації й ваги різних сигналів, які дозволяють дотягтися максимальної точності вирішення. Див.: Kircher & Raskin (1983); Kircher, J.C., Raskin, D.C., Honts, C.R., & Horowitz, S.W. (1995).

Law Enforcement Pre-Employment Test (LEPET) / скринінгова методика правоохоронних органів (LEPET)

Форма розширеного ПФД ВПС (AFMGQT), у якому використовуються конкретні перевірочні питання, використовується для скринінгу кандидатів у поліцію.

lie detector / детектор неправдивості

Часто використовуваний у суспільстві, але неточний термін для назви поліграфа.

lie question / питання на неправду

Термінологія, що рідко зустрічається як альтернатива назві порівняльного питання можливої неправдивості.

likelihood ratio / коефіцієнт імовірності

Коефіцієнт імовірності забезпечує показник того, наскільки результат тестування буде відповідати ставці отриманого результату або прогнозованого (базовій ставці) після закінчення проведення тестування. У випадку тестування на поліграфі, умова інтересу - результат участі, тестуємого в досліджуваному питанні.

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

При одержанні позитивного коефіцієнта ймовірності (неправда виявлена), наскільки ймовірніше, що людина брехала, чим говорила правду, після одержання негативного результату на поліграфі в порівнянні з його поведінкою, коли тест ще не був завершений і тестуємий перебував у кріслі. При одержанні негативного коефіцієнта ймовірності (неправда не виявлена), наскільки ймовірно, що людина повинна була говорити правду й перед проходженням тестування. LR також може використовуватися для порівняння ефективності двох або більш моделей оцінки й прийняття рішень для наявної або прогнозованої базової ставки. Перевага LR у порівнянні із традиційними байесовськими методами ймовірності, такими як позитивне прогностичне значення (PPV) і негативне прогностичне значення (NPV), полягає в тому, що LR може містити в собі навіть результат "немає думки, невизначений результат" і працює з інформацією, яка більш точно відбиває польові умови. *Примітка: у поліграфології це відношення ймовірності того, що вірний варіант «Виявлено неправду» до ймовірності того, що вірний варіант «Не виявлено неправду».* *Діагностичні розв'язки ухвалюються після того, як досягається критерій або граничне значення змінної цього коефіцієнта ймовірності за умови, щоб значення вище граничного означало, що «Виявлена неправда», а значення нижче граничного - що «Не виявлена неправда».*

Limestone Technologies / Лаймстоун технології

Канадський виробник комп'ютеризованих поліграфологічних інструментів. Штаб-квартира перебуває в Одесі, Онтаріо, Канада.

Lombroso, Cesare / Ломброзо, Чезаре (1835-1909)

Італійський фізик і біолог, який уперше застосував прилади для вирішення проблеми детекції неправдивості злочинців у ході реальних розслідувань. У другому виданні своєї книги «Злочинна людина», яка вийшла в 1885 році, він описав застосування «гідросфігмографа» - механічного приладу, створеного в медичних цілях - для контролю над змінами кров'яного тиску під час допиту. Один з його учнів, Анжело Моссо, також став проводити експерименти по інструментальній детекції неправдивості.

loyalty examination / обстеження лояльності

Див. Поліграфологічний тест контррозвідки.

Luria, Aleksandr / Лурія, Олександр (1902-1977)

Російський дослідник і автор теорії конфлікту, одна з теорій, запропонована для пояснення психофізіологічних механізмів, що лежать в основі ПФД. Лурія провів експерименти по виявленню неправдивості за допомогою тремографа. Див.: Luria (1930); Runkel (1936).

Lykken, David T. / Ліккен, Девід Т. (1928 - 2006)

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Психолог і лютий критик тестів контрольних питань (CQT). Доктор Ліккен випустив безліч публікацій у науковій і загальній пресі, включаючи книгу «Тремор у крові», у яких жорстко заявляв, що метод CQT є повністю помилковим, що його застосування привело до обвинувачення безвинних людей і що він підданий протидії з боку винних обстежуваних. Доктор Ліккен не опублікував жодного власного дослідження CQT, а використовував для обґрунтування своїх аргументів історії з життя й інтерпретації інших досліджень. Доктор Ліккен є прихильником альтернативного методу психофізіологічної детекції неправдивості - тесту знання винного (GKT). GKT широко використовується тільки в межах Японії. Див.: Lykken (1998).

Lykken scoring / обрахування Ліккена

Система підрахунку електродермальної реакції у тесті на приховувану інформацію (раніше тест «випробування на знання винного») і встановлення порога для прийняття рішень. Система підрахунку балів Ліккена порівнює реакції перевірочних тестових питань у методі ранжування із критеріями нейтральних позицій. В одному варіанті використовуються усереднені ранги. Див.: Lykken (1998).

maintenance examination / контрольне тестування

Форма обстеження засуджених за злочини на сексуальному ґрунті після винесення вироку (PCSO), яке проводиться на вимогу офіцера по нагляду за умовно-достроково звільненими для контролю над дотриманням умов звільнення, наприклад, точність записів у щотижневих звітах, звички мастурбації, чинені дії в стані неробства і т.і. Див.: Cooley-Towel, Pasini-Hill, & Patrick (2000); English, Pullen, & Jones (1996); Neil, Ahlmeier, McCullar, & Mckee (2000).

manual mode / ручний режим

Режим настроювання каналу електродермальної реакції в традиційному поліграфі, при якому сигнал не проходить фільтрацію. У всіх сучасних аналогових і комп'ютеризованих поліграфів виробництва США є цей режим. Протилежне поняття: автоматичний режим.

Marston, William / Марстон, Вільям (1893-1947)

Психолог, винахідник тесту на брехливість по методу “Переривчастого кров'яного тиску” і автор книги 1938 року «Тест на детекторі неправдивості». Марстон був першим, хто спробував довести, правомірність використання в суді результатів інструментальної діагностики неправдивості, у зв'язку із чим в 1923 році був винесене відоме рішення Фрая, яке стало правилом Фрая. Тест Марстона спричинив використання звичайної манжети кров'яного тиску й сфігмоманометра, за допомогою якої він вручну вимірював артеріальний тиск випробуваних під час допиту в декількох крапках і так само самостійно проводив інтерв'ю. Він викладав свою техніку армії США, і використовував свій метод у справах про шпигунство під час Першої світової війни. У Марстона було кілька інтересів, при цьому він також був співавтором персонажа коміксів Wonder Woman. І Вільям Марстон, і його

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

дружина, Елізабет, були юристами й разом працювали при проведенні ПФД. Див. *Метод переривчастого кров'яного тиску*.

math question / математичне питання

Іррелевантне питання, яке використовується в Стимулюючому тесті, а також в меншому ступені використовується в форматі релевантних й іррелевантних питань в скринінгу, включає пред'явлення без підготовки простого арифметичного питання. Математичне запитання використовується в тому випадку, якщо під час тестування обстежуваний не відреагував на релевантні питання, і поліграфолог прагне переконатися, що він взагалі здатний виявити яку-небудь реакцію.

Matte Polygraph Chart Template / шаблон поліграми Матте

Шаблон поліграм на прозорому папері, розроблений в 1975 р. доктором Джеймсом А. Матте, для того, щоб було легше робити поправку на криволінійність поліграм аналогових поліграфів. На ринку цю розробку представляє компанія «Стоелтинг Інструментс» (Stoelting Instruments). Див. Matte (1996).

mean / середнє арифметичне

Поширений вираз. *Середньо арифметичним*, є сума значень, ділена на кількість значень. Якщо п'ять випробуваних у дослідженні ПФД були у віці 19, 23, 28, 22 і 29, середній вік цієї групи був би $(19 + 23 + 28 + 22 + 29) / 5 = 24,2$ року.

mean blood pressure / середній кров'яний тиск

Значення тиску під час усього серцевого циклу. Апроксимація значення середнього артеріального тиску може бути отримана шляхом усереднення систолічних і диастолічних значень або шляхом підсумовування диастолічного тиску й однієї третини тиску пульсу.

median / медіана

Середній бал. *Медіанне значення* – це значення, у якому половина балів вище й половина менше цього значення. Він перебуває в середині розподілу, але тільки з погляду порядку. Медіани корисні при оцінці сильно перекручених розподілів, таких як національні ціни на житло, тому що на них не впливають екстремальні бали. Медіани не так часто повідомляються в дослідженнях ПФД, але можуть мати застосування, наприклад, коли пули випробуваних мають характеристики, які зазвичай не розподіляються.

medulla oblongata / продовгуватий мозок

Частина головного мозку, відповідальна за автоматичне керування дихальною й серцево-судинною активністю. Робота довгого мозку тісно пов'язана з фізіологічними реакціями й може бути корисна при аналізі даних тестування на поліграфі. *Примітка: сама нижня або сама задня частина головного мозку, що закінчується спинним мозком. Містить центри подиху, центри, що сповільнюють*

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

або прискорювальні діяльність серця, судинозвужувальні й судинорозширювальні, ковтальні, слинні й блювотні функції.

mental countermeasures / ментальні заходи протидії

Тип протидії, коли обстежуваний намагається вплинути на криві поліграми за допомогою маніпуляцій зі своєю увагою, пам'яттю, емоціями, сприйняттям, семантикою або збудженням. Див.: Krapohl (1996).

microtremor / мікротремор

Низькочастотні вібрації голосу людину в діапазоні 8-12 Гц, які є одним з елементів діагностики неправдивості за допомогою аналізатора психологічного стресу й комп'ютерного аналізатора напруги в голосі. Виробники цих приладів стверджують, що існує зворотний зв'язок між стресом і мікротремором. Незалежні дослідження поки не виявили жодного спектрального компонента людського голосу, який був би надійним показником неправдивості. Резюме досліджень можна знайти на сайті www.voicestress.org.

Minnesota Multiphasic Personality Inventory (MMPI) / Міннесотський стандартизований багатofакторний метод дослідження особистості

Один з найпоширеніших у психології й психіатрії тестів. Він дозволяє на підставі серії питань провести діагностику за стандартними критеріями клінічної психології. Серед самих широко відомих в поліграфології шкал - шкала психопатії й шкала соціальної інтровертності-екстровертності. Було відзначено, що показники по обом цим шкалам впливають на рівень фізіологічного збудження, особливо у відношенні електродермальної реакції. Оцінка й інтерпретація MMPI проводиться на підставі профілю людину, сформованого з показників по окремих шкалах. Середня вірогідність MMPI при повторенні тестів становить більше 70%, хоча вірогідність тестів на окремі характеристики особистості не була підтверджена.

Mixed Question Test / тест змішаних питань

Методика Рейда, у якому питання можливої неправдивості й комплексу провини (ST) міняються один по одному, а деякі з них повторюються. Коли використовується тест змішаних питань, він завжди проводиться після ST.

mixed issue test / змішаний багатопроблемний тест

Будь-яка поліграфологічна тестова техніка в якій або небагато або повністю існує можливість практично охопити всі перевірочні питання в ході тестування на поліграфі. Іноді називається *багатоаспектним тестом*.

mode / режим

Найбільше часто зустрічаємо значення в розподілі (настроювання).

model policy / типовий стандарт

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Необов'язковий стандарт, який описує кращі практики в даній області. Американська асоціація поліграфів використовує типові стандарти, щоб допомогти агентствам і клієнтам довідатися, що таке гарна практика поліграфа, і тим самим надати конкурентної переваги екзаменаторам, які застосовують ці кращі практики. Нинішніми типовими стандартами АРА є - перевірки заявників у поліції, тестування осіб, які скоїли сексуальний злочин відповідно до обвинувального висновку, парне тестування.

Modified Relevant Irrelevant (MRI) technique / Модифікована техніка релевантних іррелевантних питань

Клас поліграфологічних тестів на основі формату RI Кілера, який використовує ситуаційні порівняльні питання. Користувачі МРІ обговорюють усі використовувані питання з тестуємим під час предтестового етапу, але перевірочні питання воліють обговорювати не дослівно. При цьому заборона на обговорення перевірочних питань не є абсолютною. Результати МРІ можуть бути засновані на екстраполіграфологічній інформації й 3-й, і 7-й позиційної шкали. Про дану техніку повідомляє Paul Minor (1985), однак сам тест рідко використовується в роботі.

monitoring examination / контрольне тестування

Форма обстеження засуджених за злочини на сексуальному ґрунті після винесення вироку (PCSOT, яке проводиться на вимогу офіцера по нагляду за умовно-достроково звільненими для контролю над дотриманням умов звільнення, наприклад, за вживанням алкоголю й наркотиків, порушенням правил користування комп'ютером, контактами з дітьми і т.і. Див.: Cooley-Towel, Pasini-Hill, & Patrick (2000); Dutton, (2000); English, Pullen, & Jones (1996); Heil, Ahlmeyer, Mccullar, & Mckee (2000).

Monte Carlo method / метод Монте-Карло

Статистичний інструмент, заснований на повторній випадковій вибірці даних, який був застосований до проблеми оцінки точності вирішення тестувань на поліграфі. Вираження було придумано вченими в Лос-Аламоської Національної Лабораторії в 1940-х роках для їхнього підходу до оцінки радіаційного захисту.

Mosso, Angelo / Моссо, Анжело (1846-1910)

Вчений-Психофізіолог, учень Чезаре Ламброзо, який в 1896 році розробив наукові ваги - обладнання для реєстрації реакцій тіла на страх.

motivation / мотивація

Багатомірні сили, що діють на людину, щоб ініціювати, направляти й підтримувати інтенсивність реакцій цієї людини. Зазвичай ж, мотивація відноситься до бажання людини досягти певного результату.

motor nerves / рухові нерви

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Нерви, нейрони, які переносять нервові імпульси від центральної нервової системи до ефекторного органу або м'язів. Також називаються *еферентні нерви*.

movement sensor / датчик руху

Механічний датчик, який виявляє сховані рухи. Датчик руху використовується для виявлення певних видів фізичної протидії.

multiple-facet test / багатоаспектний тест

Формат тестування, у якому перевірочні питання спрямовані на різні аспекти того самого злочину. Наприклад, при проведенні тестування за фактом підробки, експерт ПФД може використовувати три перевірочні тестові питання з підозрюваним. Один – по друкуванню рахунків, другий – із продажу, а третій на знання, де перебуває друковане встаткування. У даному тесті аналіз спотов дозволить визначити чи буде встановлена неправда й загальний бал по тесту. Трьома можливими форматами тестів у цьому випадку можуть бути пошуковий тест, FMGQT, тест релевантних іррелевантних питань (RI).

multiple-issue examination / багатоаспектне дослідження

Тест, зазвичай використовуваний при скринінгу, дозволяє експертові по ПФД визначити, яка з декількох областей повинна бути досліджена додатково в ході тестування. У таких тестах прийнято ухвалювати рішення щодо правдивості або виявлення неправдивості. Такі рішення, як правило, ухвалюються після наступного тестування по конкретній проблемі в однопроблемному тестовому форматі. Серед найпоширеніших багатопроблемних тестових форматів – релевантний іррелевантний скринінговий тест і тест на шпигунство й саботаж. Див.: Barland, Honts & Barger (1989).

Munsterberg, Hugo / Мюнстерберг, Гуго (1883-1916)

Керівник психофізіологічної лабораторії Гарварда, який в 1908 році у своїй книзі «На місці свідка» припустив, що можна розробити тести для детекції неправдивості на підставі показників кров'яного тиску, подиху й електродермальної активності. У своїй книзі Мюнстерберг також описав тест приховуваної інформації. У числі учнів Мюнстерберга був Вільям Марстон, який пізніше розробив метод переривчастого кров'яного тиску.

National Center for Credibility Assessment / Національний центр оцінки достовірності (НЦОД)

НЦОД є державним поліграфологічним навчальним, контролюючим (підтримуючим якість тестування) і дослідним центром уряду США по оцінці достовірності, включаючи дослідження на поліграфі. Іншими історичними назвами є: Поліграфологічна школа армії США (1951-1962); Військово-поліцейська школа армії США (USAMP, 1975-1986 роки); Інститут поліграфа (Dodri, 1986-2007) і Оборонний центр оцінки вірогідності (2007-2009 рр.). Розташований у Форту

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Джексон (Південна Кароліна). НЦОД перебуває у складі управління розвідки. «Центр», як його часто називають, надає для роботи поліграфи й інструкції PCASS для федерального уряду, а також проводить на своїй базі підготовку початківців поліграфологів з державних і правоохоронних органів. Навчальна програма по поліграфу спрямована на підготовку професійних фахівців. Це найбільший об'єкт такого роду у світі.

name test / тест на ім'я

Тест «піка напруги», у якому ім'я випробуваного вставлене між іншими чужими іменами, щоб визначити здатність випробуваного реагувати на відому неправду особистого значення.

nervous system / нервова система

Складається з мозку, спинного мозку й периферичних нервів, кожний з яких виконує певні функції. Обробка нервових імпульсів у головному мозку трохи локалізована. Основні функції опосередковуються у нижніх відділах мозку, таких як голод, спрага й терморегуляція. Сенсорні області кори головного мозку здійснюють контроль над роботою більшості м'язів. Найвищі області мозку присвячені обробці й інтеграції інформації, а також виробництву думки. Спинний мозок є основним шляхом, по якому більшість нервових імпульсів переноситься в мозок. Нерви по всьому тілу посилають імпульси через спинний мозок у мозок, де вони обробляються, і мозок посилає назад імпульси для керування й контролю роботи органів і м'язів. У нервовій системі є два основні відділи: *центральний* (головний мозок і спинний мозок) і *периферичні* (нерви й ганглії, розташовані поза центральною нервовою системою). Крім того, периферична нервова система розділяється на соматичну нервову систему (природні м'язові рухи) і вегетативну нервову систему (різні несвідомі функції, такі як травлення, потовиділення, серцевий ритм, зінична реакція, вазомоторна активність і т.і.). Деякі таксономії також додають третю систему, сенсорну нервову систему. У ПФД особлива увага приділяється автономній нервовій системі, пов'язаної з фізіологічними реакціями, які фіксуються й аналізуються за допомогою поліграфа.

neuron / нейрон

Структурно-функціональна одиниця нервової системи у вигляді нервової клітки. Типовий нейрон складається з тіла клітки (соми), дендритів і аксона.

neurotransmitter / медіатор

Хімікат, що брав участь у переносі нервового сигналу в інший нейронний або ефекторний орган. Нейропередача складається із шести етапів: синтез нейротрансмітера, зберігання, вивільнення, взаємодія з рецепторами, повторне поглинання й інактивація. Є багато фармакологічних засобів, які впливають на нейротрансмісію, і вони становлять інтерес у ході проведення ПФД через тонізуючий і фазовий вплив на рівні збудження.

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

neutral question / нейтральне питання

Ще один термін для іррелевантного питання в СQT. Також називається норма. *Примітка: питання, яке не відноситься до проблеми розслідування, відповідь на яке надається, як завжди, правильна і тестуємим, і поліграфологом. Нейтральне питання призначене для того, щоб виявити мінімальну реакцію пацієнта й дати поліграфологові правильну графічну виставу структур нестресових реакцій випробуваного. Це питання, що не несе емоційної інформації та не має відносини до справи.*

No Deception Indicated (NDI) / не виявлено неправдивості

У традиційній ПФД результат NDI означає, що: 1) поліграми стабільні, підлягають інтерпретації й 2) аналіз критеріїв привів поліграфолога до висновку, що обстежуваний був правдивий щодо релевантної проблеми. Варіанти NDI і DI (виявлена неправда) використовуються в тестах конкретної проблеми й відповідають варіантам NSPR (немає значимих фізіологічних реакцій) і SPR (є значимі фізіологічні реакції) у тестах декількох проблем або перевірях благонадійності (скринінгу).

non-current exclusive comparison question / виключаюче порівняльне питання, яке не збігається за часом з релевантним

Порівняльне питання можливої неправдивості, яке по типу або категорії збігається з релевантним, але не категорично, не включає той часовий період, коли відбулася релевантна подія. Цей тип порівняльного питання розробив і популяризував Клів Бакстер. Див. Matte (1996).

non-exclusive (inclusive or inclusionary) comparison question / не виключаюче (включаюче або включене) порівняльне питання

Порівняльне питання, яке накладається на релевантну проблему за часом, місцю розташування або предмету. Його також називають питанням Рейда, включаючими або включеними порівняльними питаннями. Приведемо приклад: якщо релевантна проблема - це пограбування конкретного банку в конкретний день, порівняльне питання може виглядати так: «Ви хоч раз украли що-небудь у своєму житті?». Серед поліграфологів вже давно йдуть суперечки щодо переваги виключаючих порівняльних питань над не виключаючими. В теперішній час наявні докази підтримують використання у ПФД, не виключаючих (включаючих) порівняльних питань. Див.: Amsel (1999); Horvath (1988); Horvath & Palmatier (2008); Podlesny & Raskin (1978).

noradrenaline / норадреналін

Британський термін для *норепінефрину*. Див *норепінефрін*. *Примітка: біологічно активна речовина, що є гормоном мозкового шару надниркової залози.*

norm / норма

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Короткий усний термін, яким деякі поліграфологи називають іррелевантні (нейтральні) питання в тестах релевантних іррелевантних питань і тестах порівняльних питань. Значно раніше (1922 р.) Джон Ларсон називав «нормативними» людей, які, можливо, але малоймовірно, є підозрюваними в злочині. Він додавав до такого списку людей, яких треба протестувати, щоб проаналізувати такі прояви, як гнів, збурювання й переляк, яких він очікував від невинних, але можливих підозрюваних, яких збирався тестувати.

norm chart / нормативне пред'явлення тесту

Тест, який проводиться перед діагностичними тестами, для того, щоб обстежуваний ознайомився з поліграфним устаткуванням і процедурами. Іноді цей тест проводиться при перевірках благонадійності, а при розслідуванні кримінальних справ - рідко. Такі тести можуть бути корисні для порівняння кривих, отриманих у ході діагностичних тестів, якщо виникають підозри, що обстежуваний навмисно зробив щось, щоб спотворити криві фізіологічних реакцій. Нормативні тести можуть складатися з обговорених або не обговорених іррелевантних питань.

No Opinion / немає висновку

Альтернативне формулювання висновку «немає думки» про непереконаливість результатів, яке особливо часто використовується службовцями федерального уряду США. Іноді цей термін застосовується й в інших областях.

No Significant Physiological Responses (NSPR or NSR) / немає значимих фізіологічних реакцій

Прийнята у Федеральному уряді США формулювання для позначення результату поліграфологічної перевірки благонадійності, відповідної до результату NDI (не виявлено неправдивості) у тестах однієї проблеми. Альтернативна назва виникла внаслідок розуміння того факту, що відбіркові обстеження не мають такої високій вірогідності, як тести однієї проблеми, і тому їх результат краще сформулювати через відсутність фізіологічного збудження, чим робити заяви про правдивість обстежуваного.

numerical analysis / числовий аналіз

Систематичне присвоєння числових значень фізіологічним реакціям, а також правила прийняття рішень, які дозволяють зробити аналіз даних психофізіологічної детекції неправдивості більш об'єктивним і стандартизованим. Інформація про першу таку систему була опублікована доктором Джоном Уінтером в 1936 році. Сучасні методи числового аналізу включають ранжуючу систему обрахунку балів, горизонтальну систему обрахунку балів, 3-х позиційну систему обрахунку балів, 7-мі позиційну систему обрахунку балів, а також систему обрахунку балів Ліккена. Іноді такий метод аналізу називають напівоб'єктивним.

numerical chart analysis / числовий аналіз діаграми

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Метод винесення рішень за результатами проведення досліджень на поліграфі, який заснований винятково на числових показниках, привласнених фізіологічним реакціям, зареєстрованих у ході тестування на поліграфі. Числовий підхід не враховує таку астро-поліграфологічну інформацію, як матеріали справи або поведінка випробуваного. Числовий підхід має чотири основні компоненти. А саме: ідентифікація особливостей, присвоєння числового значення, обчислення числових значень, а також правила прийняття рішень. Сучасні числові підходи включають систему ранжування балів, систему горизонтального підрахунку балів, 3-х позиційну шкалу, 7-мі позиційну шкалу, підрахунок балів Ліккена. Іноді згадується як напівоб'єктний аналіз.

Objective Scoring System (OSS) / об'єктивна система обрахунку балів (обрахування)

Різновид 7- позиційної шкали, у якій окремі значення виходять із коефіцієнтів, отриманих у результаті вимірів за допомогою параметрів Кірчера. Через те, що бали з'являються з вимірів OSS виключає суб'єктивність в інтерпретації графіка. Однак реалізація цього методу вручну вимагає дуже багато часу й для проведення обстежень непрактична. OSS автоматизували деякі виробники комп'ютерних поліграфів. OSS версія 3 (Nelson, Krapohl & Handler, 2008), може включити в себе майже всі види питань імовірної неправдивості CQT. Див.: Dutton (2000); Krapohl & Mcmanus (1999).

Oculomotor Deception Test / глазоруховий тест на неправду

Технологія оцінки правди, яка використовує рух очей і реакції зіниць обстежуваних, коли вони читають питання. Див.: Webb, Hacker, Osher, Cook, Woltz, Kristjansson & Kircher (2009).

offset tracing / зсув графіка поліграми по горизонталі

Термін, який часто використовується для позначення послідовності використання в аналогових поліграфах пишучого пір'я різної довжини. Зазвичай для електродермального каналу використовується більш довге пір'я (0,5 - 0,8 дюймів), щоб вони могли робити рухи більшої амплітуди, не зустрічаючись із пір'ям дихального каналу й кардіосфигмографа. У результаті крива електродермального каналу зазвичай «зміщена» у часі в порівнянні з іншими кривими в середньому на 5-8 секунд. У комп'ютерних поліграфів такого зсуву немає.

operant conditioning / вироблення умовного рефлексу

Метод вироблення рефлекторної відповіді на стимул, при якому об'єкт одержує заохочення або покарання, залежно від своєї попередньої поведінки. Заохочення збільшує ймовірність повторення такого типу поведінки, а покарання - зменшує її. При здійсненні біологічного зворотного зв'язку метод вироблення умовного рефлексу використовується для того, щоб допомогти пацієнтам знизити кров'яний тиск, послабити електродермальну активність і інші фізіологічні процеси. У зв'язку з тим, що цей метод використовується для того, щоб навчити людину

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

регулювати своїми вегетативними процесами, його можна вважати методом протидії поліграфологічному тестуванню. Досліджень впливу біологічному зворотному зв'язку на ефективність психофізіологічної детекції неправдивості було проведення небагато, і їхні результати не свідчать про наявність відповідного ефекту. Див.: Honts (1987).

orienting response (OR) / орієнтуюча реакція

Підвищена чутливість до певної сенсорної інформації, яка характеризується посиленою обробкою інформації, звуженим фокусом уваги й психологічним хвилюванням. Тести психофізіологічної детекції неправдивості ніколи не починаються з релевантних питань, тому що фізіологічну схему OR легко переплутати з реакцією, що свідчить про неправду.

Othello error / помилка Отелло

Термін, запропонований Полом Екманом для позначення помилкової ідентифікації страху або емоційної напруги невинної людини як ознаки неправдивості. Див.: Ekman (1985).

outlier / відхилення (викид)

Значення за межами стандартного діапазону значень. Наприклад, розглянемо ряд і останнє значення в ряді: 5, 9, 2, 6, 6, 8, 3, 1, 6, 9, 5, 32. Сплески можуть бути виключені зі збору даних, оскільки вони мають сильний вплив на загальну тенденцію. Відхилення, установлюється заздалегідь. В експериментальному прикладі, що приводиться нами, відхилення може бути там, де фіксується час реакції, наприклад по засипанню суб'єкта в ході проведення дослідження. У той час як більшість оцінок може бути в секундному діапазоні 0,5 - до 0,9, затримка суб'єкта в реакції на стимул, коли він починає засипати може йти кілька секунд, таким чином, роблячи відхилення. Термін відхилення був уведений у науку ПФД з розвитком алгоритмів комп'ютерного обрахування балів й можливістю точно виміряти час реакції.

outside issue question / питання зовнішньої проблеми

Див. *симптоматичне питання*.

outside track / зовнішній трек

Один із чотирьох треків техніки квадратичного зонового порівняння, у якій також виділяють первинний, вторинний і внутрішній треки. Зовнішній трек складається із двох симптоматичних питань. Див. Matte (1996).

overall truth question / питання загальної правди

Тестове питання психофізіологічному детекції неправдивості, яке стосується загальної правдивості обстежуваного або його наміру говорити правду під час обстеження. Використовується в деяких скринінгових багатотемних тестах.

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

P300 / П 300

Потенціал (ERP), обумовлений подіями електричної активності мозку, який фіксується через шкіру голови з максимальною силою - у крапці Pz по Міжнародній системі 10-20. Середня затримка реакції - приблизно 300 мілісекунд у момент початку стимулу. П-300 пов'язаний з унікальними характеристиками стимулу й найчастіше є наслідком якогось нетипового або рідко виникаючого стимулу. Наприклад, відомо, що П-300 може викликати низький звук, який відрізняється по висоті від тих, які людина чує набагато частіше. Для розслідування карних злочинів був розроблений тест приховуваної Інформації, заснований на аналізі П-300, однак його польова перевірка ще не завершена. Див.: Farwell & Donchin (1991); Maclaren & Taukulis (2000); Rosenfeld (1998).

padding / перебільшення

Альтернативне вираження для питань про неіснуючі злочини в тесті піка напруги відомого рішення. У деяких методиках, перебільшення застосовується тільки до першого або останнього або двом питанням у тесті.

pain countermeasure / больові заходи протидії

Спеціальний вид фізичних заходів протидії, при яких обстежуваний намагається викликати фізіологічні реакції, таємно заподіюючи собі неприємні фізичні відчуття, наприклад, прикушує язика, наступає ногою на якийсь гострий предмет, захований у черевіку, сильно давить нігтем на шкіру великого пальця або терить рану. Хоча було встановлено, що спонтанне застосування цих методів неефективно, вони можуть бути більш успішні, якщо обстежуваний тренується й одержує зворотний зв'язок про стан своїх реакцій. Див.: Honts, Raskin & Kircher (1994); Krapohl (1996).

parameter / параметр

Термін, використовуваний у ПФД для позначення одного фізіологічного каналу даних, такого як пневмограф, кардіограф і т.і. *Примітка: параметри - це фундаментальні складові інтерпретації поліграм, від яких залежать обрахунок балів й правила ухвалення рішення. У даний момент існує кілька параметрів, які перевіряються в процесі ручний обрахунку балів поліграм. По каналу подиху: апное, підвищення базової лінії, придушення й збільшення тривалості й амплітуди циклу; по електродермічному каналу: пікова амплітуда, комплексність і тривалість, негативна складова; по кардіоканалі: амплітуда й тривалість; для пальцевого плетизмографа: тривалість і амплітуда пульсу. У програму обрахунку балів іноді включають і інші параметри, однак їх ефективність на даний момент ще не доведена.*

paradigm / парадигма

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Приклад або модель. За допомогою експериментальних парадигм вчені намагаються пояснити феномени реального миру, оцінюючи перевірочні (критичні) питання в їхньому взаємозв'язку.

parasympathetic nervous system / парасимпатична нервова система

Один із трьох відділів вегетативної нервової системи, що входить до складу краніосакральної системи, тому що прегангліонарні нейрони перебувають у її межах. Парасимпатичні ганглії (нервові вузли) розташовані безпосередньо в органах або на підходах до них, таким чином, здійснюючи більш локалізований контроль. З функціональної точки зору вона бере участь у збереженні й поновленні енергії. Ціль діяльності парасимпатичного й симпатичного відділів автономної нервової системи - підтримка гомеостазу. *Примітка: дана система здатна викликати секрецію, збільшувати тонус і скорочуваність гладких м'язів й викликати розширення кровоносних судин. Це відділ автономної нервової системи, відповідальний за нормальну підтримку функцій тіла, тобто, травлення й температури тіла.*

parasympathomimetic / парасимпатомиметики

Клас медикаментозних засобів здатних стимулювати парасимпатичну систему, входить до складу похідних ацетилхоліну, що наслідують дії ацетилхоліну на рецептори.

Pathometer / патометр

Обладнання, використовуване священнослужителем Уолтером Саммерсом спрямоване на діагностику обману в ході випробувань в 1930-х роках. Дослідники замовляли патометри у Фордхемському університеті, які збиралися тільки під замовлення. Саммерс проводячи тестування по різних предметах, у тому числі з використанням гальванометра розробив підхід, який включав те, що буде пізніше відомо, як порівняльне питання. Див.: Summers (1939).

Peak of Tension (POT) / тест «піка напруги»

Сімейство тестів виявлення прихованого знання, яке є визнаною процедурою тестування, включає у себе, - тест піка напруги *відомого вирішення* (KSPOT), *тест піка напруги дослідницького типу* (SPOT), *тесту на виявлення прихованої інформації* (CIT) і *стимуляційний тест*. Тест KSPOT використовується, щоб визначити, відомі чи тестуємому деталі злочину, які невідомі широкою громадськості й, приблизно, будуть відомі тільки особам, що зробили злочин, або тестуємій особі, яка не має компрометуючих знань. Тест SPOT використовується для визначення деталей злочину, які не відомі взагалі випадковим людям, а саме розташування не витягнутого тіла, яке повинне бути відомо учасникові злочину. Тест СІТ може використовуватися як при відомому рішенні, так і в режимі пошуку й відрізняється від попередніх двох тестів головним чином кількістю пред'явлених тестів у серії й випадковим розміщенням перевірочних питань у тестовому опитувальнику. Стимулюючи тести представлені в декількох варіантах і більш докладно будуть розглянуті пізніше. Критерій оцінки діаграм у тесті піка напруги

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

полягає в ідентифікації крапки на графіку, де фізіологічне збудження досягло максимуму, звідси і його назва - пік напруги. Тест «піка напруги» зазвичай не використовується для визначення правди або обману, а скоріше для сприяння встановлення правди при проведенні розслідування або допиту.

Pearson product-moment correlation / коефіцієнт кореляції змішаних моментів Пірсона

Перевірка кореляції між двома наборами даних різного рівня (див. *шкала даних*). Коефіцієнти будуть лежати в межах між -1 і +1. Значення 0 не буде означати відсутність кореляції, а -1 і +1 означало б наявність позитивної й негативної кореляції, відповідно.

penile plethysmograph / плетизмограф для полового члена

Обладнання, розроблене в США, яке вимірює набрякання полового члена. Іноді воно використовується для психофізіологічної оцінки злочинців, які скоїли злочин на сексуальному ґрунті. Надійність і обґрунтованість цієї процедури в клінічній оцінці не була встановлена, і клінічний досвід показує, що суб'єкти можуть моделювати реакцію, маніпулюючи уявними образами. Див. DSM-IV с. 524.

pen starter / пишуча ручка з пером

Усмоктувальна лампа із пластмасовою трубкою використовується для нанесення чорнила з резервуара через ручку на наконечник пера. Використовується на старих аналогових поліграфах із системами общинного чорнила.

peripheral nervous system / периферична нервова система

Частина вегетативної нервової системи, що перебуває за межами головного й спинного мозку. Клітинні тіла прегангліонарних симпатичних нейронів лежать у спинному мозку, а клітки парасимпатичної системи розташовані в стовбурі мозку.

pertinent question / актуальне питання

Рідко використовуваний термін для *релевантного питання*.

PG1 / поліграф 1

Комп'ютерний поліграф, виготовлений у Китайській народній республіці. Позначення «PG» китайцями призначало для «поліграфа» англійською мовою.

phalanx / фаланга

Кістка в пальцях рук і ніг. Зазвичай при психофізіологічній детекції неправдивості в ході різних досліджень датчики електродермальної активності й ФПГ кріпляться на дистальній фаланзі або кінчику пальців. До фаланг застосовне поняття множинності числа.

pharmacological countermeasures / фармакологічні заходи протидії

Вид протидії, при якому обстежуваний намагається вплинути на записи поліграфа, уживаючи внутрішньо медикаменти або будь-які наркотичні речовини. Див.: Krapohl (1996).

phasic response / реакція фазна

Відносно швидка реакція, яка характеризується відходом кривої і поверненням її до базової лінії.

photoplethysmograph (PPG) / фотоплетизмограф

PPG використовує відбиття червоного світла, випромінюваного в шкіру, для виявлення змін обсягу крові у верхніх шарах шкіри, зазвичай записуваних з пальця при проведенні ПФД. Фізіологічне збудження характеризується звуженням пульсової амплітуди, коли кров відходить від кінцівки під час активації симпатичної нервової системи. Див. Geddes (1974); Hander & Krapohl (2007); Kircher & Raskin (1988). *Примітка: фотоплетизмограма (ФПГ) - назва даної методики походить від грецьких слів *phs* - світло й *plethysmos* - збільшення. При аналізі показників ФПГ використовуються характеристики трьох типів хвиль, так звані хвилі першого, другого й третього порядку, що характеризують періодичну зміну амплітуди ФПГ. При аналізі визначається тривалість хвилі й максимальна величина зміни її амплітуди. Хвилі першого порядку є основними при аналізі ФПГ. Це практично те, що ми називаємо фотоплетизмограмою. Кожний пік ФПГ відповідає одному скороченню серцевого м'яза. Хвилі другого порядку тісно зв'язані по тривалості з дихальними циклами. У стані «спокійного» подиху вони проявляються рідко. До хвиль третього порядку відносяться всі коливання із тривалістю, що перевищує дихальні цикли. Вони можуть бути ритмічні, тобто повторюватися з певною сталістю. Прояв їх пояснюється ритмічною активацією центру, що контролює стан судин. У літературі це явище відоме, як хвилі Траубе-Геринга.*

photopolygraph / фотополіграф

Поліграф, розроблений в 1930-х рр. К.В. Дерроу. Це був один з найбільш митецьких і складних поліграфів того часу, якої дозволяв фіксувати відносний кров'яний тиск, опір шкіри, подих, час реакції й тремтіння обох рук. У цьому поліграфі було два маркери стимулів, один з яких приводився в дію вручну, а другий - голосом. Вартий у ціні більш 2000 доларів і потребує окремого техніка для роботи, фотополіграф Дерроу був в основному лабораторним інструментом і не одержав широкого поширення в практикуючих поліграфологів. Також називається *фотополіграф Дерроу*. Див.: Darrow (1932).

physical countermeasures / фізичні заходи протидії

Вид протидії, при якому обстежуваний намагається вплинути на криві поліграм, таємно здійснюючи певні рухи. Деякі із цих рухів також можуть застосовуватися для стимуляції в себе болю. Див.: Honts (1987); Krapohl (1996).

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

РІК-02 / ПІК-02

Комп'ютерний поліграф розроблений і виготовлений у Росії. Він реєструє електродермальну активність, вазомоторну активність, обсяг крові, грудний і черевний подих, руховий тремор і мову. Інтернет-адреса компанії: <http://www.liedetector.ru>.

pilomotor response / піломоторна реакція

Скорочення пілоерекційних м'язів шкіри, які піднімають волосся й викликають утвір «гусячої шкіри». Один із симптомів активації симпатичної нервової системи. Іноді називають *пілоерекція*.

Pinocchio response / реакція Піноккіо

Неіснуючий тип фізіологічної реакції винятково на неправду. Це вираження іноді використовується критиками поліграфа для глузування над ідеєю, що неправда викликає стереотипні фізіологічні реакції.

placebo / плацебо

Процедура або речовина, яка не має ніякої фізичної дії, але корисна для переконання пацієнта або іншої людини в тому, що проводиться ефективне лікування. Ефект плацебо найчастіше можна пояснити переконанням. Воно широко застосовується в медичних дослідженнях для цілей контролю при тестуванні медичних препаратів, а також для роботи з певними психосоматичними захворюваннями. У психофізіологічній детекції неправдивості цей термін також відноситься до певного виду ментальної протидії, при якому обстежуваний використовує ритуальні об'єкти, заклинання або робить інші пошуки дій, очікуючи, що вони перешкоджають викрити неправду в ході обстеження на поліграфі.

plethysmograph / плетизмограф

Обладнання, використовуване для виміру відносних змін обсягу крові й обсягу пульсу. Три найбільше часто використовувані: (а) зміни, записані з використанням тензодатчика, (б) зміни імпедансу й (в) фотоелектричні зміни. Третій метод, використовується в сучасному поліграфі для виміру відносних змін обсягу пульсу, пов'язаних з вазомоторною реакцією, зазвичай на дистальній фаланзі одного з пальців випробуваного.

pneumograph / пневмограф

Прилад для реєстрації частоти й амплітуди дихальних рухів. Є одним із трьох традиційних каналів сучасних поліграфів, застосовуваних у психофізіологічній детекції неправдивості. У більшості сучасних поліграфів присутні 2 пневмографа - для черевного й грудного подиху. У якості датчиків використовуються традиційні порожні гофровані гумові трубки, ртутні термодатчики або більш нові п'єзоелектричні датчики.

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

polygraph / поліграф

По визначенню, багатоканальне, що реєструє обладнання для одночасного запису два й більш фізіологічні показники при експериментальному або діагностичному дослідженні. Найчастіше цим терміном позначають прилад, який використовуються для психофізіологічної детекції неправдивості, хоча поліграфи також застосовуються для досліджень в інших науках. У психофізіологічній детекції неправдивості поліграф традиційно реєструє фізіологічну активність за допомогою не менш 4 датчиків: манжети кров'яного тиску, датчиків електродермальної реакції й двох різних датчиків подиху. Деякі прилади також реєструють амплітуду пальцевого пульсу за допомогою фотоплетизмографа (PPG) і інші величини.

polygraph surveillance / поліграфологічний нагляд

Див. метод обстеження конкретної проблеми.

polygram / поліграма

Повний графічний запис психофізіологічних показників по поліграфологічному тесту з необхідними анотаціями. Зазвичай називається *поліграфологічною діаграмою*.

positive control pair / позитивна контрольна пара

Комбінація питань суб'єктивної правди й суб'єктивної неправдивості з техніки позитивних контрольних питань. Див.: Driscoll, Honts & Jones (1987); Gordon & Cochetti (1982); Howland (1981); Reali (1978).

positive comparison question / позитивне порівняльне питання

В техніці позитивних контрольних питань кожне питання задається обстежуваному два рази підряд, і він повинен перший і другий раз відповісти на нього по-різному. Кожне питання служить порівняльним само для себе. Див.: Driscoll, Honts & Jones (1987); Gordon & Cochetti (1982); Howland (1981); Reali (1978).

Positive Control Technique / техніка позитивних контрольних питань

Техніка, у якій використовуються більшість стандартних типів питань, крім порівняльних питань можливої неправдивості, причому кожне питання задається обстежуваному двічі. Обстежуваному говорять відповідати на запитання перший раз чесно, а другий - нечесно або навпаки. Хоча для обрахунку балів результатів таких тестів підходить 7-позиційна шкала, у ній існують унікальні правила прийняття рішень, які відрізняються від більш відомих форматів порівняльних питань. Техніка позитивних контрольних питань - це одна з форм техніки «Так-Ні». Див.: Driscoll, Honts & Jones (1987); Gordon & Cochetti (1982); Howland (1981); Reali (1978).

Post-Conviction Sex Offender Testing (PCSOT) / тестування засуджених за сексуальні злочини після винесення вироку

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Одне зі спеціальних напрямків застосування поліграфології, яке допомагає працювати з людьми, які скоїли злочин на сексуальному ґрунті, але живуть у суспільстві, хоча іноді цей метод застосовується й для обстеження злочинців, які перебувають у в'язниці. Існує 4 основних типу досліджень на поліграфі PCSOT: моментальне обстеження злочинців, обстеження сексуальної біографії/викриття, підтримуюче обстеження й контрольне обстеження. Див.: Dutton (2000).

post hoc / постфактум

(Після цього) установлення критеріїв або аналізів після завершення проведення експерименту.

posttest / посттестовий етап

Заклучна фаза поліграфологічного обстеження. На цьому етапі може проводитися підсумкова бесіда з обстежуваним, який успішно пройшов або не пройшов обстеження. Посттестовий етап може бути або не бути у тієї або іншій методиці й не має ніякого значення у формулюванні результатів.

pre-ejection period (PEP) / період попередньої ежекції

Час між Q-Хвилею електрокардіограми й В-Хвилею імпедансної кардіограми для того ж імпульсу. Це період між тим, коли відбувається стиск желудочков, і на півмісячні клапани відкривають викид крові в аорту. Уважається, що більш короткі періоди дуже сильно корелюють із збудженням симпатичної нервової системи. Датчики для виробництва феномена PEP відносно неінвазійні, і якщо майбутні дослідження підтвердять їх як діагностичний захід, PEP можна було б додати в якості альтернативного каналу ПФД. *Примітка: ежекція - процес змішання двох яких-небудь середовищ, у якому одне середовище, перебуваючи під тиском, впливає на інше й уводить її в необхідному напрямку.*

Preliminary Credibility Assessment Screening System (PCASS) / попередня скринінгова система оцінки достовірності

Обладнання, розроблене лабораторією прикладної фізики імені Джона Хопкінса разом з компанією Lafayette Instrument, на прохання уряду США в 2005 році. По керівництву експлуатації прилад можуть використовувати мінімально навчені офіцери армії США в якості первісного інструмента для скринінга в зонах воєнних дій для зменшення кількості людей, які повинні в подальшому піддатися перевірці на поліграфі або іншим перевіркам. У наявності два датчики: електродермальний і фотоплетизмограф. Тестові питання вводяться в шаблон платформи КПК, і користувач натискає на екран, щоб вибрати перевірочне питання, яке його цікавить. PCASS - це тест із однієї діаграмою, який працює близько 12 хвилин. По завершенню тестування алгоритм аналізує дані для ухвалення рішення за результатами проведеного скринінга. П'ять лабораторних досліджень були проведені за допомогою PCASS з використанням реалістичних сценаріїв у військових умовах, а також по фактах крадіжок із загальною точністю 80% при виключенні результатів «немає думки», які склали близько 23%. Алгоритм обладнання був розроблений з

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

орієнтацією мінімізації неправильних висновків. PCASS був схвалений для використання в Міністерстві оборони США в 2007 році. Див.: Battelle Memorial Institute (2007); Senter, Waller & Krapohl (2009).

premature ventricle contraction (PVC) / передчасне скорочення желудочков

Термін, який у загальному використовується для позначення будь-якого передчасного скорочення серця, однак більш точно він позначає скорочення желудочка між двома синусовими циклами, без компенсуючої паузи. Іноді це явище називають екстросистолічним пульсом або екстрасистолюю. Іноді згадується як *екстросистолічний ритм* у старій літературі.

pretest interview / предтестовое інтерв'ю (опитування)

Початковий етап обстеження при психофізіологічній детекції неправдивості, під час якого обстежуваний і поліграфолог обговорюють тести, процедури, наявність хвороби в обстежуваного, а також деталі предмета обстеження. Інтерв'ю із предтестом також служить для підготовки випробуваного до тестування. Тривалість інтерв'ю з попереднім тестуванням варіюється від 30 хвилин до 2 годин або довше, залежно від складності справи, взаємодії екзаменатора й випробуваного й методики тестування. Усі методи ПФД використовують попередні інтерв'ю.

primary track / первинний трек

Один з 4-х треків техніки квадратичного зонового порівняння, яка також включає вторинний, зовнішній і внутрішній треки. Первинний трек складається з релевантного питання, що й виключає порівняльне питання можливої неправдивості, що не збігається за часом з релевантним, з яким і порівнюється релевантне питання. Див. Matte (1996).

probability / імовірність

Правдоподібність наявності події, виражена в цифрах. У науковій літературі загальноприйняте виражати ймовірності числами від 0,00 до 1,00. У дослідженнях психофізіологічній детекції неправдивості ймовірності найчастіше характеризують правдоподібність того, що результат експерименту став таким не випадково.

probable-lie comparison question (PLC) / порівняльне питання можливої неправдивості

Один із двох основних типів порівняльних питань. PLC - це питання, відповідаючи на які, обстежуваний, імовірно, збреше або не буде впевнений у своїй відповіді. Ціль цих питань - створити конкуруючу погрозу, щоб невинний обстежуваний, який сильно хвилюється, виявив більш сильну фізіологічну реакцію на це питання, а не на релевантне, тоді як винного обстежуваного релевантне питання зачепить все-таки сильніше. Більшість систем аналізу припускають порівняння фізіологічних реакцій, викликаних PLC з реакціями на релевантні питання. PLC принципово відрізняється від DLC (питання навмисної неправдивості)

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

тим, що обстежуваний вірить, що для того, щоб успішно пройти обстеження, він повинен упоратися із цим питанням (тобто збрехати). Існує два основні тип PLC: виключаючи (Бакстера), не виключаючи (Рейда).

probation polygraph testing / поліграфологічне тестування умовно-достроково звільнених правопорушників

Регулярне або періодичне тестування на поліграфі умовно-достроково звільнених злочинців або тих порушників, які перебувають на випробному терміні. Ціль такого обстеження – стримувати здійснення повторних злочинів (порушень) і виявляти випадки їх здійснення. Див. *поліграфологічне обстеження конкретної проблеми*.

Probing Peak of Tension / дослідження піка напруженості

Див. *тест піка напруженості дослідницького типу*.

programmed in no cent/guilty / призначений бути винним/невинним

Людина, яка в ході ПФД відіграє роль або невинного, або винного обстежуваного. Іноді поліграфологи США помилково називають його "призначеним у групі" *NDI* «Не виявлено неправдивості» або *DI* «Виявлено неправду». Однак це невірно, тому що *NDI* і *DI* характеризують результат обстеження, а не роль учасника експерименту.

pseudorelevant question / псевдорелевантне питання

Тестове питання, яке сформульоване так, що обстежуваному видається релевантним. Наприклад: «Ви хоча б раз збрехали, відповідаючи на запитання цього тесту?» або «чи наміряєтеся Ви чесно відповідати на всі питання цього тесту?».

Psychogalvanic Reflex (PGR) / психогальванічний рефлекс

Термін, яким Верагат назвав той феномен, який зараз називається електродермальною реакцією. Див. Veraguth (1906).

psychograph / психограф

Термін 1930-х років для поліграфа, який складався із пневмографа, сфігмографа й маркера стимулу. Іноді згадується як поліграф Берклі, поліграф «Чи» і *кардіо-пневмопсихографія*.

psychological set / теорія психофізіологічної установки

Психологічна установка визначається як тимчасова орієнтація або стан готовності до конкретного стимулу або типу стимулів. Прикладами установки є перцептивні, моторні й нейронні установки. Вираження психофізіологічної установки було введено в психофізіологічну детекцію неправдивості Клівом Бакстером, який спочатку приписав її психологічному письменникові Флойдю Л.

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Рухові (Matte & Grove, 2001). Пізніше Бекстер стверджував, що сам склав даний термін (Senter, Weatherman, Krapohl, & Horvath (2010)). Головною думкою Бакстера була взаємозв'язок створеної їм техніки зонового порівняння із причинами виникнення емоційного страху у випробуваного. Згідно з гіпотезою Бакстера, випробувані при психофізіологічній детекції неправдивості повинні більше побоюватися питань, які будуть являти більшу загрозу їх інтересам, без врахування це будуть перевірочні або порівняльні питання. Суб'єкти, які вважають більш небезпечними перевірочні питання, чим інші, у свою чергу, більше залучають до них свою увагу і як наслідок у них виникає більше фізіологічного збудження до даної проблематики. Точно так само невинні суб'єкти, вважають, що порівняльні питання найбільше їх спантеличують, і більшу увагу, приділяють ним, що породжує в них більше збудження. Термін психофізіологічної установки разом з лежачими в його основі припущеннями, довгий час зазнавав сумніву фахівцями, ученими по обидві сторони дебатів досліджень на поліграфі й у даний момент немає єдиної угоди навіть у рамках співтовариства поліграфологів, що концепція теорії переконлива. Проте, психологічна установка є часто використовуваним терміном для диференціальної чутливості, викликаною методикою порівняння. Конкуруючими теоріями є теорія диференціальної важливості (Senter, Weatherman, Krapohl & Horvath, 2010) і теорія індивідуальної (релевантної) значимості проблеми (Ginton, 2009.) Див.: Krapohl (2001), Matte & Grove (2001). Див.: Krapohl (2001), Matte & Grove (2001).

Psychological Stress Evaluator (PSE) / оцінювач психологічного стресу

Голосовий аналізатор стресу. PSE був розроблений Аланом Белла (Alan Bell) і полковником Чарльзом Маккуїстон (Charles Mcquiston) у зв'язку з інтересом федерального уряду США до "бездротового" детектора неправдивості й розміщений на ринку компанією Dektor Counterintelligence and Security, Inc. (Спрингфілд, штат Вірджинія). Уперше PSE був представлений в 1971 році. Дане обладнання, більше не виробляється, є оригінальним аналізатором голосової напруги. Див.: Horvath (1978; 1979); Lynch & Heniy (1979).

psychopath / психопат

Людина, особистість якої характеризується поверхневою чарівністю, звичною брехливістю, відсутністю турботи про інших, не прояву каяття совісті після того, як заподіяв біль іншим, відсутністю сорому за обурливу й небажану поведінку, імпульсивністю, нездатністю сформулювати відносини й взяти на себе відповідальність, нездатністю вчитися на помилках. Відсутністю вміння співпереживати, совісті, а також потребою в емоційному збудженні. Також відзначається як антигромадська особистість. Хоча в широких колах вважається, що психопати, у яких більш низькі стандарти моралі й моральності, можуть обдурити поліграф, результати досліджень показують, що, з точки зору поліграфології, винні психопати нічим не відрізняються від винних не психопатів. Див.: Barland & Raskin (1975); Raskin & Hare (1978); Patrick & Iacono (1989).

Psychophysiological detection of deception (PDD) / психофізіологічна детекція неправдивості

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Загальноприйнятий термін для позначення застосування поліграфа з метою діагностики неправдивості в ході проведення психофізіологічного дослідження.

psychophysiological veracity (PV) examination / психофізіологічне обстеження на правдивість

Термін, запропонований Джеймсом Матте для опису процесу оцінки правдивості або брехливості людини за допомогою поліграфа. Доктор Матте запропонував цей термін як альтернативу вираженню "поліграфологічне обстеження" і "судове обстеження психофізіологічної детекції неправдивості". Однак цей вираз не одержав широкого використання. Див. Matte (1996).

pulse pressure / пульсовий тиск

Арифметична відмінність між систолічним артеріальним тиском і диастолічним артеріальним тиском.

pulse transit time (РТТ) / час проходження імпульсу

Період часу проходження механічної пульсової хвилі між двома крапками на тілі людини. РТТ застосовується в якості показника збудження симпатичної нервової системи й може бути до деякої міри корисно в якості параметра психофізіологічної детекції неправдивості.

pulse wave velocity / швидкість пульсової хвилі

Швидкість поширення тиску крові на стінки судин, що виникають при кожній систолі. Це один з багатьох параметрів серцево-судинної системи, який реєструється при «детекції неправдивості».

punishment theory / теорія покарання

Теорія, якою намагаються пояснити успішність психофізіологічної детекції неправдивості. Згідно із цією теорією, фізіологічне збудження в момент неправдивості виникає внаслідок страху викриття. Ця теорія не пояснює, чому тестування на поліграфі може бути результативним й при відсутності страху.

pupillary response / зінична реакція

Зміна діаметра зіниці ока у відповідь на подразники (стимул). Розмір зіниці регулюється м'язами шиловидного сфінктера в райдужній оболонці ока, які реагують на парасимпатичне роздратування, і м'язами шиловидного розширника, іннервованого симпатичною нервовою системою. Дилатація (розширення) зіниці може бути результатом стимуляції симпатичної нервової системи або придушення парасимпатичною нервовою системою. Деякі дослідники вивчали феномен розширення зіниці в якості ознаки стресу, і ця тема залишається цікавою з точки зору психофізіологічної детекції неправдивості. Див.: Bradley & Janisse (1981); Webb, Honts, Kircher, Bernhardt & Cook (2009).

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Purposeful Non-Cooperation (PNC) / навмисне небажання співробітничати

Вираження, яке вперше використовував Джон Рейд для позначення обстеження, у якому тестуємий використовував заходи фізичної протидії, щоб спотворити результати перевірки. Рейд не вважав, що висновок про навмисне небажання співробітничати синонімічний висновку про брехливість, але писав, що така поведінка є досить надійною ознакою того, що в обстежуваного існують мотиви брехати.

Quadri-Track Zone Comparison Technique / техніка квадратичного зонового порівняння

Розроблений і пропагандуємий Джеймсом Матте, в основу цього тесту покладений зонний метод Кліва Бакстера. Цей метод має чотири треки: первинний *трек*, вторинний *трек*, внутрішній *трек* і зовнішній *трек*. Первинний і вторинний треки складаються зі спарювання двох релевантних питань із двома невиключеними порівняльними питаннями ймовірної неправдивості. Внутрішній *трек* містить два питання, один з яких стосується занепокоєння випробуваного про неправильну позитивну помилку, а інше - про надію випробуваного на неправильну негативну помилку. Незалежні дослідження дотепер не змогли підтримати конструкцію внутрішнього треку (див. Nelson & Cushman, 2011). Питання, використовувані в зовнішньому треку, схожі на запитання, історично називані *симптоматичними питаннями*. Для аналізу використовується 7-позиційна система підрахунку балів. Повне пояснення див. В Matte (1996). Раніше відома як *техніка чотирьох зонового порівняння*.

Quinque-Track Zone Comparison Technique / п'ятитрекова техніка зонового порівняння

Формат тестів декількох проблем, заснований на принципах техніки квадратичного зонового порівняння Джеймса Матте. За допомогою цієї методики аналізуються наступні релевантні проблеми: причетність, непряма причетність і приховуване знання. Для аналізу застосовується 7- позиційна шкала обрахунку балів. Див. Matte (1996). Емпірична підтримка цієї техніки ще не опублікована.

Quadri-Zone Comparison Technique / техніка чотирьох зонового порівняння

Застаріла назва техніки квадратичного зонового порівняння, розробленої Джеймсом Матте. Див. *Техніку квадратичного зонового порівняння*.

R-wave peak to carotid incisura (RWPCI) / від піка Г-Зубця до каротидної виїмки сонної артерії

Каротидна реакція, вимірювана як інтервал між піком Г-Зубця електрокардіограми (означаючим скорочення желудочка) і досягненням пульсовою хвилею каротидної виїмки на шиї. Ця реакція розглядалася навіть у якості

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

можливого додаткового показника збудження симпатичної нервової системи при психофізіологічній детекції неправдивості.

radial artery / променева артерія

Разом з ліктьовою артерією - одна з основних артерій передпліччя й зап'ястя, а також одне з можливих місць кріплення манжети кров'яного тиску для контролю серцево-судинної активності.

random assignment / випадкове розподілення

Стратегія проведення дослідження, при якій кожний учасник розподіляється в ту або іншу групу випадковим чином. Це можна зробити за допомогою таблиці випадкових чисел, підкидаючи монетку й т.і. Випадкове розподілення - єдиний спосіб переконатися, що ефекти, виявлені в ході експерименту, не є результатом систематичної помилки при групуванні учасників. Випадкове розподілення - не те ж саме, що випадковий відбір, який відноситься до питання про те, хто буде брати участь у дослідженні. У ході більшості експериментальних досліджень психофізіологічної детекції неправдивості учасники випадковим чином розподіляються в групи майбутніх «невинних» і «винних».

random selection / випадковий відбір

Метод формування вибірки в ході досліджень, при якій кожний об'єкт із сукупності має рівні шанси потрапити у вибірку, і вибір кожного об'єкта не впливає на відбір інших об'єктів. Метод випадкового відбору використовується для того, щоб уникнути систематичної помилки, яка інакше може виникнути. Випадковий відбір - не те ж саме, що випадкове розподілення, яке відповідає на запитання, у які групи потраплять відібрані учасники. На практиці виконати дійсно випадковий відбір учасників для досліджень психофізіологічної детекції неправдивості з великої сукупності складно. Учасники зазвичай або набираються з військових рекрутів або студентів навчальних закладів (коледжей), або приходять самі (наприклад, по оголошенню в газеті), причому в цьому випадку вибірка не дуже добре відображає пропорційні характеристики всієї сукупності людей.

rank order analysis / ранжуючий аналіз

Кожний з методів обрахунку балів поліграм, який передбачає присвоєння рангів реакціям різної сили по кожному каналу. Методи ранжуючого аналізу включають горизонтальну систему обрахунку балів й ранжуючу систему обрахунку балів. Уперше опублікований звіт для ранжування відповідей був присвячений тесту на знання винного в 1950-х роках. Див.: Gordon & Cochetti (1987); Honts & Driscoll; (1987); Krapohl, Dutton & Ryan (2001); Lykken (1959); Ohnishi, Matsuno, Arasuna & Suzuki (1976).

rationalization / раціоналізація

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Самообман. У психоаналітичній моделі психоаналізу - психічний захисний механізм, який заміняє дійсні мотиви й вчинки людини, які загрожують його психіці, на інші, більш прийнятні мотиви. Наприклад, деякі злочинці, винні в домаганнях до дітей, примиряють своє «Я» зі своїми сексуальними злочинами, переконуючи себе, що просто проявляли до своїх потерпілих любов і турботу, або що вони просто задовольняли дитячу цікавість. Точно також із протоколів допитів випливає, що деякі злочинці пояснюють зроблені ними вбивства винахідливо, включаючи перекладання провини на потерпілих. У ході предтестової бесіди поліграфологи відслідковують наявність ознак раціоналізації, щоб уникнути появи неправильних негативних помилок через невдале формулювання питань і дозволити злочинцеві обманювати самого себе. Дослідження з оцінки впливу раціоналізації на ефективність ПФД не проводилося.

reaction tracing / виявлення реакції

Частина фізіологічної реакції, у якій проявляється збудження.

Receiver Operating Characteristics (ROC) / робочі характеристики (співвідношення правильного й неправильного виявлення сигналів)

Також відома як відносна робоча характеристика, це графічна ділянка поінформованості про співвідношення правильно позитивних висновків (дійсні винні правильно ідентифіковані), проти помилково позитивних висновків (відсоток помилково причетних), при даному розподілу всього можливої безлічі для всіх можливих граничних варіантів. Це психофізична концептуальна модель визначення ефективності, заснована на теорії виявлення сигналів. Вона відображає чутливість критерію ухвалення рішення й корисна для прогнозування рівня неправильних позитивних і неправильних негативних помилок по всіх рівнях критерію (у психофізіологічній детекції неправдивості - граничного значення). Це концепція є розвитком більш ранньої роботи 1940-х років, що аналізує здатність радарів відрізнити сигнали дружніх повітряних судів від сигналів ворожих судів або шумів. Див.: Swets (1995); Swets, Dawes & Monahan (2000).

recognition test / тест на визнання

Поліграфологічні методи можна розділити на дві основні категорії: тести на основі знань, також називані тести на визнання й тести на основі діагностики неправдивості. Тести на визнання відносяться до технік ПФД, які містять у собі: тест піку напруги, стимуляційні тести й тести на приховувану інформацію. Останні намагаються визначити, чи є у випробуваного знання характерне тільки для осіб, які безпосередньо брали участь в інциденті, який викликає заклопотаність. Варіант тестів на приховувану інформацію (СІТ), одержали так само назву тести знань винного. В СІТ, використовуюваному із приводу вбивства, експерт - поліграфолог може оцінити, чи реагує тестуємий на зброю вбивства чи ні, у порівнянні з різними видами зброї, які, на думку слідчих, не використовувалися в злочині. Оскільки цей підхід залежить від маловідомих обставин злочину або фактів інциденту, які залишаються невідомими невинному підозрюваному, парадигма тестування

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

розпізнавання не підходить для використання в якості скринінгового тесту. Див.: Krapohl, McCloughan & Senter (2006); Lykken (1959); Osugi (2011).

recovery half-time / половина часу відновлення

Інтервал між початком реакції й поверненням реакції до половини максимальної амплітуди фазної реакції. Цей показник досліджувався як діагностичний показник ектродермальної активності для використання при автоматизованому аналізі. Див.: Kircher & Raskin (1988).

recovery time / час відновлення

Період часу між максимальною амплітудою фазної реакції і її поверненням до вихідного рівня, прийнятого за "0" (нульовому рівню, базовому рівню, до ізоляції).

rectilinear tracing / прямолінійні записи

Криві на діаграмі приладу, у якого записи із часом залишаються лінійно правильними. Прямолінійні криві характерні для лабораторного устаткування й комп'ютерних поліграфів, але не для чорнильно-пишучих аналогових поліграфів, які ще використовуються для психофізіологічної детекції неправдивості. Протилежне поняття - криволінійні.

red zone / червона зона

За схемою Бакстера, це 35-секундний блок на поліграми після релевантного питання, яке має виняткове психологічне значення для винних (брехливих) обстежуваних. Одна із трьох основних зон у Техніці зонового порівняння (червона, зелена, чорна).

regression analysis / регресійний аналіз

Метод математичного моделювання взаємозв'язки, який застосовується при прогнозуванні й описі. Невідомі значення залежних змінних можна розрахувати за значеннями відповідних незалежних змінних. Незалежні й залежні змінні повинні як мінімум попадати в інтервальну шкалу. Існує багато варіацій регресійного аналізу, які дозволяють вичленувати з результату результати дії окремих змінних. Багатомірна й одномірна регресія відрізняються кількістю незалежних змінних. Як мінімум в одному алгоритмі психофізіологічної детекції неправдивості застосовується регресійний аналіз.

Reid, John / Рейд, Джон (1910-1982)

Один з перших сучасних поліграфологів. Рейд розробив багато технік, які дотепер застосовуються поліграфологами, а його особливою заслугою вважається введення в повсякденну практику польових обстежень порівняльних питань можливої неправдивості. Він також розробив техніку Рейда, у яку входять тест «Так» і тест комплексу вини. Рейд допоміг створити першу систему ліцензування поліграфологів у штаті Іллінойс в 1963 році. У своїй школі Рейд навчив сотні

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

студентів і запропонував першу акредитовану магістерську програму по психофізіологічній детекції неправдивості. І сьогодні багато поліграфологів використовують техніку Рейда, у якій основний натиск робиться на загальний аналіз.

Relevant/Irrelevant (RI) Technique / техніка релевантних/іррелевантних питань

Клас поліграфологічних тестів, у яких не використовуються традиційні порівняльні питання. Хоча споконвічно тести RI використовувалися при розслідуванні кримінальних справ, зараз вони частіше застосовуються при перевірочних поліграфологічних обстеженнях декількох проблем. Коріння RI тестів можна знайти в тестах словесних асоціацій початку 1900-х років, і пізніше ці словесні тести іноді використовувалися при моніторингу електродермальної активності. В 1920-х - 1940-х рр. тести RI активно застосовували родоначальники поліграфології Джон Ларсон і Леонард Кілер, але й зараз вони не вийшли із уживання. Серед її різновидів: тест, який використовується при перевірочних тестах декількох проблем (NSA RI) і модифікований тест релевантних іррелевантних питань (MRI), який застосовується при розслідуванні кримінальних злочинів. У даний момент існує недостатнє емпіричне обґрунтування для тестів RI.

Relevant Issue Gravity (RIG) / теорія індивідуальної (релевантної) значимості проблеми

Теорія, запропонована Avital Ginton (2009). Сила, викликана сукупністю ознак, які торкаються відповідної проблеми, яка привертає й змушує увагу випробуваного у свій бік називається індивідуальною значимістю проблеми (RIG). Це проявляється в заклопотаності мислення випробуваного відповідною проблемою і її наслідками й у труднощах відволікання уваги на інші теми або проблеми. У теорії сили RIG постулюється, що сила RIG для винних випробуваних у середньому сильніше, чим сила RIG для невинних. Тому складніше відволікти увагу винного випробуваного на порівняльні питання й відносно легше це зробити невинному випробуваному. Це сумісне з основним правилом вирішення CQT, а саме, більш сильні реакції на порівняльні питання в порівнянні з реакціями на контрольні питання вказують на відносно слабку силу RIG, що означає не винність випробуваного. І, зазвичай ж, протилежний результат указує на відносно сильну RIG, яка свідчить про винність випробуваного. Див.: Ginton (2009).

relevant question / релевантне питання

Питання, яке стосується тієї проблеми, яка насправді є предметом обстеження. Крім питань формату «Ви зробили це?», релевантні питання також можуть стосуватися доказів і питань типу «Ви знаєте хто?». Сильні релевантні питання формулюються у форматі «Ви це зробили?», тоді як релевантні питання середньої сили стосуються доказів або відомостей, які знає обстежуваний, наприклад, якщо він допомагав готувати й планувати злочин, допомагав злочинцям або знає їхні імена. Релевантні питання середньої сили також стосуються алібі обстежуваного або переносять його на місце злочину. Термін релевантне питання не застосовується до

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

тестів піки напруги й тесту приховуваної інформації. Замість цього, у цих форматах застосовуються терміни ключове або значиме питання. Релевантні питання іноді називаються питаннями по суті або, більш неформально, «гарячими».

reliability / надійність

Стабільність або послідовність вимірів. Дослідження надійності психофізіологічної детекції неправдивості часто вивчають рівень погодженості рішень у різних поліграфологів. Надійність оцінок різних експертів характеризує погодженість висновків різних поліграфологів. *Комплексна надійність (між фахівцями)* означає згоду екзаменаторів, тоді як *погодженість оцінок (експертний аналіз)* (надійність тестування-перевірки) відноситься до екзаменаційної угоди з його або її власними рішеннями при оцінці діаграм у різний час. Надійність - це не те ж саме, що й достовірність, що означає точність. Техніка не може бути більш ефективною, чим надійна, оскільки надійність стримує достовірність. Однак метод може мати високу надійність без високої точності, хоча зворотне буде невірним.

relief tracing / крива реакції

Сегмент кривої фізіологічних даних, на якому видна наявність збудження (гальмування).

resistance / опір

Захід здатності тіл перешкоджати проходженню через них електричного струму. Електричний опір шкіри - один з показників, який традиційно використовується в поліграфології. Опір і провідність - зворотні один одного поняття. Див.: Handler (2010).

resonance control / резонансний контроль

Опція регулювання деяких старих аналогових поліграфів, яка дозволяла поліграфологу регулювати діаметр пневматичної лінії кардіографа між внутрішніми мехами й зовнішньою муфтою. Це дозволяло змінювати амплітуду кривої пульсової хвилі.

respiration / подих

Один зі стандартних фізіологічних сигналів при тестуванні в ході проведення ПФД. Дихальні дані зазвичай одержують за допомогою пневмографа, розташованого навколо грудної клітки й черевної порожнини випробуваного. Фахівці ПФД історично оцінювали дані про рух подиху за допомогою суб'єктивного підходу, який ґрунтувався на наявності або відсутності різних шаблонів сигнатур, що вказують на обман. Оскільки подих більш легко контролюється, чим інша діяльність, зареєстрована на поліграфі, це одна з перших областей, у якій екзаменатори шукають показання протидії. Такі показання - це частий подих, дуже повільний подих, подих неправильної форми, гіпервентиляція й тактичне використання глибоких вдихів. У фізіології *подих* відноситься до руху газів через мембрани в легенях, а *вентиляція* -

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

це термін, який використовується для розширення й стиску грудної клітини під час подиху. Див.: Handler, Reicherter, Nelson, & Fausett (2009).

respiratory amplitude (RA) / амплітуда подиху

Одна з декількох характеристик кривих подиху. Придушення амплітуди - надійний показник збудження симпатичної нервової системи й один з тих показників, які поліграфологи аналізують при детекції неправдивості. Цей принцип припускає, що схема подиху стабільна. *Примітка: амплітуда - величина дихальної кривої від нуля до максимуму. Амплітуда позитивна - максимальне відхилення кривої від нульової лінії нагору. Амплітуда негативна - максимальне відхилення кривої лінії вниз.*

Respiratory blood pressure fluctuations (RBPF) / коливання дихального артеріального тиску

Пульсові хвилі, спостережувані в каналі кардіографа під час тестування в ході проведення ПФД. Під час подиху вазоконстрикторі нейрони активуються у фазі вдиху, що приводить до ритмічної вазоконстрикції кровоносних судин, що контролюють кров'яний тиск. Збільшення вазомоторного звуження приводить до збільшення артеріального тиску. Крім того, глибокий подих приводить до негативного тиску у палії вени, що приводить до збільшення кровотока. Збільшення кровотока приводить до більшого «попереднього навантаження» (кількості крові, що вертається в праву сторону серця) або кінцю диастолічного обсягу, що приводить до збільшення артеріального тиску. Дихальна синусова аритмія (RSA) приводить до збільшення частоти серцевих скорочень під час циклу вдиху. Збільшення частоти серцевих скорочень приводить до збільшення серцевого викиду, що, у свою чергу, приводить до збільшення артеріального тиску. Коли випробуваний уживає навмисну спробу контролювати свій подих, можна чекати загострення будь-якої циклічної форми хвилі в серцево-судинному каналі. Синхронне підвищення й зниження відносного кров'яного тиску цілком можливо є результатом будь-якої комбінації цих фізіологічних факторів. Див. Handler & Reicherter (2008).

respiratory cycle time (RCT) / тривалість циклу подиху

Одна з декількох характеристик кривих подиху. Тривалість циклу подиху розраховується як час або лінійна відстань на поліграми між двома максимумами подиху, поділене на той же показник двох піків подиху після усної відповіді обстежуваного. Низьке співвідношення означає, що цикл подиху довше після пред'явлення стимулу, а тому симпатична нервова система перебуває в стані збудження. Цей принцип припускає, що схема подиху стабільна.

respiration line length (RLL) / довжина лінії подиху

Показник, який обгинає криву подиху. Це лінійний вимір довжини хвилі подиху за конкретний період часу. RLL має зворотний зв'язок з активацією симпатичної нервової системи, тому що типова дихальна реакція на стимуляцію або орієнтацію - зниження частоти й амплітуди подиху. Цей показник був уперше

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

описаний у літературі доктором Ховардом Тіммом, і декілька досліджень підтвердили обґрунтованість застосування цього показника при детекції неправдивості. Використання RLL як критерію неправдивості припускає, що схема подиху стабільна. Див.: Timm (1982).

respiratory sinus arrhythmia (RSA) / аритмія дихальна синусова

Зміни серцевого ритму, безпосередньо пов'язаного з подихом; повільніше під час вдиху й швидше під час видиху.

rise time / час наростання

Період від початку реакції до її найвищої амплітуди.

response onset window / вікно початку реакції

Початок періоду після виникнення питання, у якому фізіологічні реакції розглядаються для аналізу й підрахунку балів.

Rusichi Barrier-14 / поліграф Бар'єр-14

Поліграф, виготовлений у Росії.

sacrifice relevant question / жертвне релевантне питання

Питання, яке було розроблений Клівом Бакстером і використовується в більшості варіантів техніки зонового порівняння і інших методах. Жертвне релевантне запитання стосується того, чи наміряється обстежуваний правдиво відповідати на всі питання, пов'язані з релевантною проблемою. Його ціль - відволікти на себе реакцію невинних підозрюваних, які часто реагують на пред'явлене першим релевантне питання. Жертвне релевантне питання не включається в числовий підрахунок балів. Його цінність оскаржується в незалежних дослідженнях. Див.: Capps, (1991); Horvath (1994).

salience / значимість

Стан або якість виділення щодо інших подразників. Це життєво важливий несвідомий процес, який допомагає організму ефективно використовувати обмежені ресурси уваги й сприяє виживанню. У теорії навчання значимість відноситься до сили взаємозв'язку між відповіддю й стимулом або результатом. Як правило, у міру збільшення інтенсивності результату інтенсивність реакції зростає. У рамках тестування ПФД інтенсивність збудження буде збільшуватися відповідно до стимулів, оскільки вони пов'язані із цілями, стандартами й відносинами суб'єкта.

scale of data / шкала даних

Існує 4 рівня даних. Номінальні дані - ті, які являють собою тільки імена або назви. Наприклад, номінальна інформація - номер соціальної страховки. Вона має значення, але з нею не можна провести ніяких математичних дій, крім внесення

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

відомості в таблицю. Наступний рівень даних - порядкові дані. Порядкові дані дозволяють виділити якийсь зміст із інтерпретації порядку даних, але не описують відстані між показниками. Наприклад, в Олімпійських іграх бали 8, 9 і 10 означають, що 10 краще 9, що, у свою чергу, краще 8. Однак вони не означають, що спортсмен, який одержав 9, виступив на 90% також добре, як той, який одержав 10, а той, який одержав 8, - на 80%. Інтервали між значеннями не однакові. Наступний рівень - інтервальні дані - мають цю властивість. Температурні шкали Фаренгейта і Цельсія - інтервальні. Відстані між значеннями однакові. Щоб відповідати вимогам четвертого рівня - пропорційні дані - повинен існувати абсолютний нуль. Нуль по шкалі Фаренгейта й Цельсія - не абсолютний нуль у розумінні повної відсутності тепла, а от у шкалі Кельвіна абсолютний нуль є, що робить її пропорційною шкалою. Інші пропорційні шкали включають системи вимірів відстані, ваги й швидкості. Шкала даних визначає, який тип статистичного тесту можна провести. Наприклад, рішення по поліграфологічному обстеженню відносяться до номінальних даних: тих, що свідчать про неправду, тих, що свідчать про правдивість або які непереконливі (хоча деякі фахівці стверджують, що якщо ці рішення засновані на балах, вони відносяться до порядкового рівня). Точні значення амплітуди реакції, затримки реакції й часу відновлення реакції - пропорційні дані, з якими можна проводити складні статистичні операції й застосовувати автоматичні алгоритми, щоб розрахувати достовірність.

scientific cradle / наукові ваги

Обладнання, розроблене Анджело Моссо (1896) для реєстрації дихальних і серцево-судинних реакцій на страх. Воно складалося з основи, на яку містилася платформа з лежачим на ній обстежуваним. За допомогою противаги платформа приводилася в стан балансу. Спеціальне обладнання фіксувало на закопченій мембрані зміни балансу платформи, яке супроводжувалося хвилястістю подиху й зміною концентрації кисню в крові організму.

screening examination / скринінгове тестування

Тестування на поліграфі, проведене при відсутності повідомленої ініціатором у відношенні тестуємого проблеми або обвинуваченні в злочині пов'язаному із приховуванням, тестуємим інформації, яка охоплює певні періоди часу. Скринінгове тестування може бути розроблене для дослідження як багатофакторного, так і одиночних типів негативної поведінки. Сила скринінгового тестування полягає в його корисності для одержання важливої інформації, яка найчастіше недоступна з будь-якого іншого джерела. Його слабкість полягає в тому, що це не такий потужний тест, як конкретний тест діагностики проблеми з точки зору кінцевого результату як валідного й надійного. Див.: Krapohl & Stern (2003).

Searching (or Probing) Peak of Tension (SPOT) / пошук (зондування) піку напруги

Тест «піка напруженості», у якому тестуємому не оголошують перевіірочні питання і який використовується для визначення інформації, прихованої виним

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

випробуванім. Заявки на цей формат включають визначення місцезнаходження викрадених речей, предметів або тіл потерпілих убивства, суму викрадених коштів готівкою або ім'я спілняка. На практиці тести SPOT часто не використовуються самі по собі, а скоріше є елементом постфактуму, коли обман встановлений за допомогою порівняльних питань або релевантних/іррелевантних тестів. Так само називається тестом типу В випускниками Кілера й *тестом піка напруги дослідницького типу* у Бакстера. Відсутні опубліковані дослідження, спрямовані на підтримку SPOT.

secondary track / вторинний трек

Один із чотирьох треків техніки квадратичного зонового порівняння, у якому також виділяють первинний, зовнішній і внутрішній треки. Вторинний трек складається з релевантного питання й виключаючого порівняльного питання можливої неправдивості, що не збігається за часом з релевантним, з яким він порівнюється. Див. Matte (1996).

selective enhancement / вибіркоче поліпшення

Опція регулювання електронного кардіографа в поліграфі фірми Лафайет (1979 р.), яка дозволяла вручну встановлювати фільтр верхніх частот за допомогою кнопки «контроль реакції» і фільтр низьких частот за допомогою кнопки «контроль вирізки».

sensitivity / чутливість

Показник здатності тесту діагностувати конкретні параметри. Математична чутливість може бути розрахована шляхом розподілу числа дійсних позитивних висновків на суму дійсних позитивних висновків і неправильних негативних висновків. При проведенні ПФД цей термін використовується для опису того, наскільки добре тест ідентифікує людину, що застосовує обман, у досліджуваній проблемі. Це показник «дійсних позитивних» результатів, що зазвичай виражається як десятковий (наприклад, чутливість 0,90 указує на конкретний тест, який ідентифікував 90% брехунів). *Примітка: наприклад, тест на неправду дозволяє діагностувати фізіологічні реакції, які супроводжують неправду, тільки якщо вони дуже сильні. Цей тест не можна назвати чутливим. Тест, який дозволяє ефективно діагностувати неправду, але помилково класифікує багатьох правдивих обстежуваних як брехливих, має високу чутливість, але низку специфічність.*

sensory nerves / сенсорні нерви

Див. Аферентні нерви. *Примітка: Сенсорні нерви (лат. nervus sensorius — нерви сенсорні) — нерви, які під дією подразників, працюють як біологічний датчик, що ухвалює зовнішній або внутрішній сигнал, обробляючи його у свій рефлексивно-передавальний сигнал у центральну нервову систему (наприклад, мозок). Сенсорні нерви, складені з волокон нерву, названі сенсорними волокнами.*

Senter Rules / правила Сентера

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Також називаються двоступінчасті правила, котрі застосовуються для однопроблемних тестів. Правила Сентера починаються з ухвалення рішення про загальний бал у справі. Якщо рішення буде непереконливим за загальним правилом оцінки, використовується другий етап, на якому враховуються оцінки балів. Чистий ефект правил Сентера полягає в зменшенні частки непереконливих результатів, не впливаючи на частку правильних рішень. Див.: Senter & Dollins (2002). *Примітка: правило Сентера - комбінація двох існуючих моделей ухвалення рішення, які використовуються в тесті зонового порівняння. В одній з існуючих моделей, яка умовно називається «3Т», рішення ухвалюється тільки на основі загальної суми балів, причому сума -6 і нижче відповідає висновку про наявність неправдивості, а сума +6 і вище відповідає висновку про відсутність неправдивості, а суми проміжних значень відповідають результату "Немає думки". В іншій моделі, яка називається умовно «3S», висновок - рішення ухвалюється на підставі сумарних балів трьох окремих пар питань і загальної суми балів. Загальна сума -6 і нижче або сума -3 і нижче по будь-якій парі питань відповідає висновку про наявність неправдивості. Сума +6 і вище або значення +1 і вище для всіх окремих пар питань відповідає висновку про відсутність неправдивості. У всіх інших випадках - результат "Немає думки". Два правила Сентера включають обидві існуючі моделі, і «3Т» і «3S» і є двоступінчастими. У умовній моделі «3Т3S» на першому етапі застосовується модель «3Т», і якщо виходить результат "Немає думки", то на другому етапі застосовується модель «3S». Senter & Dollins (2002) застосували ці чотири моделі до результатів 820 лабораторних обстежень і 799 польових обстежень, обрахованих «наосліп» 23 фахівцями. Враховуючи всі дані, застосування моделей «3Т3S» дозволило одержати на 8,3% більше вірних рішень, на 11,5% менше рішень "Немає думки" і на 3,1% більше невірних рішень, чим моделі «3Т» і «3S» окремо. Структура результатів лабораторних і польових обстежень була практично однаковою. Хоча застосування моделей «3Т3S» і «3S3Т» привело до більшої кількості невірних висновків, відсоток вірних висновків, не враховуючи варіант "Немає думки", був практично рівний 88,5% у середньому для моделей «3Т» і «3S» і 86,5% у середньому для моделей «3Т3S» і «3S3Т». Таким чином, застосування моделей «3Т3S» і «3S3Т» дозволяє досягти такого ж високого рівня вірних висновків, як і застосування моделей «3Т» і «3S», але при цьому значно знизити відсоток висновків "Немає думки".*

serrated respiration pattern / зубчастий малюнок подиху

Дихальний графік, на якому відображається вплив пульсу випробуваного у зв'язку близьким знаходженням датчиків подиху від серця. У деяких школах раптова поява або зникнення зубчастого малюнка, як відомо, заслуговує на увагу при проведенні ПФД в ході діагностики неправдивості, у той час як в інших це артефакт. Емпіричних досліджень по даному питанню на даний момент часу проведено не достатньо.

sexual history examination / обстеження сексуальної біографії

Форма обстеження злочинців, які скоїли злочин на сексуальному підґрунті, після винесення вироку (PCSOT), ціль якого - вивчити все життя обстежуваного і

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

його сексуальну поведінку до моменту винесення вироку. Іноді цей метод називають викриваюче обстеження. Див.: Cooley-Towel, Pasini-Hill, & Patrick (2000); Dutton, (2000); English, Pullen, & Jones (1996); Heil, Ahlmeyer, Mccullar, & Mckee (2000).

sexual offender monitoring / моніторинг (контроль поведінки) злочинців, які скоїли злочини на сексуальному підґрунті

Застосування поліграфа для того, щоб переконатися, що злочинці, які вчинили злочин на сексуальному підґрунті й звільнені умовно-достроково, дотримуються умов свого звільнення.

signal detection theory (SDT) / теорія виявлення сигналів

Теорія, що пояснює, як прийняти «оптимальне» рішення, якщо базова правда невідома. Якщо можна розрахувати вигоду й вартість вірних позитивних, неправильних позитивних, вірних негативних і неправильних негативних результатів, а також визначити ймовірність кожного з варіантів, то за допомогою теорії виявлення сигналів можна визначити оптимальні граничні значення для багатьох результатів. Це раціональний підхід до визначення граничних значень у поліграфології. Див. Swets (1995) і Green & Swets (1988).

signal value / значення сигналу

Значимість стимулу з точки зору обстежуваного. Питанню приписується зовнішня значимість, якщо воно зовні відрізняється від інших питань (набагато довше, чим інші, або зачитується більш голосним голосом). Питанню приписується внутрішня значимість внаслідок сприйняття обстежуваним його погрози для ситуації успішного проходження тестування. Завдання фахівця зробити так, щоб релевантні й порівняльні питання мали рівну зовнішню, але різну внутрішню значимість. Очікується, що для невинного обстежуваного більше внутрішнє значення будуть мати порівняльні питання, а для винного, більш високий внутрішній зміст - релевантні. Див. Handler & Honts (2007).

Significant Physiological Responses (SPR or SR) / значимі фізіологічні реакції

Назва, прийняте в програмах скринінгових поліграфологічних перевірок Уряду США для позначення показників, відповідних до результату «Виявлена неправда» у тестах конкретної проблеми. Ця альтернативна назва є наслідком розуміння того факту, що скринінгові (перевірочні) обстеження не мають абсолютну вірогідність, і тому результати краще формулювати у формі позначення наявності фізіологічного збудження, чим твердження про брехливість обстежуваного.

silent answer test (SAT) / тест мовчазних відповідей

Спеціальна процедура, при якій обстежуваного просять відповідати на запитання про себе внутрішньо, а не вголос. Деякі поліграфологи рекомендують застосовувати SAT для того, щоб уникнути викривлень кривих пневмографа

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

внаслідок порушень мови або встановити певні види протидії. Для того щоб переконатися, що обстежуваний вникає в зміст питання, деякі поліграфологи просять обстежуваних позначати свою реакцію легким кивком або хитанням голови. Якщо SAT включає рухи голови, то тест називається SAT Nod (Кивок). Див.: Horvath (1972).

single-issue examination / полиграфологічне обстеження конкретної проблеми

Іспит або скринінг-іспит на поліграфі, проведений у відповідь на один відомий або передбачуваний інцидент, у якому випробуваний підозрюється в причетності, або для розслідування можливої участі випробуваного в одній поведінковій проблемі, для якого немає відомого або передбачуваного інциденту. При використанні в скринінгу, тестування по одній проблемі зазвичай іде за багатопроblemним або змішаним тестуванням при перевірці на благонадійність із використанням методу послідовних бар'єрів.

situational comparison question / ситуаційне порівняльне питання

Питання, яке використовується для порівняння в модифікованій техніці релевантних/іррелевантних питань, і викликає фізіологічні реакції, порівнювані з реакціями на релевантні питання. Ситуаційні порівняльні питання - це відхід від звичайних аналогів у тому, що у випробуваний не стикається з питанням по якому він обманює або не впевнений. Скоріше, цей тип питання стосується того, як обстежуваний пов'язаний зі злочином, наприклад, чи мав він легальний доступ до грошей, які потім пропали, або чи був він останньою людиною, яка бачила потерпілу живу. Правдивий обстежуваний може відповістити на запитання, пов'язане зі злочином, яке не є релевантним, але із приводу якого обстежуваний може відчувати дискомфорт, тому що через це він може потрапити у число підозрюваних.

skin conductance (SC) / провідність шкіри

Загальний термін для двох екзосоматичних електродермічних феноменів: рівень провідності шкіри й реакція провідності шкіри. Див. Handler et al (2010). *Примітка: в останні роки поліграфологи нерідко відходять від терміну опору шкіри й віддають перевагу показнику провідності шкіри.*

skin conductance level (SCL) / рівень провідності шкіри

Базальноклеточна провідність шкіри. SCL - це тонічний захід SC. Примітка: основний показник вихідного стану тестуємого.

skin conductance response (SCR) / реакція провідності шкіри

Зміна електричної провідності шкіри, викликана стимулом. SCR є *фазисною реакцією*.

skin potential (SP) / шкіряний потенціал

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Загальний термін для позначення ендосоматичних електродермічних характеристик шкіри. Хоча в теперішній час цей показник не використовується, попередні лабораторні дослідження показали, що шкіряний потенціал - настільки ж адекватний критерій діагностики, як і шкіряний опір. Див. Handler (2010); Kircher & Raskin (1988).

skin potential level (SPL) / рівень потенціалу шкіри

Базальний електропотенціал шкіри. SPL - це *тонізуючий рівень*.

skin potential response (SPR) / реакція шкіряного потенціалу

Динаміка шкіряного потенціалу, що представляє інтерес як параметр психофізіологічної детекції неправдивості. Датчик для її виміру зазвичай закріплюється між передпліччям і піднесенням мізинця. На практиці термін "шкіряний потенціал" часто помилково використовувався в тих місцях, де насправді повинен був бути термін "опір шкіри", наприклад, у японській літературі. Опис наведений для попередження.

skin resistance (SR) / опір шкіри

Загальний термін для явищ рівня стійкості шкіри й резистентності шкіри. SR реєструється екзосоматичною і є основним засобом виявлення електродермальної активності протягом більшої частини історії ПФД до введення комп'ютеризованої апаратури з SC. Див. Handler (2010). Примітка: уперше описано було Ферре.

skin resistance level (SRL) / рівень опору шкіри

Тонізуючий рівень електричного опору шкіри.

skin resistance response (SRR) / реакція резистентності шкіри

Фазова реакція вимірюється електричним опором шкіри.

S-K-Y / тест «підозрюєте-знаєте-ви зробили»

Абревіатура – підозрюєте, знаєте, дія (це зробили Ви). Стандартизований варіант техніки зонового порівняння, яка входить у групу технік зонового порівняння Бакстера. У структурованому форматі S-K-Y дозволяє розширити масштаб тесту однієї проблеми, включивши в нього питання про другорядну причетність і знання. Разом з питаннями про пряму причетність типу «Ви застрелили Генрі Джонса?» можна використовувати інші релевантні питання середньої сили, наприклад, «Ви точно знаєте, хто застрелив Генрі Джонса?», або питання третього порядку, наприклад, ті, які переносять обстежуваного на місце злочину, або питання про адресу місця, де він перебував під час злочину (алібі), або про те, чи знав він заздалегідь про злочин. Як і у випадку з дослідницьким тестом, через змішання різних релевантних питань можна застосовувати тільки вертикальні методи обрахунку балів з 7- позиційною шкалою.

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

smoked drum recording / запис на копченому барабані

Графічне зображення на обертовій стрічковій діаграмі. Циліндр обертався папером, який був покритий сажею, отриманої жовтим полум'ям. Запис фізіологічних даних випробуваного проводилася стилусом (ручка у вигляді невеликої металевої або пластикової палички зі спеціальним силіконовим наконечником) на папері, у який був обгорнений циліндр, який обертався з обраною швидкістю. Для зберігання запису поліграми використовувався лак.

smooth muscles / гладкі м'язи

Усі м'язи, що мимоволі скорочуються, щоб брати участь в автономних функціях, за винятком серця. Гладкі м'язи розташовані в сечовому міхурі, кишковому тракту й кров'яних судинах. Їх також називають гладкою мускулатурою.

Spearman Rank Correlation / коефіцієнт рангової кореляції Спірмена

Статистичний метод оцінки кореляції між даними порядкового рівня (див. *Шкалу даних*). Цей метод можна використовувати для аналізу погодженості різними експертами оцінок даних рангів, наданих питанням різними оцінювачами.

specificity / специфічність

Термін, який використовується в науковій літературі для позначення вибіркової тесту. Специфічність характеризує здатність тесту відокремлювати один елемент розслідування від інших незалежно від ступеня їх подібності. Специфічність тесту визначає його ефективність. Наприклад, якщо тест психофізіологічної детекції неправдивості дозволяє діагностувати неправду в 100% випадків, то артефакти класифікуються як неправда. Специфічність і чутливість тесту обмежують його достовірність.

specific issue polygraph examination / поліграфологічне обстеження конкретної проблеми

Обстеження психофізіологічної детекції неправдивості однієї проблеми, яке практично завжди проводиться в рамках розслідування кримінального злочину й зазвичай стосується однієї проблеми. Іноді поліграфологи називають його конкретним, щоб відрізнити від періодичних перевірочних обстежень і перевірок кандидатів на роботу на загальну благонадійність.

Specific Physiological Response (SPR) / значима фізіологічна реакція

Назва, прийняте в програмах поліграфологічних перевірок Уряду США для позначення показників, які відповідають результату «Виявлена неправда» у тестах конкретної проблеми. Ця альтернативна назва є наслідком розуміння того факту, що перевірочні обстеження не мають абсолютної достовірності, і тому результати краще формулювати у формі позначення наявності фізіологічного збудження, чим твердження про брехливість обстежуваного. Див. «Обман».

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

specific point countermeasures / протидія конкретного моменту

Спроба обдурити поліграф, викликаючи в себе фізіологічні реакції на певні питання. Найчастіше обстежувані під час порівняльних питань починає контролювати подих, заподіювати собі біль, таємно напружувати м'язи та іноді використовувати накладення ментального образу. Див.: Honts & Amato (2002).

sphygmograph / сфігмограф

Прилад для графічної реєстрації артеріального пульсу й артеріального тиску. Більш точний термін для каналу *кардіографа* в ПФД.

sphygmomanometer / сфігмоманометр

Анероїдний датчик, який використовується для реєстрації тиску повітря в манжеті. Тиск в закритій системі сфігмоманометра свідчить про зміни відносного обсягу крові в тій частині тіла обстежуваного, на якій закріплений датчик.

spontaneous countermeasures / спонтанні заходи протидії

Зусилля, застосовувані випробуванним для внесення викривлень у проведення ПФД, до якого він заздалегідь не підготувався. Цей тип протидії показав себе в лабораторних дослідженнях неефективним. Див.: Honts & Amato (2002). *Примітка: спонтанний - мимовільний, що виникає без зовнішнього впливу.*

spontaneous response / спонтанна реакція

Будь-яка реакція організму, не пов'язана із пред'явленим стимулом. Часта поява спонтанних реакцій на поліграмах може свідчити про виражене загальне збудження. Також відома як неспецифічна реакція.

spot / спот

Наявність пари питань значимих і контрольних у серії питань тесту CQT.

spot analysis / аналіз спота

Числова оцінка релевантного питання шляхом порівняння його з даними контрольного питання, що перебуває не далі, чим на одну позицію зліва або з права від цього спота. Спот - це положення релевантного питання в послідовності тестових питань. Фізіологічні дані по перевірконому питанню (споту) порівнюються з фізіологічними даними по суміжному порівняльному (контрольному) питанню.

spot responder / реагуючий на спот

Обстежуваний, який має схильність фізіологічно реагувати на запитання просто через його місце розташування в серії питань, а не через зміст. Через можливість такого феномена в деяких техніках положення релевантних питань змінюється.

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

SPS-2000 / поліграфологічна супер система 2000

Комп'ютерний поліграф, виготовлений у Китайській народній республіці. Китайці використовували «SPS» для позначення «Super Polygraph System» англійською мовою.

stable / стабільний

Не підданий або слабо підданий змінам. Протилежне поняття: лабільний.

staircase respiration / сходовий подих

Вираження для картини подиху, при якій вершини інгаляційних циклів рухаються вище або нижче з кожним наступним циклом, утворюючи характерний вид «сходів». Збільшення амплітуди подиху називається висхідним гнобленням подиху, у той час як протилежний малюнок є спадним гнобленням подиху. Ці шаблони вважаються діагностичними ознаками в деяких системах оцінки.
Примітка: під гнобленням подиху розуміють недостатність легеневої вентиляції.

standard deviation / стандартне відхилення

Статистичний термін для позначення стандартизованого розкиду значень. Коли значення згруповані близько друг від друга, стандартне відхилення невелике, а якщо вони перебувають далеко друг від друга, то відхилення буде більше. З математичної точки зору, стандартне відхилення - це квадратний корінь із дисперсії. Концептуально стандартне відхилення - квадратний корінь середнього квадрата відхилення від середнього математичного очікування.

statistic / статистика

Кількісний аналіз (виміру) явища. Існує кілька способів виміру вибірок, включаючи *середнє, стандартне відхилення й дисперсію*. Коли ці виміри беруться із цілої популяції, вони називаються *статистичними параметрами*.

statistical significance / статистична значимість

Вираження, що описує результат експерименту, який навряд чи став наслідком випадковості. Традиційно, граничні значення статистичної значимості ймовірності становлять 0,05 і 0,01.

stim marker / стимуляційний маркер

Див. Маркірувальник подій.

stimulation test / стимулюючий тест

Процедура, яку багато поліграфологів застосовують до або рідше між звичайними тестами. Одна із завдань стимулюючого тесту - продемонструвати обстежуваному, що поліграф «може визначити неправду», і в такий спосіб заспокоїти

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

невинного обстежуваного й підсилити хвилювання винного із приводу релевантних питань. Крім цього тест, що стимулює, дозволяє поліграфологу правильно відрегулювати датчики, перевірити місця їх кріплення й функціонування, а також познайомити обстежуваного із процедурою тестування. У всіх стимулюючих тестах використовується дуже схожий набір питань, які стосуються однієї проблеми, із приводу якої обстежуваного просять брехати. Існує кілька типів стимуляційних тестів. Найпоширенішими є: картковий тест, ознайомлювальний тест відомих чисел, сліпий числовий тест, контрольний тест і контрольний тест на відданість. Тести такого характеру використовувалися в минулому експертами по поліграфу з метою порівняння реакцій на стимуляційний тест із результатами релевантних питань по техніці релевантних/іррелевантних питань (R/I). Стимулюючі тести іноді називають стим-тестами. *Примітка: по своїй суті це тест «максимальної напруги» на просту приховану інформацію.*

stimulus irrelevant question / стимулююче іррелевантне питання

Питання, яке використовується в деяких перевірочних тестах для того, щоб визначити, чи здатний обстежуваний взагалі на фізіологічні реакції. Це питання застосовується тоді, коли реакції на релевантні питання, як і на контрольні, у тестах відсутні. Він може бути заданий у формі простого математичного питання, неправильно прочитаного звичайного іррелевантного питання й ін.

Stoelting Instruments / Столтинг інструментс

Компанія Столтинг із Чикаго, штат Іллінойс. Американський виробник аналогових і комп'ютерних поліграфів.

straight-through test (ST) / прямолінійний тест

Поліграфологічний тест Рейда зі стандартною послідовністю питань, зазвичай проведений перед іншими тестами. Є протилежністю *тесту змішаних питань Рейда (MQT)*. Див. Reid & Inbau (1977).

strain gauge / тензодатчик

Як правило, будь-яке обладнання (датчик), що змінює опір при зміні його довжини в межах твердого тіла. У ПФД подих іноді реєструється за допомогою пневматичних тензодатчиків, розташованих навколо грудної клітки або живота, або в обох місцях.

striated muscles / поперечносмугасті м'язи

Містить у собі всі кістякові м'язи, які (під дією свідомості) скорочуються, а також серцевий м'яз, який відповідає за м'язову активність серця. Також називаються *смугасті м'язи*.

stroke volume (SV) / обсяг крові

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Обмірювана кількість крові, що викидається із серця при кожному ударі (поштовху). *Примітка: кількість крові в органі або кінцівці, яке зазвичай реєструється у вигляді відносного збільшення або зменшення окружності. Це явище пов'язане з хімічними й нейронними механізмами, такими як скидання крові до основних груп м'язів у процесі активації симпатичної нервової системи.*

strong relevant question / сильне релевантне питання

Питання дії в ПФД, яке торкається безпосередньо самої суті досліджуваної проблеми, цим і відрізняється від питань знання або співучасті.

subjective lie/truth question / питання суб'єктивної неправдивості/правди

Питання техніки позитивних контрольних питань, яка передбачає, що кожне питання задають два рази підряд. Обстежуваних просять зізнатися в здійсненні розглянутого злочину після першого зачитування питання, і заперечувати його після другого зачитування. Коли питання зачитується перший раз, його називають питанням суб'єктивної неправдивості, а в другий раз - питанням суб'єктивної правди. Див.: Driscoll, Honts & Jones (1987); Gordon & Cochetti (1982); Howland (1981); Reali (1978).

successive hurdles approach / метод послідовних бар'єрів

При проведенні перевірок благонадійності цей метод дозволяє максимізувати його точність у тому випадку, якщо базові рівні не збалансовані або дуже низькі. Наприклад, якийсь державний орган дуже зацікавлений у тому, щоб довідатися дані про минулі вчинки кандидатів на роботу, про такі вчинки, які дуже складно виявити будь-яким іншим методом, крім поліграфа. З одного боку, можна прийняти рішення провести обстеження однієї проблеми по всіх областях, що цікавлять. Якщо таких областей 2-3, цей підхід може бути ефективний, але якщо їх більше, це зажадає дуже багато ресурсів. При застосуванні альтернативного методу послідовних бар'єрів кожний кандидат спочатку пройде обстеження декількох проблем. Хоча в обстеженні декількох проблем рівень неправильних позитивних результатів (помилковий висновок про брехливість) вище, чим в обстеженні однієї проблеми, у них дуже низький рівень неправильних негативних результатів. Якщо після обстеження декількох проблем був зроблений висновок, що обстежуваний правдивий, поліграфологічні обстеження для нього закінчуються. Однак якщо будуть виявлені ознаки неправдивості, обстеження продовжаться. На другому етапі буде проведено обстеження однієї проблеми по тій темі, щодо якої в поліграфолога виникли сумніви під час обстеження декількох проблем. Обстеження однієї проблеми мають набагато більшу розпізнавальну силу й дозволять підтвердити або спростувати підозри поліграфолога. Таким чином, більш витратні по ресурсах тести однієї проблеми будуть проводитися для меншої групи обстежуваних, які не змогли успішно пройти обстеження декількох проблем. У результаті двоетапного процесу буде досягнута більш висока точність без додаткових витрат ресурсів. Див.: Krapohl & Stern (2003); Meehl & Rosen (1955).

Summers, Walter / Саммерс, Уолтер

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Один з перших дослідників тестів детекції неправдивості, який використовував для підтвердження правдивості або брехливості обстежуваного обладнання фіксує електродермальні реакції й набір структурованих тестів. У. Саммерс застосовував «емоційні стандарти», які багато в чим схожі на сучасні порівняльні (контрольні) питання. Див.: Summers (1939).

superdampening concept / концепція супер загасання

Запропонована Клівом Бакстером, згідно з якою, якщо обстежуваний більше турбується, що поліграфолог задасть не обговорене раніше питання по темі, що не стосується поточного розслідування, його загальна здатність до реакції на релевантні й порівняльні питання буде ослаблена. Це теорія загальноприйнята, хоча наявні дані говорять про те, що цей ефект або незначний, або взагалі не існує. Див.: Backster, (1964); Capps, Knill, & Evans (1993); Honts, Amato, & Gordon (2000); Krapohl (2001); Matte (2001).

suppression / придушення (зменшення сили реакції)

Позначення першої дихальної реакції на орієнтацію або збудження, що характеризується тим, що подих стає менш глибоким і більш повільним, чим зазвичай. На кривій подиху в цей момент зменшується амплітуда, може змінитися коефіцієнт Вдиху/Видиху, і часто вповільнюється частота подиху. Ще на початку століття було встановлено, що придушення є надійним показником стресу й важливим критерієм для діагностики неправдивості.

surreptitious respiration tracing / схована реєстрація подиху

Реєстрація подиху, обстежуваного в той момент, коли він про це не підозрює. Часто, хоча й не завжди, це робиться безпосередньо перед або відразу після проведення тесту. Криві схованого запису подиху допомагають визначити, чи змінював обстежуваний свою манеру подиху під час тестування. Виявлені відмінності можуть бути ознакою протидії. Наприклад, можна підрахувати кількість циклів подиху й розглядати їхню форму під час предтестової бесіди, поки тестуємий чимсь зайнятий, наприклад, коли читає форму інформованого згоди або поки поліграфолог регулює датчики електродермальної активності.

Suspicion-Knowledge-Guilt Test (SKG) / тест «підозра-знання-вина» Матте

Методика використовувалася для попереднього виявлення підозрюваних, які могли мати пряме або непряме відношення до злочину, розслідуваного слідством, або які-небудь приховувані знання, пов'язані зі злочинном. Вона використовується перед CQT у якості інструмента для скринінгу, коли є декілька підозрюваних і, можливі, різні рівні співучасті злочинців. SKG також містить у собі деякі з порівняльних питань, використовуваних у техніці квадратичного зонового порівняння. Розроблений Джеймсом Матте. Див. Matte (1996).

sympathetic nervous system / симпатична нервова система

Тораколумбарна частина вегетативної нервової системи, яка одностайно бере участь у реакції на стимули, що викликають збудження. Більшість симпатичних нервів беруть участь у виділенні адреналіну й готують організм до реакції на підвищені навантаження. Активація симпатичної нервової системи приводить до збільшення відтоку крові від серця, виробленню глюкози й епінефріна, розширенню зіниць і початку інших підготовчих реакцій. Потові залози інервуються симпатичними нервами, закінчення яких при збудженні виділяють ацетилхолін, тобто є холінергічними, подібно парасимпатичним (див. вегетативна нервова система). *Примітка: виділяючи велику кількість поту, потові залози регулюють тепловіддачу, виводять із організму продукти азотистого обміну й солі лужних металів, головним чином хлористий натрій, змочують поверхню шкіри.*

sympathetic chain / симпатичний ланцюг

Система з 21-22 пар гангліїв, розташованих у грудній і черевній областях, і є місцем синапса між до- і постгангліонарними симпатичними нервовими волокнами (нейронами). Є одне помітне виключення – не має постгангліонарного симпатичного нерву у внутрішній мозковій речовині надниркової залози.

sympathomimetic / симпатомиметичний

Препарати, які імітують дію симпатичних постгангліонарних нервів або їх нейротрансмітерів.

symptomatic question / симптоматичне питання

Тип питань, розроблений Клівом Бакстером, який використовується для визначення, боїться чи ні обстежуваний, що поліграфолог задасть йому не обговорюване заздалегідь питання по якійсь сторонній темі. Наприклад, «Ви боїтеся, що в тесті я задам Вам питання, яке ми не обговорили?». Передбачається, що ця недовіра до поліграфолога послабить реакції обстежуваного на інші питання тесту. Симптоматичні питання широко використовуються, хоча сучасні дослідники усе більше схиляються до того, що ніякого ефекту вони не мають. Див.: Backster (2001a); Honts, Amato, & Gordon (2000); Krapohl & Ryan (2001); Matte (2001).

synapse / синапс

Місце контакту (з'єднання) між нервовими волокнами. Область, у якій нервові імпульси передаються від одного нерву до іншого. Нейротрансмітери перебувають у везикулах одного нейрона й вивільняються аксоном у синапс, щоб хімічно індукувати наступний нейрон або орган для відповіді.

systole / систола

Фаза серцевого циклу, що полягає у послідовно протікаючих скороченнях м'язів передсердя і желудочков серця. Систола лівого желудочка приводить до відтоку крові із серця в аорту, правого - у легеневі артерії. Систолу можна підрозділити на 3 основних компонента: період перед вигнанням, вигнання й

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

розслаблення. Пік систоли лівого желудочка представлений на традиційній поліграмі як найвища вертикальна крапка на пульсовому волнезапису.

systolic blood pressure / систолічний кров'яний тиск

Сила, що прикладається кров'ю до стінки артерій на висоті скорочення желудочков. Також називається *максимальним тиском* і виражається в міліметрах ртуті (мм рт.ст.). *Примітка: так само може називатися артеріальний тиск максимальний, систолічний артеріальний тиск, систолічний тиск.*

t test / Т тест

Статистичний тест часто використовується з невеликими зразками (коли число спостережень менше 30), щоб визначити, чи відрізняється середнє одного зразка від значення іншого.

Takei / Такей

Японський виробник аналогових поліграфів.

Tachycardia / тахікардія

Підвищена часта серцевих скорочень, більше 100 ударів у хвилину. Тахікардія може виникати внаслідок отруєння, дії медикаментів, певних захворювань, і також у моменти хвилювання або збудження. Часте серцебиття є нормальним для дуже молодих людей і для дорослих у момент фізичних вправ. Хоча сама по собі тахікардія не є критерієм психофізіологічної детекції неправдивості, поліграфологи стежать за частотою серцебиття, тому що вона може свідчити про застосування фармакологічних заходів протидії або ненормальному рівні напруги.

tachypnea / тахипное

часте дихання (хекання), без зміни його глибини.

target intensity / цільова інтенсивність

Змінна, розглянута екзаменаторами в рейтингу й виборі тестових проблем (цілей), а також у послідовності тестових питань при багатотемному тестуванні. Передбачається, що найбільші переживання винного випробуваного будуть спрямовані на питання, що стосуються найбільш значимих питань тестування - тих, які мають найбільші негативні наслідки для випробуваного, - з меншим або відсутньою увагою до перевірочних питань, у яких наслідки виявлення неправдивості відносно менш важливі для випробуваного, таким як дрібні правопорушення. *Примітка: закон інтенсивності – це закономірність між силою реакції й інтенсивністю стимулу: чим сильніше стимул, тим сильніша реакція. У психофізіологічній детекції неправдивості сила реакції використовується для виявлення того типу питань, які найбільше зачіпають обстежуваного або загрожують йому. Залежність величини релаксації від сили стимулу не лінійна. Див. закон Вебера-Фехнера.*

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

taxonomy / таксономія

Система класифікації за певним критерієм. Типологія. Таксономія використовується для об'єднання концепції або феноменів у змістовні групи. У теперішній час у психофізіологічній детекції неправдивості існують таксономії технік, систем обрахунку балів й заходів протидії.

technique / техніка

Уся практична робота, проведена в ході проведення психофізіологічного обстеження на поліграфі, включаючи попередній етап, підготовку питань, вибір формату тесту, необхідна кількість тестів, послідовність проведення тестування, правила обрахування й ухвалення остаточного рішення.

test / тест

У ПФД *тест* використовується для диференціації серії питань стосовно одиничного їх пред'явлення (іноді також може називається поліграма) під час фізіологічного запису тестування, який включений у процес ПФД. Вона також може відноситися до конкретних процедур у рамках технік, таким як тест «Так» або стимулюючий тест. Вираз «тест» був помилково використаний для позначення поліграфологічних технік, таких як техніка зонового порівняння або модифікована техніка загальних питань.

test data analysis (TDA) / аналіз тестових даних

Більш нове вираження для інтерпретації поліграфологічних діаграм, графіків, створених цифровими поліграфами, де фізіологічні дані відображаються на екранах комп'ютерів, а не на паперових смугах.

Test for Espionage and Sabotage (TES) / тест на шпигунство й саботаж

Скринінговий тестовий формат, який використовується деяким державними органами США для перевірок благонадійності. У ньому використовуються повторювані серії з релевантних питань і порівняльних питань навмисної неправдивості, а також традиційна 7- позиційна шкала оцінки. Див.: Reed (1994); Research Staff (1995;1998). Також див. «Скринінговий тест».

thenar eminence / піднесення великого пальця

Піднесення на долоні в основі великого пальця. Одне з оптимальних місць кріплення датчиків електродермальної активності, що воліється при проведенні ПФД. Див.: Handler (2010).

thermal imaging / тепловізор

Техніка, яка використовує камеру для запису електромагнітного теплового випромінювання тіла. Основа технології є те, що будь-який об'єкт із температурою вище 0 градусів Кельвін випромінює енергію в інфрачервоному (ИК) діапазоні. Хоча

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

інфрачервона енергія не може бути помічена людським оком, теплові камери обладнані для запису цієї форми енергії. Було показано, що можна зафіксувати зміни в теплових зразках на особі, які пов'язані з фізіологічним збудженням, а попередні дані свідчать про те, що тепловізор може розрізняти між правдивими тестуємими й брехунами ще краще, чим при використанні техніки порівняльних питань імовірної (можливої) неправдивості. Див.: Pavlidis, Eberhardt & Levine (2002); Pollina (2006); Pollina & Ryan (2003).

thoraco-lumbar division of autonomic nervous system / тораколюмбальний відділ автономної нервової системи

Анатомічне відділення вегетативної нервової системи (ANS), яке являє собою ділянки симпатичного відділу ANS (тобто нервів із грудний і черевний частин тіла). Це розташування 21-22 пар гангліїв (нервових вузлів), які становлять симпатичну нервову систему. *Примітка: симпатичні прегангліонарні нейрони перебувають у грудному й верхньому поперековому сегментах спинного мозку. Тому про симпатичну нервову систему іноді говорять, як про тораколюмбальний відділ автономної нервової системи.*

thumb transducer / передавач великого пальця

Датчик серцево-судинної активності, що складається із зовнішнього кільця й внутрішньої порожнини, у яку міститься великий палець. Порожнина надувається до невеликого тиску, і потім датчик фіксує зміни відносного кров'яного тиску у великому пальці. Через слабкість сигналу, застосування цього передавача можливо при наявності електронного посилення кардіографа.

time bar / тимчасові рамки

Метод обмеження змісту порівняльного питання так, щоб він не включав час, у який відбувся розглянутий інцидент. Зазвичай тимчасові рамки передують моменту злочину. Типові тимчасові рамки порівняльного питання можуть бути сформульовані так «До 25 років, Ви коли-небудь...» або «До 1998 року Ви коли-небудь...». Існує думка про те, що випробувані можуть плутати контрольні питання з релевантними, тимчасові рамки - один зі способів цього не допустити, щоб порівняльне (контрольне) питання стало також і релевантним. Однак дослідження не підтвердили цю гіпотезу. Див.: Amsel (1999); Podlesny & Raskin (1978); Horvath (1988); Horvath & Palmatier (2008). Також див. *порівняльне питання, що виключає.*

TiPi / голосовий аналізатор спектра

Аналізатор напруги в голосі. TiPi, який випускається з 2001 року, робить компанія «Немесиско». Більш ранні версії цього приладу: Верифікатор виробництва «Інтегритек Системз» і ТрастерПро виробництва фірми «Трастек». Прилад підходить для різних тестових методик, включаючи техніки психофізіологічної детекції неправдивості. Але точність даного приладу нижче звичайних контактних поліграфів. Див. *Аналіз напруги голосу.*

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

tone / тонус

Термін, використовуваний для опису виниклої реакції вільного автономного стану. *Примітка: лат. tons - натяг, напруга.*

tonic change / тонічна зміна

Зсув тонічного рівня на нову базову лінію, як правило, з відносно повільною швидкістю в порівнянні з фазними реакціями.

tonic level / тонічний рівень

Рівень базової лінії. Ця термінологія використовується в психофізіологічній детекції неправдивості для того, щоб відрізнити базовий рівень електродермальної реакції від короточасних реакцій, викликаних стимулом. Тонічні рівні в порівнянні з фазною активністю змінюються повільніше.

tonic response / тонічна реакція

Зсув тонічного рівня внаслідок реакції на певний стимул. Наприклад, регулювання рівня електродермальної тонічної складовій через зміну температури, зменшення частоти пульсу між нормальним, розслабленим і швидким подихом, який супроводжує збільшення швидкості ходьби. Тонічні реакції займають кілька секунд або хвилин, на відміну від фазових реакцій, які, як правило, дуже швидкі. Деякі експерти розглядають зміни тонічної активності як діагностичну інформацію в тестах «піка напруги», де зміна тенденції тонічної активності може сигналізувати про те, що значиме питання в серії пройшло. Незважаючи на часті анекдотичні повідомлення, науково-дослідні дані відсутні.

total chart minutes concept (TCMC) / концепція загального щохвилинного графіку

Відхилення у швидкості звикання для окремих фізіологічних параметрів психофізіологічної детекції неправдивості. Бакстер розрахував криву звикання для кожного з параметрів залежно від періоду часу, протягом якого ці параметри реєструвалися під час обстеження, і опублікував свій звіт в 1963 році. Він не привернув особливої уваги дослідників, і в теперішній час ця концепція не входить у програму навчання польових поліграфологів. Див.: Baskster (1963b; 2001b); Krapohl (2001).

tracing average / базова лінія

Рівень, від якого починають який-небудь відлік, основа, від якої відміряється коливання фізіологічної кривої й у якій немає ознак фізіологічного збудження. Також згадується у зв'язку з таким поняттям як *базовий рівень*.

tracing distortion / змішування графіків поліграм

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Контамінація (змішування) фізіологічних кривих поліграм, як правило, у наслідок руху випробуваного. Також згадується як *артефакт*.

track / трек

Пари питань поліграфологічного тесту, які використовуються для оцінки. Центральне поняття техніки квадратичного зонового порівняння. Див.: Matte (1996).

transducer / п'єзоперетворювач

Обладнання для перетворення енергії одного типу в енергію іншого типу. У ПФД перетворювач найчастіше використовується в контексті перетворення змін тиску (механічні переміщення) в електричні сигнали.

Traube-Hering-Mayer (THM) wave / хвиля Траубе-Герінга-Майєра

Ритмічні низькочастотні коливання серцебиття з періодом близько 0,1 Гц, які пов'язані із циклами зворотного зв'язку кров'яного тиску й за участю каротидних барорецепторів. Thm-Хвиля є складовим компонентом мінливості, вираженої в дихальній синусовій аритмії. Див. тонус блукаючого нерву.

tremograph / тремограф

Прилад для реєстрації тремору й один з ранніх методів детекції неправдивості. В 1936 Лурія припустив, що треміння можна використовувати як ознаку емоційного збудження. Його гіпотеза ґрунтувалася на теорії конфлікту (тобто несумісні емоції впливають на відповідні реакції організму). Див. *Теорія конфлікту*.

tri-zone / трьохзоновий

Некоректний термін, іноді використовуваний для ЗСТ із трьома спотами або релевантними питаннями. Див. *Методика зонового порівняння*.

Tri-Zone Indication-Remedy Table / таблиця симптомів і способів усунення несправностей у трьохзонівій системі

Методологія Бакстера, яка в режимі «першої допомоги» дозволяє швидко виявити й виправити будь-яку помилку або недолік техніці зонового порівняння.

true blue control test / дійсний синій контрольний тест

Стимуляційний тест трохи схожий на тест відомих чисел, за винятком того, що випробуваному задаються питання, які можуть бути як частково дійсними, так і частково неправдивими. Див. *Стимуляційний тест і тест із різнобарвними коробочками*.

true negative / достовірно негативний результат

Правильне рішення про те, що змінна інтересу відсутня (тобто точний результат ПФД - невинність).

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

true positive / достовірно позитивний результат

Правильне рішення про те, що змінна інтересу присутня (тобто точний результат ПФД – наявність неправдивості).

two-stage rules / двоступінчасті правила

Двоступінчасті правила функціонують із послідовним використанням правил Grand Total Rule, за яким ідуть правила Spot-Score. Проміжні оцінки не допускаються, щоб замінити загальний бал. Було показано, що двоступінчасті правила зменшують кількість непереконливих результатів без зменшення частки правильних рішень. Див. Правила Senter.

type A test / тест типу А

Див. *тест піка напруги відомого вирішення.*

type B test / тест типу В

Див. *тест піка напруги дослідницького типу, пошуковий тест.*

type I error / помилка I типу

Ймовірність отвергання вірної нульової гіпотези або ймовірність помилкового прийняття альтернативної гіпотези. Позначається грецькою буквою альфа й у ПФД розглядається як помилково позитивний результат тесту.

type II error / помилка II типу

Ймовірність не отвергання помилкової нульової гіпотези. Позначається грецькою буквою бета й розглядається як результат помилково негативний по тесту.

United States Army Military Police School (USAMPS) / Школа військової поліції армії США

З 1951 по 1986 роки - центр навчання психофізіологічної детекції неправдивості поліграфологів федерального уряду США. У теперішній час називається Національним центром оцінки достовірності (NCCA).

United States v Frye / Сполучені Штати Америки проти Фрай (правило Фрая)

В 1923 році доктор Вільям Марстон провів тестування на брехливість Джеймса Альфонзо Фрая за допомогою методу переривчастого кров'яного тиску Марстона. Марстон уважав, що Фрай не брехав, коли відмовився від свого визнання в вбивстві відомого лікаря з Вашингтона. На суді адвокати Фрая спробували добитися включення результатів обстеження на поліграфі в матеріали справи як доказ, але безуспішно. Так зване Правило Фрая звучало в такий спосіб: показання експертів, засноване на наукових методиках, неприпустимі в суді, якщо техніка не є

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

загально визнаною у відповідному науковому співтоваристві як надійна. Згодом це правило застосовувалося в багатьох регіонах для заборони обліку даних психофізіологічної детекції неправдивості в суді. Правило Фрайя було скасовано Федеральним правилом 72, процитованим у справі Дауберт проти Меррелл Доу Фармасьютикалз Інкорпорейтед (1993 р.), скрізь, крім тих штатів, які не виконують федеральні правила про докази. Див.: Daubert v Merrell Dow Pharmaceuticals, Inc (1993); Stern & Krapohl (2003).

Utah Probable Lie Technique (UPLT) / техніка імовірнісної неправдивості Юта

Методика, розроблена дослідниками з Університету штату Юта, в 1970-х роках, початково перебувала під впливом тесту зонового порівняння Бакстера. Вона відрізняється від інших ZCT форматів тим, що контрольні питання не оточують два релевантні питання. Іншими специфічними характеристиками UPLT є: включення фотоплетизмографа; використання питань імовірної неправдивості; п'яти разове пред'явлення тесту, якщо після триразового пред'явлення тесту, аналіз поліграми буде викликати невпевненість у висновку; симетричне відсікання від +/-6. UPLT була визнана валідною в аналогових дослідженнях на випробуваних, які були запрограмовані на брехливе обвинувачення, і має більше рецензуємих публікацій, які підтримують даний тест, чим будь-які інші методи ймовірної неправдивості. Останнім часом розроблювачі техніки Юти також схвалили використання питань зі спрямованою неправдою замість питань імовірної неправдивості. Див.: Handler (2006); Raskin & Honts (2002).

vagal tone / тонус блукаючого нерву

Показник парасимпатичного впливу на серце, який вимірюється через відхилення інтервалів між ударами серця (інтервали R до R на електрокардіограмі). Ці відхилення, також відомі як дихальна синусова аритмія (RSA), які коливаються з тою же частотою, що й респіраторна діяльність. Зазвичай інтервал між ударами серця починається із вдиху й закінчується видихом. Є дослідження цього параметра як альтернативного показника стресу в контексті психофізіологічної детекції неправдивості. Див.: Miller (1994).

vagus nerve / блукаючий нерв

Десятий черепно-мозковий нерв, який здійснює іннервацію серця й інших внутрішніх органів.

vagus roll (or pattern) / блукаючий рух (шаблон)

Див.: коливання дихального артеріального тиску (RBPF).

validity / валідність (дійсність)

Точність. Є кілька типів достовірності. Конструктивна достовірність - показник того, у якому ступені тест вимірює те, що повинен вимірювати. Зовнішня

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

достовірність - показник генералізуемості результатів (лабораторного) дослідження на реальне життя. Хоча є й інші типи достовірності, саме ці два є центральним предметом досліджень психофізіологічної детекції неправдивості.

Valsalva's maneuver / прийом Вальсальви

Приймання полягає в спробі зробити сильний видих при затиснутому роті й носі, і зімкнутих голосових зв'язках, тобто примусове видихання через закриту голосову щілину для підвищення внутрішнього черевного й грудного тиску. Це приводить до короткочасного підвищення кров'яного тиску й найчастіше також викликає фазну електродермічну реакцію. Тому що прийом Вальсальви може безпосередньо вплинути на фізіологічні записи каналів поліграфа при застосуванні в процесі тестування, він вважається заходом фізичної протидії. Прийом названий на честь італійського анатома XVIII століття Антоніо Марії Вальсальви.

variance / дисперсія

Стандартизований показник розкидання величини, який являє собою середнє квадратне відхилення від середньої величини. З математичної точки зору дисперсія дорівнює квадрату стандартного відхилення.

variable / змінна

В контексті науки про поведінку, змінні - це ті елементи, які впливають або на які щось впливає. Наприклад, звикання - це змінна, яка впливає на здатність до реакції.

variograph / варіограф

Термін, який іноді використовується в польській літературі для позначення поліграфа.

vasoconstriction / звуження кровоносних судин (вазоконстрикція)

Зменшення просвіту (перетину) кровоносних судин, особливо артеріол, внаслідок якого зменшується приплив крові до відповідної частини тіла. Під час активації симпатичної нервової системи в деяких частинах тіла, наприклад, шкірі, відбувається звуження кровоносних судин, і кров перенаправляється до основних рухових м'язів, щоб підготувати їх до реакції активного захисту. Деякі ліки впливають на вазоконстрикцію.

vasodilation / розширення кровоносних судин

Розширення обсягу (перетину) кровоносних судин, особливо артеріол, у результаті чого збільшується прилив крові у відповідну частину тіла. Розширення (вазодилатація) і звуження (вазоконстрикції) кровоносних судин контролюється автономною нервовою системою й піддається впливу деяких медикаментів.

vasomotor / вазомоторний

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Який відноситься до впливу гладких м'язів на внутрішній діаметр кровоносної судини. *Примітка: зухвале звуження або розширення кровоносних судин.*

ventilation / вентиляція

Регулярний рух грудної порожнини під час акту подиху.

vertical scoring system / вертикальна система обрахунку балів (підрахунку балів)

Метод числової оцінки, при якому споти обробляють попарно суб'єктивно, за допомогою порівняння релевантного й порівняльного питань. Вертикальна шкала використовується в пошукових й SKY тестах ZCT. Термін зазвичай використовується у протилежність *ранжуючому аналізу*.

voice stress analysis / аналіз напруги в голосі

Будь-яка аналітична система, ціль якої - визначити, чи є зміни голосової відповіді показником змін рівня напруги. Більшість технологій припускають аналіз частоти або амплітуди модуляції голосового сигналу по одному або декільком діапазонам частот. Акцент часто робиться на модуляції в діапазоні частоти 8-10 Гц, які називаються мікротремором. Після розробки першого аналізатора голосової напруги в 1971 році була створена велика кількість цих систем. Сьогодні ці прилади досить популярні, можливо, через їхню невисоку ціну й простоти у використанні в порівнянні з поліграфом. Однак немає жодного незалежного наукового дослідження, яке підтвердило б, що аналіз напруги в голосі може застосовуватися для оцінки брехливості людини. Тому Поліграфологічний інститут департаменту оборони США, одним з напрямків діяльності якого є вивчення всіх методів детекції неправдивості, не схвалив його застосування. Існуючі аналізатори психологічної напруги: Марко I і TiPi. Торговельні назви включають *Computer Voice Cmpec Analyzer (CVSA)*, *Lantern, Psychological Stress Evaluator (PSE)*, *TiPi, VSA Mark, Vericator, i Layered Voice Analysis (LVA)*.

voir dire / відбір присяжних

Французький термін, що означає «говорити правду». Це процес співбесіди із присяжними з метою виключення тих, хто може мати які-небудь упередження й зацікавленість у судовому процесі. Може мати так само вираження «попередня перевірка компетентності й неупередженості присяжних засідателів».

VSA Mark / аналіз напруги голосу

Обладнання для аналізу напруги в голосі. Серію VSA Mark, уперше випущену в 1979 році виробляє CCS International. Для роботи із приладом поліграфологу не потрібний спеціальний сертифікат. При роботі з VSA Mark використовуються не стандартні формати тестування, а вільна бесіда й відкриті питання. Результат виводиться на основі узагальнених числових даних. Див *аналіз напруги голосу*.

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Wheatstone bridge / місток Вітстона (місток опору)

Електрична схема, яка раніше використовувалася для виміру електродермальної активності. Цей метод припускає використання врівноваженої схеми, що вимірює опір, коли опір шкіри обстежуваного постійно порівнюється з відомим опором резисторів.

Winter, John / Уінтер, Джон

Перший відомий розроблювач системи обрахунку балів для інтерпретації поліграм детекції неправдивості. Його метод не одержав широкого поширення й у теперішній час представляє тільки історичну цінність. Див.: Winter (1936).

Yerkes-Dodson Inverted U / закон перевернутої «U» Йоркса-Додсона

В 1908 році Йоркс і Додсон висунули припущення, що взаємозв'язок між збудженням і якістю діяльності характеризується перевернутою «U». З посиленням збудження якість діяльності підвищується, поки не досягає деякого оптимального рівня, після якого починає знижуватися. Із цього закону можна зробити висновок, що обстежуваний, якої недостатньо збуджений, не буде в достатній мері реагувати на обстеження психофізіологічної детекції неправдивості, рівно, як і людина, яка відчуває занадто сильне збудження, теж не буде адекватно на нього реагувати.

Yes-No Technique / техніка «Так-Ні»

Уперше описана під цією назвою Річардом Голленом в 1969 році, ця техніка схожа на техніку позитивних контрольних питань. Див. *техніка позитивних контрольних питань*.

Yes Test / тест «Так»

Серія тестувань прописана Джоном Рейдом, у якому всі порівняльні питання виключені зі списку питань, і випробуваний відповідає тільки «так» на всі інші питання тесту. Цьому передує спеціальна інструкція, щоб відключити використання фізичних заходів протидії винними обстежуваними. «Так» тест особливо корисний для проведення з особами, які прагнуть успішно пройти перевірку на поліграфі, і, як правило, використовується тільки тоді, коли екзаменатор має підстави вважати, що випробуваний намагається використовувати заходи протидії.

You Phase / фаза «Ти»

Найдужчий і один з найбільше часто використовуваних варіантів техніки зонового порівняння Бакстера. Це стандартизований тест, який розглядає одну проблему й одну ступінь причетності. У нього входять 2 або 3 релевантних питання, сформульованих трохи по-різному, про одну проблему й одну ступінь причетності, причому формулювання релевантного питання повторюється в жертвовному релевантному питанні. Фаза «Ти» ZCT – дуже сильний метод, тому що чітко сконцентрований на фактично одному питанні. Приклад формулювання питань фази

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

«Ти»: жертвне релевантне питання - «Щодо того, застрелили Ви Генрі Джонса чи ні, чи збираєтеся Ви чесно відповідати на всі питання про це?»; релевантний 1 - «Ви застрелили Генрі Джонса?»; релевантний 2 - «Ви зробили той постріл, який привів до смерті Генрі Джонса?»; релевантний 3 - «У минулу п'ятницю ввечері Ви застрелили Генрі Джонса?».

zone / зона

Концепція, запропонована Клівом Бакстером. Зона - це 35-секундний відрізок на поліграмі, який починається з питання, що має виняткове психологічне значення для концентрації уваги тестуємого. У своїй техніці зонового порівняння Бакстер застосував цифрове кодування для трьох зон техніки зонового порівняння: червона, зелена й чорна. Червона зона - для релевантних питань, зелена - для порівняльних, чорна - для симптоматичних.

Zone Comparison Technique (ZCT) / техніка зонового порівняння

Методика ПФД, розроблена Клівом Бакстером, яка містить три зони (чорну, червону, зелену), з порівнянням реакцій між двома зонами (червоною й зеленою) для визначення правдивості або діагностики неправдивості. ZCT покликано являти загрозу для добробуту обстежуваних, незалежно від їхньої невинності або провини, і змусити їх зосередити свою увагу на запитанні (-ях) з певної зони. Є кілька різновидів даної техніки, у тому числі фаза «ти», дослідницький тест зонового порівняння Бакстера, тест «S-K-Y», федеральний метод зонового порівняння, тест зонового порівняння Юти. ZCT був першою технікою ПФД загального користування, в якій використовувався числовий аналіз. ZCT, імовірно, використовується найчастіше в судовій експертизі, чим будь-який інший формат тестів.

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

Література

- Abrams, S. (1977). A survey of attitudes on the guilt complex technique. *Polygraph*, 6(1), 123-124.
- Abrams, S. (1984). The penile plethysmograph: A new transducer used for detection and therapy with sexual deviation cases. *Polygraph*, 13(2), 198-201.
- Abrams, S. (1991). The directed lie control question. *Polygraph*, 20(1), 26-31.
- Abrams, S. (1999). A response to Honts on the issue of the discussion of questions between charts. *Polygraph*, 28(3), 223-228.
- Amsel, T.T. (1999). Exclusive or nonexclusive comparison questions: A comparative field study. *Polygraph*, 28(4), 273-283.
- Backster, C. (1963a). Anticlimax dampening concept. *Military Police Journal*, Oct, 22-23.
- Backster, C. (1963b). Total chart minutes concept. *Law and Order*, 11(10), 77-79.
- Backster, C. (1963c). *Standardized polygraph notepack and technique guide: Backster zone comparison technique*. Backster: New York.
- Backster, C. (1964). Outside "super-dampening" factor. *Military Police Journal*, Jan, 20-21.
- Backster, C. (2001a). Comments on Krapohl & Ryan "Belated look at symptomatic questions." *Polygraph*, 80(3), 213-215.
- Backster, C. (2001b). A response to Donald Krapohl's assessment of the Total Chart Minutes Concept. *Journal of the American Association of Police Polygraphists*, 1, 32-34.
- Barland, G.H., Honts, C.R., and Barger, S.D. (1989). The validity of detection of deception for multiple issues. *Psychophysiology*, 26(4a Supplement), 13 (Abstract).
- Barland, G.H., and Raskin, D.C. (1975). Psychopathy and detection of deception in criminal suspects. *Psychophysiology*, 12, 224 (Abstract).
- Battelle Memorial Institute. (2007). *Efficacy of prototype credibility assessment technologies: PCASS final report*. Prepared for the Defense Academy for Credibility Assessment. GS-23F-0011L. Ref No. MC-RRT-06-0036.
- Bell, B.G., Raskin, D.C., Honts, C.R., and Kircher, J.C. (1999). The Utah Numerical Scoring System. *Polygraph*, 28(1), 1-9.
- Ben-Shakhar, G. (1977). A further study of the dichotomization theory in detection of information. *Psychophysiology*, 14(4). 408-413.

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

- Benussi, V. (1914). Die atmungssymptome der luge (The respiratory symptoms of lying). *Archivfuer die Gesamte Psychologie*, 31, 244-273.
- Blackwell, N.J. (1998). *Polyscore 3.3 and psychophysiological detection of deception examiner rates of accuracy when scoring examination from actual criminal investigations*. DTIC AD Number A355504/PAA.
- Department of Defense Polygraph Institute, Ft. McClellan, AL. Printed in *Polygraph*, 28(2) 149-175.
- Blalock, B. (2009). Capitalizing on technology to increase standardization and reliability in a polygraph examination. *Polygraph*, 38(2), 154-166.
- Blalock, B., Cushman, B., and Nelson, R. (2009). A replication and validation study on an empirically based manual scoring system. *Polygraph*, 38(4), 281-288.
- Bradley, M.T., and Janisse, M.P. (1981). Accuracy demonstrations, threat, and the detection of deception: Cardiovascular, electrodermal, and pupillary measures. *Psychophysiology*, 18(3), 307-315.
- Burt, H.E. (1918). A pneumograph for inspiration-expiration ratios. *Psychological Bulletin*, 15(10), 325-328.
- Burt, H.E. (1921). The inspiration/expiration ratio during truth and falsehood. *Journal of Experimental Psychology*, 4(1), 1-23.
- Capps, M.H. (1991). Predictive value of the sacrifice relevant. *Polygraph*, 20(1), 1-6.
- Capps, M.H., Knill, B.L., and Evans, R.K. (1993). Effectiveness of the symptomatic questions. *Polygraph*, 22(4), 285-298.
- Capps, M.H., and Ansley, A. (1992). Comparison of two scoring scales. *Polygraph*, 21(1), 39-43.
- Cooley-Towell, S., Pasini-Hill, D., Patrick, D. (2000). The value of the postconviction polygraph: The importance of sanctions. *Polygraph*, 29(1), 6-19.
- Damphousse, K.R., Pointon, L., Upchurch, D., and Moore, R.K. (2007). *Assessing the validity of voice stress analysis tools in a jail setting*. Final report to the US Department of Justice. University of Oklahoma.
- Darrow, C.W. (1932). The behavior research photopolygraph. *Journal of General Psychology*, 7, 215-219.
- Daubert v Merrell Dow Pharmaceuticals, Inc. (1993). 509 U.S. 579, 125 1.Ed 2d 469.
- Dawson, M.E. (1980). Physiological detection of deception: Measurement of responses to questions and answers during countermeasure maneuvers. *Psychophysiology*, 17(1), 8-17.

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

- Dollins, A.B., Cestaro, V.L., and Pettit, D.J. (1998). Efficacy of repeated psychophysiological detection of deception testing. *Journal of Forensic Science*, 43(5), 1016-1023.
- Dollins, A.B., Krapohl, D.J., and Dutton, D.W. (1999). *A comparison of computer programs designed to evaluate psychophysiological detection of deception examinations: Bakeoff I*. Department of Defense Polygraph Institute, Ft. Jackson, SC. Dodpi99-R-0001, DTIC # ADA 379990.
- Driscoll, L.N., Honts, C.R., and Jones, D. (1987). The validity of the positive control physiological detection of deception technique. *Journal of Police Science and Administration*, 15(1), 46-50.
- Dutton, D.W., (2000). Guide for performing the objective scoring system. *Polygraph*, 29(2), 177-184.
- Dutton, D.W. (2000). Introduction. *Polygraph*, 29(1), 1-5.
- Easterbrook, J. A. (1959). The effect of emotion on cue utilization and the organization of behavior. *Psychological Review*, 66, 183-201.
- Ekman, P. (1992). *Telling lies: Clues to deceit in the market place, politics, and marriage*. W. W. Norton & CO.: NEW YORK.
- Elaad, E., and Ben-Shakhar, G. (1991). Effects of mental countermeasures on psychophysiological detection in the guilty knowledge test. *International Journal of Psychophysiology*, 11(2), 99-108.
- English, K., Pullen, S., and Jones, L. (Eds)(1996). *Managing adult sex offenders: A containment approach*. American Probation and Parole Association: Lexington, KY.
- Farwell, L.A., and Donchin, E. (1988). Event-related potentials in interrogative polygraphy: Analysis using bootstrapping. *Psychophysiology*, 25(4), 445 (Abstract).
- Farwell, L.A., and Donchin, E. (1991). The truth will out: Interrogative polygraphy ("lie detection") with event-related brain potentials. *Psychophysiology*, 28(5), 531-547.
- Fleiss, J.L. (1971). Measuring nominal scale agreement among many raters. *Psychological Bulletin*, 76(5), 378-382.
- Gardner, J.W. (1937). An experimental study of the Luria technique for detecting mental conflict. *Journal of Experimental Psychology*, 20(6), 495-506
- Gastwirth, J.L. (1987). The statistical precision of medical screening procedures: Applications to polygraph and AIDS antibody test data. *Statistical Science*, 2(3), 213-238.
- Geddes, L.A. (1974). What does the photoplethysmograph indicate? *Polygraph*, 3(2), 167-176.

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

- Ginton, A. (2009). Relevant Issue Gravity (RIG) strength - A new concept in PDD that reframes the notion of psychological set and the role of attention in CQT polygraph. *Polygraph*, 38(3). 204-217.
- Gordon, N.J. (1999). The Academy for Scientific Investigative Training's horizontal scoring system and examiner's algorithm system for chart interpretation. *Polygraph*, 28(1), 56-64.
- Gordon, N.J., and Cochetti, P.M. (1982). The positive control concept and technique. *Polygraph*, 11(4), 330-342.
- Gordon, N.J., and Cochetti, P.M. (1987). The horizontal scoring system. *Polygraph*, 16(2), 116-125.
- Gordon, N.J., Fleisher, W.L., Morsie, H., Habib, W., Salah, K. (2000). A field validity study of the Integrated Zone Comparison Technique. *Polygraph*, 29(3), 220-225.
- Gordon, J.J, Mohamed, F.B., Faro, S.H., Platek, S.M., Ahmad, H., and Williams, J.M. (2005). Integrated zone comparison polygraph technique accuracy with scoring algorithms. *Physiology & Behavior*, 87(2), 251-254.
- Green, D.M, and Swets, J.A. (1988). *Signal detection theory and psychophysics*. Peninsula Publishing: Los Altos, CA.
- Handler, M. (2006). Utah Probable Lie Comparison Test. *Polygraph*, 35(3), 139-149.
- Handler, M. (2010). An EDA primer for polygraph examiners. *Polygraph*, 39(2). 68-108.
- Handler, M. and Honts, C.R. (2007) Psychophysiological mechanisms in deception detection: A theoretical overview. *Polygraph*, 36 (4), 221-232.
- Handler, M. and Krapohl, D.J. (2007). The use and benefits of the photoelectric plethysmograph in polygraph testing. *Polygraph*, 36(1), 18-25.
- Handler, M., and Nelson, R. (2007). Polygraph terms for the 21st Century. *Polygraph*, 36(3), 157-164.
- Handler, M. and Nelson, R. (2008) The Utah approach to comparison question polygraph testing. *European Polygraph*, 2(2).
- Handler, M., Nelson, R., and Blalock, B. (2008). A focused polygraph technique for PCSOT and law enforcement screening programs. *Polygraph*, 37(2). 100-111.
- Handler, M., Nelson, R., Krapohl, D.J., and Honts, C.R. (2010). An EDA primer for polygraph examiners. *Polygraph*, 39(2), 68-108.
- Handler, M., Reicherter, J., Nelson, R. and Fausett, C.(2009). A respiration primer for polygraph examiners. *Polygraph*, 38(2) 130-144.

- Handler, M., and Reicherter, J. (2008). Respiratory blood pressure fluctuations observed during polygraph examinations. *Polygraph*, 37(4), 256-262.
- Handler, M., Rovner, L., and Nelson, R. (2008). The concept of allostasis in polygraph testing. *Polygraph*, 37(3), 228-233.
- Handler, M.D., Shaw, P. and Gougler, M., (2010). Some thoughts about feelings: A study of the role of cognition and emotion in polygraph testing. *Polygraph*, 39(3), 139-154.
- Harnsberger, J.D., Hollien, H., Martin, M.D., and Hollien, K.A. (2009). Stress and deception in speech: Evaluating Layered Voice Analysis. *Journal of Forensic Sciences*, 54(3), 642-650.
- Harrell, J.P, and Clark, V.R. (19&). Cardiac responses to psychological tasks: Impedance cardiographic studies. *Biological Psychology*, 20(4), 261-283.
- Harwell, E. (2000). A Comparison of 3- and 7-position scoring scales with field examinations. *Polygraph*, 29(2), 195-197.
- Heil, P., Ahlmeyer, S., Mccullar, B., and Mckee, B. (2000). Integration of polygraph testing with sexual offenders in the Colorado Department of Corrections. *Polygraph*, 29(1), 26-35.
- Holden, E.J. (2000). Pre- and post-conviction polygraph: Building blocks for the future - Procedures, principles and practices. *Polygraph*, 29(1), 69-115.
- Hollien, H., and Harnsberger, J. (2006). The use of voice security evaluations. *The Journal of Credibility Assessment and Witness Psychology*, 7(2), 74-78.
- Honts, C.R. (1987). Interpreting research on polygraph countermeasures. *Journal of Police Science and Administration*, 15(3), 204-209.
- Honts, C.R. (1999). The discussion of questions between list repetitions (charts) is associated with increased test accuracy. *Polygraph*, 28(2), 117-123.
- Honts, C.R. (2000). A brief note on the misleading and the inaccurate: A rejoinder to Matte (2000) with critical comments on Matte and Reuss (1999). *Polygraph*, 29(4), 321-325.
- Honts, C.R. (1996). Criterion development and validity of the CQT in field application. *Journal of General Psychology*, 123(4), 309-324.
- Honts, C.R., and Amato, S.L. (2002). Countermeasures. In M. Kleiner's (ed.) *Handbook of polygraph testing*, pp. 151-264. Academic Press: London.
- Honts, C.R., Amato, S.L., and Gordon, A. (2000). *Validity of outside-issue questions in the control question test*. Final report to the Dod Polygraph Institute, Grant no. N00014-98-1-0725. DTIC # ADA 376666.

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

- Honts, C.R., and Devitt, M.K., (1992). *Bootstrap decision making for polygraph examinations*. Department of Defense Polygraph Institute, Ft. McClellan, AL. Ddpi92-R-0002.
- Honts, C.R., and Driscoll, L.N. (1987). An evaluation of the reliability and validity of rank order and standard numerical scoring of polygraph charts. *Polygraph*, 16(4), 241-257.
- Honts, C.R., Raskin, D.C., and Kircher, J.C. (1994). Mental and physical countermeasures reduce the accuracy of polygraph tests. *Journal of Applied Psychology*, 79(2), 252-259.
- Honts, C.R., and Schweinle, W. (2009). Information gain in psychophysiological detection of detection in forensic and screening settings. *Applied Psychophysiology and Biofeedback*, 34, 161-172.
- Horowitz, S.W., Kircher, J.C., Honts, C.R., and Raskin, D.C. (1997). The role of comparison questions in physiological detection of deception. *Psychophysiology*, 34(1), 108-115.
- Horvath, F.S. (1972). The polygraph silent answer test. *Journal of Criminal Law and Criminology and Police Science*, 63(2), 282-293. Reprinted in *Polygraph*, 11(1), 100-113.
- Horvath, F.S. (1977). The effect of selected variables on interpretation of polygraph records. *Journal of Applied Psychology*, 62(2), 127-136.
- Horvath, F.S. (1978). An experimental comparison of the psychological stress evaluator and the galvanic skin response in detection of deception. *Journal of Applied Psychology*, 63(3), 338-344.
- Horvath, F.S. (1979). Effect of different motivational instructions on detection of deception with the psychological stress evaluator and the galvanic skin response. *Journal of Applied Psychology*, 64(3), 323-330.
- Horvath, F.S. (1988). The utility of control questions and the effects of two control question types infield polygraph techniques. *Journal of Police Science and Administration*, 16, 198-209.
- Horvath, F.S. (1994). The value and effectiveness of the sacrifice relevant question: An empirical assessment. *Polygraph*, 23(4), 261-279.
- Horvath, F.S., and Palmatier, J.J. (2008). Effect of two types of control questions and two question formats on the outcomes of polygraph examinations. *Journal of Forensic Sciences*, 53(4):889-99.
- Howland, D.P. (1981). Positive control question technique pre-test interview and chart interpretation. *Polygraph*, 10(1), 37-41.

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
 Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

- Iacono, W.G. (1991). Can we determine the accuracy of the polygraph tests? In J.R. Jennings, P.K. Ackles, & M.G.H. Coles (Eds) *Advances in Psychophysiology*, 4, 202-208. Jessica Kingsley Publishers: London.
- Ishida, J., and Sevilla, C.M. (1981). The friendly polygrapher concept and admissibility. *Polygraph*, 10(3), 175-178.
- Jones, E.E., and Sigall, H. (1971). The bogus pipeline: A new paradigm for measuring affect and attitude. *Psychological Bulletin*, 76(5), 349-364.
- Karpman, B. (1949). Lying - A minor inquiry into the ethics of neurotic and psychopathic behavior. *Journal of Criminal Law and Criminology*, 40(2), 135-157.
- Kircher, J.C., Kristjansson, S.D., Gardner, M.K., and Webb, A. (2005). *Human and computer decision-making in the psychophysiological detection of deception*. Final report to the U.S. Department of Defense. Salt Lake City: University of Utah, Department of Educational Psychology.
- Kircher, J.C., Packard T., Bell, B.G., and Bernhardt, P.C. (2003). Effects of deception on tonic autonomic arousal. *Polygraph*, 32(3), 166-187.
- Kircher, J.C., and Raskin, D.C. (1983). Clinical versus statistical lie detection revisited - through a lens sharply. *Psychophysiology*, 20(4), 452.
- Kircher, J.C., and Raskin, D.C. (1987). Comment: Base rates and the statistical precision of polygraph tests in various applications. *Statistical Science*, 2(3), 226-238.
- Kircher, J.C., and Raskin, D.C. (1988). Human versus computerized evaluations of polygraph data in a laboratory setting. *Journal of Applied Psychology*, 73, 291-302.
- Kircher, J.C., and Raskin, D.C., and Honts, C.R. (1984). Electrodermal habituation in the detection of deception. *Psychophysiology*, 21(5), 585 (Abstract).
- Kircher, J.C., Raskin, D.C., Honts, C.R., and Horowitz, S.W. (1995). Lens model analysis of decision making by field polygraph examiners. *Psychophysiology*, 32 SI, S45 (Abstract).
- Kircher, J.C., Woltz, D.J., Bell, B.G., and Bernhardt, P.C. (2006). Effects of audiovisual presentations of test questions during Relevant/Irrelevant polygraph examinations and new measures. *Polygraph*, 35(1), 25-54.
- Kozel, F.A., Johnson, K.A., Grenesko, E.L., Laken, S.J., Koze, S., Lu, X, Pollina, D., Ryan, A., and George, M.S. (2009). Functional MRI detection of deception after committing a mock sabotage crime. *Journal of Forensic Sciences*, 54(1), 220-231.
- Krapohl, D.J. (1996). A taxonomy of polygraph countermeasures. *Polygraph*, 25(1), 35-56.
- Krapohl, D.J. (1998). A comparison of 3- and 7- position scoring scales with laboratory data. *Polygraph*, 27(3), 210-218.

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
 Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

- Krapohl, D.J. (2000, Oct). An assessment of the Total Chart Minutes Concept with field data. *Journal of the American Association of Police Polygraphists*, 4, 31-37.
- Krapohl, D.J. (2001). A brief rejoinder to Matte and Grove regarding “psychological set” *Polygraph*, 30(3), 203-205.
- Krapohl, D.J. (2005). Polygraph decision rules for evidentiary and paired-testing (Marin Protocol) applications. *Polygraph*, 34(3) 184-192.
- Krapohl, D.J., and Cushman, B. (2006). Comparison of evidentiary and investigative decision rules: A replication. *Polygraph*, 35(1), 55-63.
- Krapohl, D.J., Dutton, D.W., and Ryan, A.H. (2001). The Rank Order Scoring System: Replication and extension with field data. *Polygraph*, 30(3), 172-181.
- Krapohl, D.J., Gordon, N.J., and Lombardi, C. (2008). Accuracy demonstration of the Horizontal Scoring System using field cases conducted with the Federal Zone Comparison Technique. *Polygraph*, 37(4). 263-268.
- Krapohl, D.J., and Mcmanus, B. (1999). An objective method for manually scoring polygraph data. *Polygraph*, 28(3), 209-222.
- Krapohl, D.J., McCloughan, J.B., and Senter, S.M. (2006). How to use the Concealed Information Test. *Polygraph*, 35(3), 123-138.
- Krapohl, D.J. and Norris, W.F. (2000). An exploratory study of traditional and objective scoring systems with MGQT field cases. *Polygraph*, 29(2), 1&-194.
- Krapohl, D.J., and Ryan, A.H. (2001). A belated look at symptomatic questions. *Polygraph*, 30(3), 206-212.
- Krapohl, D.J., Shull, K.W., and Ryan, A.H. (2002). Does the confession criterion in case selection inflate polygraph accuracy estimates? *Forensic Science Communications*. Available: iuiuiu.fbi.gov/ha/lab/fsc/backissue/julv2002/Tmpy593wmtph.htm.
- Krapohl, D.J., and Stem, B.A. (2003). Principles of multiple-issue polygraph screening a model for applicant, post-conviction offender, and counterintelligence testing. *Polygraph*, 32(4), 201-210.
- Krapohl, D.J., and Trimarco, J.R. (2005). Credibility assessment methods for the new century. *National Academy Associate*, 7(1), 8-9, 24, 32.
- Lacey, J. I. (1967). Somatic response patterning and stress: Some revisions of activation theory. In M. H. Appley & Trumbull (eds.), *Psychological Stress*. Appleton-Century-Crofts: New York.
- Luria, A.R (1930). The method of recording movements in crime detection. *Zeitschrift Fuer Angewandte Psychologie*, 35, 139-183. (Textin German).

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).
 Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

- Lykken, D.T. (1959). The GSR in the detection of guilt. *Journal of Applied Psychology*, 43, 385-388. Reprinted in 1979 in *Polygraph*, 7(2), 123-128.
- Lykken, D.T. (1998). *A tremor in the blood: Uses and abuses of the lie detector*. Plenum Trade: New York.
- Lynch, B.E., and Henry, D.R. (1979). A validity study of the psychological stress evaluator. *Canadian Journal of Behavioural Science*, 11(1), 89-94.
- Maclaren, V., and Taukulis, H. (2000). Forensic identification with event related potentials. *Polygraph*, 29(4), 330-343.
- Maclaren, V. (2001). A qualitative review of the Guilty Knowledge Test. *Journal of Applied Psychology*, 86(4), 674-683.
- Mangan, D.J., Armitage, T.E., and Adams, G.C. (2008). A field study on the validity of the Quadri-Track Zone Comparison Technique. *Physiology & Behavior*, 95, 17-23.
- Marin, J. (2000). He said/She said: Polygraph evidence in court. *Polygraph* 29(4) 299-304.
- Marin, J. (2001). The exclusionary standard and the “Litigation Certificate” program. *Polygraph*, 30(4), 288-293.
- Marston, W.M. (1917). Systolic blood pressure symptoms of deception. *Journal of Experimental Psychology*, 2(2), 117-163. Reprinted in *Polygraph*, 14(4), 289-320.
- Marston, W.M. (1938). *The lie detector test* Richard R. Smith: New York.
- Matte, J.A. (1976). A polygraph control question validation procedure. *Polygraph*, 5(2), 170-177.
- Matte, J.A. (1996). *Forensic psychophysiology using the polygraph: Scientific truth verification - Lie detection*. J.A.M Publications: Williamsville, NY.
- Matte, J. A. (2000). *Examination and cross-examination of experts in forensic psychophysiology using the polygraph*. J.A.M. Publications: Williamsville, NY.
- Matte, J.A. (2001). Comments on Krapohl & Ryan criticism of Capps, Knill & Evans research. *Polygraph*, 50(3), 216-217.
- Matte, J. A. (2002). *2002 supplement - Forensic psychophysiology using the polygraph*. J.A.M. Publications: Williamsville, NY.
- Matte, J.A., and Grove, R.N. (2001). Psychological set: Its origin, theory and application. *Polygraph*, 50(3), 196-202.
- Matte, J.A., and Reuss, R.M. (1989). A field validation study of the Quadri-Zone Comparison Technique. *Polygraph*, 18(4), 187-202.

- Matte, J.A., and Reuss, R.M. (1998). An analysis of the psychodynamics of the directed-lie control question in the control question technique. *Polygraph*, 27(1), 56-67.
- Matte, J.A., and Reuss, R.M. (1990). A field study of the "friendly polygraphist" concept. *Polygraph*, 19(1), 1-8.
- Meehl, P.E., and Rosen, A. (1955). Antecedent probability and the efficiency of psychometric signs, patterns, and cutting scores. *Psychological Bulletin*, 52(3), 194-216.
- Meiron, E., Krapohl, D.J., and Ashkenazi, T. (2008). An assessment of the Backster "Either-Or" rule in polygraph scoring. *Polygraph*, 37(4), 240-249.
- Miller, J.C. (1994). *Cardiovascular indices of guilty knowledge*. Department of Defense Polygraph Institute, Ft. McClellan, AL. Dodpi94-R-0016. DTIC AD Number A305954.
- Minor, P. (19&). *The modified relevant/irrelevant (MRI) technique*. Paper presented at the 20th annual seminar of the American Polygraph Association, Reno, NV.
- Murphy, K.R. (1987). Detecting infrequent deception. *Journal of Applied Psychology*, 72(4), 611-614.
- Nelson, R., Krapohl, D and Handler, M. (2008). Brute-force comparison: A Monte Carlo study of the Objective Scoring System version 3 (OSS-3) and human polygraph scorers. *Polygraph*, 37(3), 1&-215.
- Ohnishi, K., Matsuno, K., Arasuna, M, and Suzuki, A. (1976). The objective analysis of physiological indices in the field detection of deception. *Reports of the National Institute of Police Science*, 29, 181-188.
- Orne, M.T., (1973). Implications of laboratory research for the detection of deception. *Polygraph*, 2(3), 169-199.
- Osugi, A. (2011). Daily application of the Concealed Information Test: Japan. In (Verschuere, Ben-Shakhar & Meijer, Eds.) *Memory Detection: Theory and Application of the Concealed Information Test*. Cambridge University Press: New York.
- O'Sullivan, M. (2003). The fundamental attribution error in detecting deception: The boy who cried wolf effect. *Personality & Social Psychology Bulletin*, 29(10), 1316-1327.
- Patrick, C.J, and Iacono, W.G. (1989). Psychopathy, threat and polygraph test accuracy. *Journal of Applied Psychology*, 74(2), 347-355
- Patrick, C.J, and Iacono, W.G. (1991). Validity of the control question polygraph test: The problem of sampling bias. *Journal of Applied Psychology*, 76(2), 229-238.

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

- Pavlidis, I., Eberhardt, N.L., and Levine, J.A. (2002). Seeing through the face of deception. *Nature*, 415, 3.
- Petty, R., and Cacioppo, J. (1981). *Attitudes and persuasion: Classic and contemporary approaches*. William C. Brown: Dubuque, LA.
- Podlesny, J.A., (1993). Is the guilty knowledge polygraph technique applicable in criminal investigations?: A review of FBI case records. *Crime Laboratory Digest*, 20(3), 57-61.
- Podlesny, J.A., and Raskin, D.C. (1978). Effectiveness of techniques and physiological measures in the detection of deception. *Psychophysiology*, 15, 344-358.
- Podlesny, J.A., and Truslow, C.M. (1993). Validity of an expanded-issue (modified general question) polygraph technique in a simulated distributed-crime-roles context. *Journal of Applied Psychology*, 78(5), 788-797. Reprinted in *Polygraph*, 23(3), 195-218.
- Pollina, D.A., Horvath, F., Denver, J.W., Dollins, A.B., and Brown, T.E. (2008). Development of technologies and test formats for credibility assessment. In (Alexandra M. Columbus, Ed.) *Advances in Psychology Research*, 58, 1-36.
- Pollina, D., and Ryan, A.H. (2003). *The relationship between facial skin surface temperature reactivity and traditional polygraph measures used in the psychophysiological detection of deception: A preliminary investigation*. Dod Polygraph Institute, Ft. Jackson, SC. Dodpi02-R-0007. DTIC AD Number: ADA414911.
- Pollina, D. (2006). Emerging methods and measures for detecting stress and deception: Thermal imaging. *Journal of Credibility Assessment and Witness Psychology*, 7(2), 108-115.
- Raskin, D.C. (1976). *Reliability of chart interpretation and sources of error in polygraph examinations*. Report No. 76-3, National Institute of Law Enforcement and Criminal Justice, Law Enforcement Assistance Administration, U.S. Department of Justice (Contract No. 75-NI-99-0001). Department of Psychology, University of Utah
- Raskin, D.C., and Hare, R.D., (1978). Psychopathy and detection of deception in a prison population. *Psychophysiology*, 15, 126-136.
- Raskin, D.C., and Honts, C.R. (2002). The comparison question test. In: M. Kleiner's (ed.) *Handbook of polygraph testing*, pp. 1-47. Academic Press: London.
- Raskin, D.C., Kircher, J.C., Honts, C.R., and Horowitz, S.W. (1988). *A study of the validity of polygraph examinations in criminal investigation*. Final report to the National Institute of Justice, Grant No. &-IJ-CX-0040.

- Reali, S.F. (1978). Reali's positive control technique: A new concept of polygraph procedures. *Polygraph*, 7(4), 281-2&.
- Reid, J.E., and Inbau, F.E. (1977). *Truth and deception: The polygraph ("lie detector") technique* (2nd Ed.). Williams & Wilkins: Baltimore, MD.
- Reed, S. (1994). A new psychophysiological detection of deception examination for security screening. *Psychophysiology*, 31(Supplement 1), S80, (Abstract).
- Rosenfeld, J.P. (1998). Event-related potentials in detection of deception. *International Journal of Psychophysiology*, 30(1), 27. (Abstract).
- Ruch, F.L. (1948). *Psychology and life*. Scott Foresman: Chicago.
- Runkel, J.E. (1936). Luria's motor method and word association in the study of deception. *Journal of General Psychology*, 15, 23-37.
- Senter, S. M., and Dollins, A. B. (2002). *New decision rule development: Exploration of a two-stage approach*. (Dodpi01-R-0006). Fort Jackson, SC: Department of Defense Polygraph Institute.
- Senter, S.M., Waller, J., and Krapohl, D.J. (2008). Air Force Modified General Question Test validation study. *Polygraph*, 37(3), 174-184.
- Senter, S.M., Waller, J., and Krapohl, D.J. (2009). Validation studies for the Preliminary Credibility Assessment Screening System (PCASS). *Polygraph*, 38(2). 115-129.
- Senter, S.M., Weatherman, D., Krapohl, D.J., and Horvath, F.S. (2010). Psychological set or differential salience: A proposal for reconciling theory and terminology in polygraph testing. *Polygraph*, 39(2). 109-117.
- Shurany, T., Stein, E., and Brand, E. (2009). A field study on the validity of the Quadri-Track Zone Comparison Technique. *European Polygraph*, 1(7), 5-23.
- Stern, B.A., and Krapohl, D.J. (2003). The infamous James Alphonso Frye. *Polygraph*, 32(3), 188-199.
- Summers, W.G. (1939). Science can get the confession. *Fordham Law Review*, 8, 334-354.
- Swets, J.A. (1995). *Signal detection theory and ROC analysis in psychology and diagnostics: Collected papers*. Lawrence Erlbaum Associates.
- Swets, J.A., Dawes, R.M, and Monahan, J. (2000). Psychological science can improve diagnostic decisions. *Psychological Science in the Public Interest*, 1(1), 1-26).
- Swinford, J. (1999). Manually scoring polygraph charts utilizing the seven-position numerical analysis scale at the Department of Defense Polygraph Institute. *Polygraph*, 28(1), 10-27.

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

- Thorndike, E.L. (1920). A constant error on psychological rating. *Journal of Applied Psychology*, 4, 25-29
- Timm, H.W. (1982). Analyzing deception from respiration patterns. *Journal of Police Science and Administration*, 10(1), 47-51.
- Timm, H.W. (1991). Effect of posthypnotic suggestions on the accuracy of preemployment polygraph testing. *Journal of Forensic Sciences*, 36(5), 1521-1535.
- Trovillo, P.V. (1939). A history of lie detection. *Journal of Criminal Law and Criminology*, 29(6), 848-881 and 30(1), 104-119. Reprinted in *Polygraph*, 1, 46-74 and 151-160.
- Van Herk, M. (1990). Numerical evaluation: Seven point scale +/-6 and possible alternatives: A discussion. *The Newsletter of the Canadian Association of Police Polygraphists*, 7(3), 28-47.
- Vendemia, J.M.C. (2002). Hobson's choice: The relationship between consequences and the comparison question. *Polygraph*, 31(1), 20-25.
- Veraguth, S. (1906). Das psycho-galvanische Reflexphänomen. *Monatsschrift für Psychiatrie und Neurologie*, Bd. XXI, Heft 5.
- Verschuere, B., Ben-Shakhar, G., and Meijer, E. (2011). *Memory detection: Theory and application of the Concealed Information Test*. Cambridge University Press: New York.
- Waller, J.F. (2001). A concise history of the comparison question. *Polygraph*, 30(3), 92-195.
- Weaver, R.S. (19&). Effects of differing numerical chart evaluation systems on polygraph examination results. *Polygraph*, 14(1), 34-42.
- Webb, A. K, Honts, C. R., Kircher, J. C., Bernhardt, P., & Cook, A. E. (2009). Effectiveness of pupil diameter in a probable-lie comparison question test for deception. *Legal and Criminological Psychology*, 14, 279-292.
- Webb, A.K., Hacker, D.J., Osher, D., Cook, A.E., Woltz, D.J., Kristjansson, S., and Kircher, J.C. (2009). Eye movements and pupil size reveal deception in computer administered questionnaires. *Foundations of Augmented Cognition, Neuroergonomics and Operational Neuroscience: Lecture Notes in Computer Science*, 5638, 553-562.
- Winter, J. (1936). Comparison of the cardio-pneumo-psychograph and association methods in the detection of lying in cases of theft among college students. *Journal of Applied Psychology*, 20(2), 243-248.
- Yankee, W.J. (1992). A case for forensic psychophysiology and other changes in terminology. Paper presented to Advisory Committee, Director

This terminology reference is copyrighted by the American Polygraph Association (APA).

Цей термінологічний довідник захищений авторським правом Американської Поліграфологічної Асоціації (АПА).

of Counterintelligence; and to the DASD(CI&SCM). Reprinted in *Polygraph*, 23(3), 188-194.

Yankee, W.J. (1995). The current status of research in forensic psychophysiology and its application in the psychophysiological detection of deception. *Journal of Forensic Sciences*, 40(1). 63-68.

Інформаційні Інтернет-сторінки

American Polygraph Association

www.polygraph.org

Polygraph Law Resource Pages

www.truth.boisestate.edu/polygraph/polylaw.html

Journal of Credibility Assessment and Witness Psychology

www.truth.boisestate.edu/jcaawp/default.html

Crimelynx

www.crimelynx.com/forensic.html.

Employee Polygraph Polygraph Act.

www.dol.gov/dol/allcfr/ESA/Title_29/Part_801/Subpart_A.htm

Society for Psychophysiological Research

www.wlu.edu/~spr/

Voice Stress Site

www.voicestress.org